

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JEMIELNICA

ul. Niemodlińska 79 pok. 22
45-864 Opole
tel./fax. 77-454-07-10, 77-474-24-57
kom. 605-26-24-27
mail: albeko@poczta.fm

Wykonawcą
Strategii Rozwoju Gminy Jemielnica
był zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu
w składzie:

mgr inż. Beata Podgórska
mgr inż. Jarosław Górniak
mgr inż. Paweł Synowiec
Sylwia Podgórska

SPIS TREŚCI

SPIS TABEL.....	3
SPIS RYSUNKÓW.....	4
1. Wstęp.....	5
2. Obszar i czas realizacji strategii rozwoju Gminy Jemielnica.....	6
Obszar i czas realizacji strategii rozwoju Gminy Jemielnica.....	6
3. Diagnoza stanu wyjściowego.....	6
3.1. Analiza uwarunkowań zewnętrznych rozwoju gminy.....	7
3.2. Analiza uwarunkowań wewnętrznych Gminy Jemielnica.....	13
3.2.1. Zarys historyczny i kulturowy.....	13
3.2.2. Położenie i powierzchnia.....	18
3.2.4. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia, geologia.....	19
3.2.5. Środowisko przyrodnicze.....	19
3.3. Zagospodarowanie przestrzenne.....	25
3.3.1. Infrastruktura techniczna.....	26
3.3.2. Struktura własności nieruchomości.....	31
3.3.3. Obiekty dziedzictwa kulturowego.....	32
3.4. Demografia.....	35
3.4.1. Struktura bezrobocia w gminie.....	38
3.5. Gospodarka.....	40
3.5.1. Sektor rolniczy.....	43
3.5.2. Sektor pozarolniczy.....	44
3.6. Infrastruktura społeczna.....	44
3.6.1. Infrastruktura edukacyjna.....	45
3.6.2. Infrastruktura kulturalna, sportowa, rekreacyjna.....	46
3.6.3. Infrastruktura zdrowotna i opieka społeczna.....	48
3.6.4. Związki wyznaniowe.....	49
3.6.5. Bezpieczeństwo.....	49
4.1. Identyfikacja problemów w sferze gospodarki:.....	50
4.2. Identyfikacja problemów w sferze infrastruktury technicznej:.....	50
4.3. Identyfikacja problemów w sferze sytuacji społecznej:.....	50
4.4. Identyfikacja problemów w sferze środowiska przyrodniczego:.....	50
5. Analiza SWOT.....	50
6. Misja oraz cele strategii.....	53
6.1. Misja strategii.....	53
6.2. Cele strategiczne oraz operacyjne – krótko i długoterminowe.....	55
7. Źródła finansowania w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.....	63
7.1. Umowa Partnerstwa.....	63
7.2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.....	64
7.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.....	67
7.4. Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020.....	69
7.5. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska.....	76
7.6. Bank Ochrony Środowiska.....	78
7.6. Budżet gminy.....	78
8. System monitorowania i oceny realizacji strategii.....	79
9. Wykorzystane materiały, literatura.....	81
Załącznik nr 1.....	82

SPIS TABEL

Tabela 1. Wyzwania rozwojowe, cele strategiczne i cele operacyjne ujęte w Strategii rozwoju województwa opolskiego do roku 2020.....	12
Tabela 2. Sołectwa w Gminie Jemielnica.....	19
Tabela 3. Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe na terenie Gminy Jemielnica.....	21
Tabela 4. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Jemielnica.....	24
Tabela 5. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Jemielnica.....	24
Tabela 6. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Jemielnica.....	25

Tabela 7. Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Gminy Jemielnica	28
Tabela 8. Sieć wodociągowa w Gminie Jemielnica	28
Tabela 9. Sieć kanalizacyjna w Gminie Jemielnica	29
Tabela 10. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Gminy Jemielnica w latach 2012-2015	30
Tabela 11. Zmiany w zasobach mieszkaniowych Gminy Jemielnica w latach 2011-2015.....	31
Tabela 12. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Jemielnica w latach 2011-2015.....	32
Tabela 13. Liczba ludności w gminie Jemielnica	35
Tabela 14. Liczba ludności gminy Jemielnica w poszczególnych sołectwach	36
Tabela 15. Struktura wiekowa ludności w Gminie Jemielnica	37
Tabela 16. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Jemielnica	38
Tabela 17. Poziom i dynamika bezrobocia w gminie Jemielnica w latach 2010-2015	39
Tabela 18. Liczba bezrobotnych w Gminie Jemielnica, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich w latach 2010-2015	39
Tabela 19. Podział podmiotów gospodarki narodowej stan na 31.12.2015 r.	41
Tabela 20. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2011-2015.....	41
Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie Gminy Jemielnica wg wybranych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2015 r.....	41
Tabela 22. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Jemielnica	43
Tabela 23. Struktura głównych zasiewów w Gminie Jemielnica	44
Tabela 24. Wykaz ilości uczniów uczęszczających do żłobka, przedszkoli i szkół w Gminie Jemielnica	45
Tabela 25. Podstawowa opieka zdrowotna – porady ogółem w Gminie Jemielnica.....	48
Tabela 26. Analiza SWOT.....	51
Tabela 27. Programy realizowane ze środków NFOŚiGW.....	77
Tabela 28. Wskaźniki monitorowania Strategii	79

SPIS RYSUNKÓW

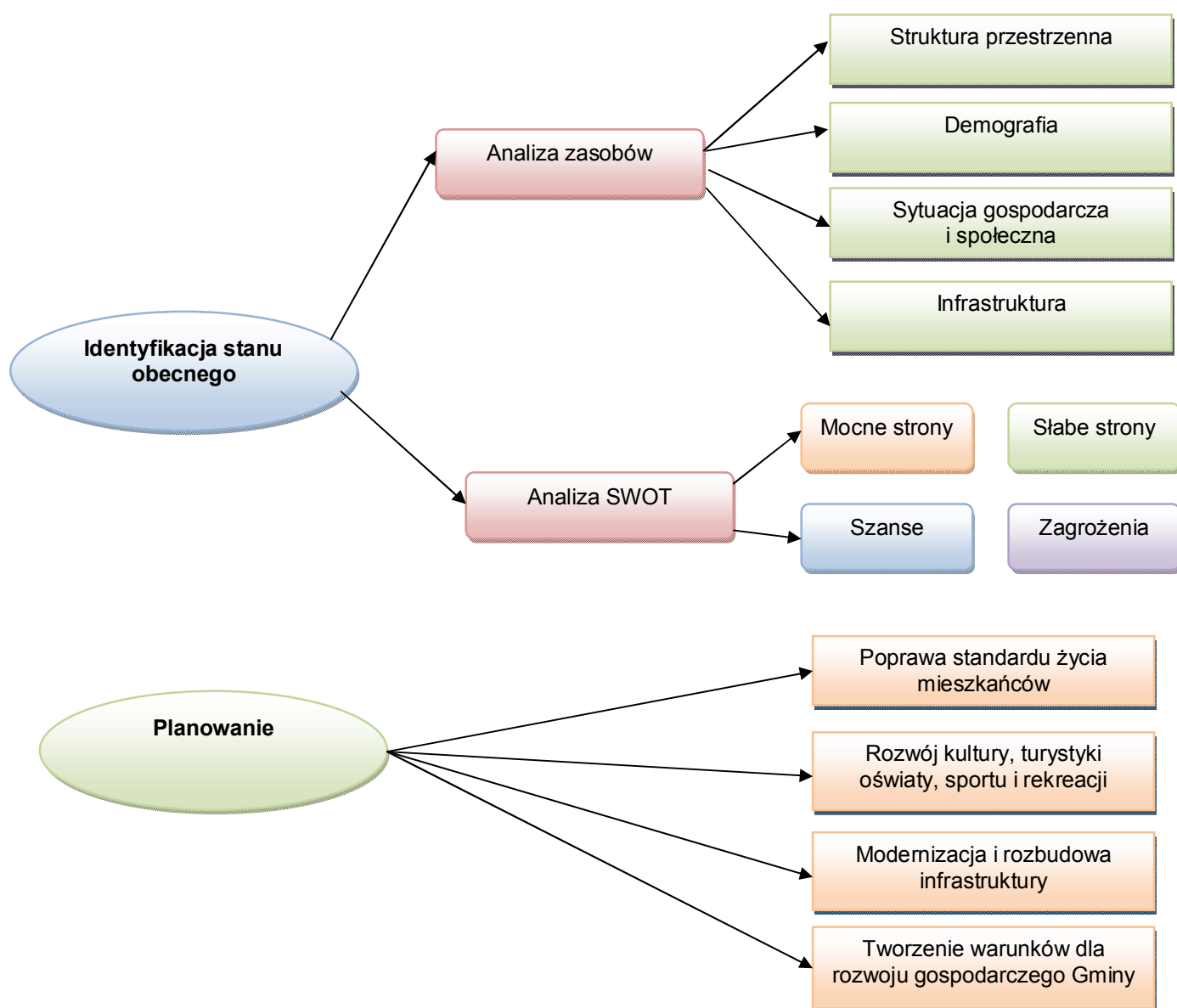
Rysunek 1. Schemat planowania strategii rozwoju Gminy	5
Rysunek 2. Obszary chronione na terenie Gminy Jemielnica	23
Rysunek 3. Szlak Cystersów na Śląsku	33
Rysunek 4. Obiekty zabytkowe w Gminie Jemielnica	34
Rysunek 5. Liczba ludności w gminie Jemielnica	36
Rysunek 6. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Jemielnica w 2015 r.	37
Rysunek 7. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Jemielnica	38
Rysunek 8. Wyznaczone cele strategiczne dla Gminy Jemielnica.....	54

1. Wstęp.

Strategia rozwoju gminy jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. Jest to dokument, którego celem jest wskazanie wizji oraz strategicznych kierunków rozwoju gminy. Strategia jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości w poczynaniach władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia umożliwia również efektywne gospodarowanie własnymi, zwykle ograniczonymi zasobami gminy, takimi jak: zasoby ludzkie, infrastruktura czy też środki finansowe.

Dobrze zorganizowany proces opracowania strategii umożliwia zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie zgłaszanych opinii i pomysłów pozwala na wypracowanie strategii, z którą będzie się identyfikowała w dużym stopniu społeczność lokalna. Utożsamianie się władz i mieszkańców gminy z opracowaną strategią stanowi niezbędną warunek jej skutecznej realizacji.

Rysunek 1. Schemat planowania strategii rozwoju Gminy.

Konieczność posiadania aktualnej strategii rozwoju gminy podyktowana jest nie tylko względami praktycznymi „dobrego rządzenia”, ale również wynika z uregulowań prawnych, zawartych między innymi w ustawie o samorządzie gminnym czy też ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w której strategii gmin i powiatów zostały zaliczone – obok strategii rozwoju kraju, strategii sektorowych oraz strategii wojewódzkich – do kluczowych dokumentów planistycznych, na podstawie których powinna być prowadzona polityka rozwoju kraju (Art. 9 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz. U. Nr 227, poz. 1658). Strategia rozwoju gminy stanowi również formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych. Na przykład jednym z warunków ubiegania się o środki z obowiązującego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 jest posiadanie aktualnej strategii rozwoju lokalnego wraz z wynikającym z niej wieloletnim planem inwestycyjnym.

2. Obszar i czas realizacji strategii rozwoju Gminy Jemielnica.

Strategia Rozwoju Gminy Jemielnica to główny dokument strategiczny gminy, stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł unijnych.

Obszar i czas realizacji strategii rozwoju Gminy Jemielnica.

Strategię Rozwoju Gminy Jemielnica wykonano zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2013 poz. 594 – tekst jednolity ze zm.) oraz z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w której strategii gmin zostały zaliczone – obok strategii rozwoju kraju - do kluczowych dokumentów planistycznych, na podstawie których powinna być prowadzona polityka rozwoju kraju /Art. 9 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649).

Zadania zapisane w Strategii Rozwoju Gminy Jemielnica są zgodne z:

- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jemielnica,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jemielnica,
- Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Jemielnica,
- Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Jemielnica,
- Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Jemielnica.

W odniesieniu do Strategii Rozwoju przyjęto następujące założenia:

- realizacja Strategii ma służyć mieszkańcom gminy oraz instytucjom i organizacjom funkcjonującym na terenie gminy,
- decyzję o przyjęciu Strategii oraz decyzję dotyczącą realizacji jej założeń podejmuje Rada Gminy w Jemielnicy,
- strategia została opracowana przy współdziałaniu mieszkańców gminy, co wpływa na wartość tego dokumentu; w pracy nad strategią wykorzystana została wiedza ludzi najlepiej znających problemy i potrzeby gminy, a także nastąpiła integracja społeczności wokół istotnych problemów gminy,
- projekt strategii poddano społecznej konsultacji (umieszczenie na stronie BIP Urzędu Gminy w Jemielnicy), której wyniki są podstawą hierarchizacji potrzeb i celów.

3. Diagnoza stanu wyjściowego.

Zaprezentowana poniżej diagnoza stanu wyjściowego obejmuje szczegółową analizę uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych rozwoju gminy. Do czynników zewnętrznych mogących w istotny sposób wpłynąć na rozwój gminy zaliczono postępujące procesy integracyjne i globalizacyjne w Europie, stosowanie polityk wspólnotowych (w tym polityki rolnej i polityki rozwoju obszarów wiejskich), a także takie zjawiska jak rozwój społeczeństwa informacyjnego, pojawianie się nowych form turystyki czy niekorzystnie kształtujące się trendy demograficzne.

Natomiast oceny czynników wewnętrznych rozwoju gminy, dokonano w sześciu najważniejszych obszarach rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, zwracając szczególną uwagę na powiązanie analizowanych obszarów z przyjętym w strategii systemem monitorowania. Zbiorcza analiza SWOT jest podsumowaniem przeprowadzonych badań analitycznych i stanowi podstawę do sformułowania właściwej diagnozy strategicznej, która z kolei służy do określenia właściwej wizji i strategii rozwoju gminy.

3.1. Analiza uwarunkowań zewnętrznych rozwoju gminy.

Należy przypuszczać, że rozwój Gminy Jemielnica, podobnie jak i zdecydowanej większości gmin w Polsce, będzie mocno uzależniony od szeregu czynników zewnętrznych. Niektóre z nich będą miały pozytywny wpływ na rozwój gminy, natomiast inne mogą w sposób istotny przyczynić się do ograniczenia ich rozwoju.

W niniejszej analizie ograniczono się do krótkiej charakterystyki kilku najważniejszych pozytywnych i negatywnych zjawisk, które w znaczący sposób mogą wpłynąć na szanse rozwoju gminy. Od uświadomienia sobie znaczenia tych zjawisk zależy w dużej mierze poprawność sformułowania diagnozy i strategicznej wizji rozwoju gminy.

Do głównych czynników zewnętrznych, mogących pozytywnie wpłynąć na rozwój Gminy Jemielnica, należy z pewnością zaliczyć:

Postępujące procesy integracyjne w Unii Europejskiej, dokonujące się w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym. Z licznych analiz oceniających możliwy wpływ procesów integracyjnych na rozwój Opolszczyzny wynika, że w dłuższej perspektywie czasu należy spodziewać się szeregu pozytywnych zjawisk związanych z modernizacją gospodarki i infrastruktury technicznej, napływem inwestycji i nowych technologii, rozwojem nowych form zatrudnienia, a także poprawą poziomu wykształcenia i jakości życia mieszkańców regionu. Należy mieć nadzieję, że również gmina Jemielnica będzie objęta częścią pozytywnych procesów rozwojowych zachodzących na obszarze Polski i województwa opolskiego.

Transfer do regionu znacznych środków finansowych, związanych z realizacją przez Polskę programów współfinansowanych z Unii Europejskiej. Część tych środków będzie pochodzić z programów realizowanych w ramach unijnej polityki spójności, natomiast pozostałe będą dostępne w ramach wdrażania w województwie opolskim instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej (w tym tych związanych z rozwojem obszarów wiejskich i płatnościami bezpośrednimi dla rolników). Od wielkości i efektywności wykorzystania tych środków będzie między innymi w dużej mierze zależał rozwój społeczności lokalnych, w tym również Gminy Jemielnica.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego i możliwości z tym związanych. Przewiduje się, że w ciągu najbliższych lat nastąpi szybki rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych, przyczyniający się do ich powszechnego wykorzystania przez coraz szersze kręgi społeczeństwa. Łatwy dostęp do informacji i wiedzy stanowi obecnie fundament rozwoju i może stać się ważnym czynnikiem zmierzającym do wyrównywania szans rozwojowych i przeciwdziałania marginalizacji terenów wiejskich i małych miasteczek Opolszczyzny. Wraz z upowszechnianiem się infrastruktury komunikacji elektronicznej możliwy będzie stopniowy rozwój różnych form zatrudnienia oraz samokształcenia mieszkańców. Powszechny dostęp do technik informacyjnych będzie z pewnością przyczyniał się do zwiększenia atrakcyjności obszaru i ograniczał występujące w poszczególnych gminach problemy społeczne i gospodarcze, takie jak bezrobocie, ubóstwo, patologie społeczne, itd.

Rosnące znaczenie walorów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju różnych form turystyki. W ciągu najbliższych lat, turystyka będzie stanowiła jedną z najszybciej rozwijających się branż, zarówno w Europie jak i w Polsce. Rynek usług turystycznych, będzie w dużej mierze kształtowany przez kompleksowe produkty turystyczne, które w dużym stopniu oparte będą na lokalnych walorach przyrodniczych i kulturowych. Biorąc pod uwagę bogate dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Opolszczyzny, wydaje się, że wiele gmin z regionu będzie miało duże możliwości włączenia się w ogólnokrajowy proces rozwoju i świadczenie usług turystycznych. Dotyczy to również

Gminy Jemielnica, która z pewnością będzie miała realne szanse na rozwój różnych form turystyki i rekreacji.

Rozwój sektora odnawialnych źródeł energii. Założenia polityki energetycznej Wspólnoty Europejskiej zakładają wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w produkcji energii ogółem w krajach Unii Europejskiej do 20 % w roku 2020. Przewiduje się, że sektor energetyki odnawialnej w Polsce będzie rozwijał się w oparciu o trzy podstawowe źródła: biomasę (pochodzącą głównie z upraw energetycznych oraz odpadów rolnych i komunalnych), energię wiatrową oraz wodną. Dodatkowym źródłem do wykorzystania, chociaż na mniejszą skalę, będzie również energia geotermalna i słoneczna. Rozwój energetyki odnawialnej będzie z pewnością stanowił mocny impuls rozwojowy dla kraju i regionów. W dłuższej perspektywie czasu należy spodziewać się napływu nowych inwestycji i technologii, a popyt na odnawialne surowce energetyczne stworzy dla wielu gmin wiejskich alternatywę dla modernizacji rolnictwa oraz dodatkowe szanse na różnicowanie działalności gospodarczej na wsi.

Do negatywnych czynników zewnętrznych mogących ograniczyć możliwości rozwojowe gminy Jemielnica, należy zaliczyć:

Wspólna polityka rolna, która z jednej strony wymusza modernizację i efektywność polskich gospodarstw rolnych, zaś z drugiej może prowadzić do upadku znacznej części małych i nierentownych gospodarstw rolnych. Problem ten może w szczególności dotyczyć gospodarstw rolnych z województwa opolskiego, które w większości są rozdrobnione i w dłuższej perspektywie czasu mogą nie sprostać narastającej w tym sektorze konkurencji. Biorąc pod uwagę niekorzystną strukturę zatrudnienia w rolnictwie, upadek wielu gospodarstw rolnych mógłby powodować poważne problemy społeczne na poziomie lokalnym, ograniczając znacznie możliwości rozwojowe i inwestycyjne wielu gmin, w tym również Gminy Jemielnica.

Narastająca emigracja ludzi młodych za granicę. Dostęp do europejskiego rynku pracy, połączony z brakiem realnych możliwości zatrudnienia w miejscu zamieszkania, powoduje, że coraz więcej młodych i dobrze wykształconych ludzi decyduje się na szukanie pracy poza granicami kraju. Proces ten zaczyna już negatywnie wpływać na regionalny rynek pracy oraz sytuację gospodarczą w regionie, ograniczając szanse rozwojowe województwa i poszczególnych jednostek samorządowych. Ponadto, w wymiarze lokalnym, dalsze utrzymywanie się zjawisk emigracyjnych może prowadzić do wyludniania się obszarów wiejskich i zachwiania funkcjonowania podstawowych struktur społeczno-kulturowych w wielu gminach.

Niedostosowanie środków unijnych do potrzeb inwestycyjnych większości samorządów lokalnych w regionie. Ryzyko takie jest coraz bardziej realne w związku z zobowiązaniem Polski do przeznaczenia co najmniej 60 % środków z Unii Europejskiej na realizację celów tzw. Strategii Lizbońskiej, koncentrującej się przede wszystkim na rozwiązywaniu problemów ogólnoeuropejskich, zaś w niewielkim stopniu uwzględniającej potrzeby rozwojowe wielu samorządów lokalnych. Takie podejście może doprowadzić do sytuacji, w której tylko niewielki odsetek samorządów lokalnych będzie mógł uzyskać wsparcie na modernizację swojej podstawowej infrastruktury, zaś zdecydowana większość będzie musiała rozłożyć w czasie zaplanowane inwestycje, co z pewnością ograniczy ich konkurencyjność i zdolność do inwestowania w innych obszarach rozwoju.

Dokumenty strategiczne na szczeblu krajowym:

Do głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

- długookresowa strategia rozwoju kraju - DSRK (Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności), określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej,
- średniookresowa strategia rozwoju kraju - ŚSRK (Strategia Rozwoju Kraju 2020) – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do

2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych:

- Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Transportu,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,
- Sprawne Państwo,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
- Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa.

DSRK, ŚSRK oraz 9 strategii zintegrowanych łączy spójna hierarchia celów i kierunków interwencji. W strategiach zintegrowanych nastąpiło odejście od wąskiego sektorowego podejścia na rzecz integracji obszarów oraz przenikania się różnych zjawisk i procesów. Szczególną rolę w systemie pełni Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego, która wskazuje zakres terytorialnego wpływu interwencji realizowanych w ramach różnych polityki publicznych, a więc również w ramach pozostałych strategii zintegrowanych. Przedstawia ona kluczowe dla rozwoju regionalnego wyzwania oraz zarysowuje cele rozwojowe w odniesieniu do różnego rodzaju obszarów uwzględniając funkcje przez nie pełnione, występujące potencjały oraz bariery.

Ramy przestrzenne dla prowadzenia polityki rozwoju w Polsce, w tym realizacji poszczególnych strategii rozwojowych stanowi koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju (Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030). Jest to główny dokument strategiczny kreujący ład przestrzenny w Polsce oraz porządkujący zagadnienia związane z rozwojem – w którym przestrzeń traktowana jest jako płaszczyzna odniesienia dla działań rozwojowych.

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

- I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
  - i. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
  - ii. Polska Cyfrowa
  - iii. Kapitał ludzki
  - iv. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
  - v. Rozwój regionalny
  - vi. Transport
- III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:
  - vii. Kapitał społeczny
  - viii. Sprawne państwo

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro. ŚSRK wytycza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. ŚSRK stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Przedstawiono wizję Polski 2020:

Polska w roku 2020 to: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo

Podczas realizacji Wizji Polski w 2020 roku zasadniczą rolę odegrają następujące działania w kluczowych obszarach rozwoju:

- przekształcenia instytucjonalne utrwalające sprawne państwo - wyższa jakość funkcjonowania instytucji publicznych, aktywna rola kapitału społecznego.
- efektywny rozwój społeczno-gospodarczy i wysoka konkurencyjność gospodarki - wzrost gospodarczy zapewniający Polsce 74-79% poziomu PKB per capita UE w 2020 r., gospodarka oparta na wiedzy, nowoczesna infrastruktura, rozwój kapitału ludzkiego - wiodącymi atutami konkurencyjności.
- spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna - większa spójność terytorialna, dostępność usług publicznych, szeroka skala szans rozwoju jednostki, mądra i efektywna integracja społeczna.

Celem głównym strategii średniookresowej staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo,
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka,
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna,

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.

Celem głównym Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Osiągnięciu powyższego celu służyć będzie realizacja następujących celów szczegółowych i kierunków interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie zasobami,
- Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię,
- Poprawa stanu środowiska.

Strategia Sprawne Państwo 2020.

Głównym podmiotem strategii jest obywatel. Obywatel jest:

- klientem instytucji publicznych;
- odbiorcą tworzonych regulacji prawnych oraz informacji i komunikatów instytucji publicznych;
- nadawcą wniosków, petycji czy wystąpień kierowanych do instytucji publicznych;
- partnerem, wyborcą, współdecydentem w procesach rządzenia i zarządzania;
- konsumentem i pacjentem, któremu zapewnia się pomoc prawną, dostęp do usług zdrowotnych i bezpieczeństwo;
- pracownikiem, przedsiębiorcą, itp.

Do osiągnięcia celu głównego SSP: Zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami przyczyniać się będą poszczególne cele szczegółowe. I tak:

Cel 1. Otwarty rząd,

- Cel 2. Zwiększenie sprawności instytucjonalnej państwa,
- Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych,
- Cel 4. Dobre prawo,
- Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych,
- Cel 6. Skuteczny wymiar sprawiedliwości i prokuratura,
- Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

Wyodrębniono cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, którym jest rozwijanie kapitału ludzkiego przez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. W Strategii określono cele i kierunki interwencji:

- Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia,
- Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
- Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
- Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego opiera się na przekonaniu, iż kapitał społeczny jest ważnym czynnikiem rozwoju kraju, wymagającym wzmocnienia. Podejmowane działania powinny przyczynić się do wzrostu wzajemnego zaufania Polaków i sprzyjać poprawie zaufania do instytucji i organów państwa. Ważnym elementem inicjowanych zmian powinno być wzmocnienie gotowości Polaków do działania na rzecz dobra wspólnego. Szeroka diagnoza przygotowana dla potrzeb SRKS stanowiła podstawę dla wyodrębnienia czterech obszarów kluczowych, w których w najbliższych latach konieczna jest interwencja państwa, realizowana w partnerskim współdziałaniu z obywatelami. Są to:

- 1) postawy i kompetencje społeczne,
- 2) współdziałanie i partycypacja społeczna,
- 3) komunikacja społeczna,
- 4) kultura i kreatywność.

Dokumenty strategiczne na szczeblu wojewódzkim:

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO DO ROKU 2020

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. określa najważniejsze kierunki rozwoju regionu, będące odpowiedzią na zdefiniowane wyzwania rozwojowe, w tym wyzwanie horyzontalne dotyczące zapobiegania i przeciwdziałania procesom depopulacji.

Rozwój województwa opolskiego do 2020 r. ukierunkowany został na: konkurencyjny i stabilny rynek pracy, aktywną społeczność regionalną, innowacyjną i konkurencyjną gospodarkę, dynamiczne przedsiębiorstwa, nowoczesne usługi i atrakcyjną ofertę turystyczno-kulturalną, dobrą dostępność rynków pracy, dóbr i usług, wysoką jakość środowiska, konkurencyjną aglomerację opolską, ośrodki miejskie i obszary wiejskie.

Zdefiniowanych zostało 10 celów strategicznych. Cele strategiczne 1–7 mają wymiar horyzontalny, co oznacza, że zagadnienia w nich poruszane odnoszą się do całego terytorium województwa, natomiast cele 8–10 są wyraźnie ukierunkowane terytorialnie (tabela poniżej).

Tabela 1. Wyzwania rozwojowe, cele strategiczne i cele operacyjne ujęte w Strategii rozwoju województwa opolskiego do roku 2020.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
WYZWANIE 1. PRZYGOTOWANIE DO RYNKU PRACY AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWA	
CEL STRATEGICZNY 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy	1.1. Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy 1.2. Wspieranie kształcenia ustawicznego 1.3. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu 1.5. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych
CEL STRATEGICZNY 2. Aktywna społeczność regionalna	2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego 2.2. Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej 2.3. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji
WYZWANIE 2. KONKURENCYJNA GOSPODARKA OPARTA NA INNOWACYJNOŚCI I WSPÓŁPRACY Z NAUKĄ	
CEL STRATEGICZNY 3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka	3.1. Rozwój potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz regionalnej gospodarki 3.2. Wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu 3.3. Wspieranie powiązań kooperacyjnych w gospodarce 3.4. Wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji
CEL STRATEGICZNY 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa	4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła 4.2. Rozwój sektora usług rynkowych 4.3. Wspieranie współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw
WYZWANIE 3. ATRAKCYJNE OBSZARY DO ZAMIESZKANIA, INWESTOWANIA I WYPOCZYNKU	
CEL STRATEGICZNY 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna	5.1. Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych 5.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury
CEL STRATEGICZNY 6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług	6.1. Rozwój powiązań transportowych 6.2. Poprawa dostępności aglomeracji opolskiej 6.3. Integracja systemu transportu zbiorowego 6.4. Poprawa bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych
CEL STRATEGICZNY 7. Wysoka jakość środowiska	7.1. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej 7.2. Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki 7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności 7.4. Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych 7.5. Przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych
WYZWANIE 4. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ AGLOMERACJI OPOLSKIEJ, MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH REGIONU	
CEL STRATEGICZNY 8.	8.1. Rozwój i wzmacnianie funkcji metropolitalnych

Konkurencyjna aglomeracja opolska	8.2. Rozwój przestrzeni aglomeracji wraz ze wzmocnieniem powiązań instytucjonalnych i społecznych 8.3. Kreowanie pozytywnego wizerunku aglomeracji i rozwój współpracy z ośrodkami regionalnymi
CEL STRATEGICZNY 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu	9.1. Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego miast 9.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich
CEL STRATEGICZNY 10. Wielofunkcyjne obszary wiejskie	10.1. Wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw lokalnych 10.2. Rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa i rybactwo 10.3. Rozwój sektora rolno-spożywczego 10.4. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.

3.2. Analiza uwarunkowań wewnętrznych Gminy Jemielnica.

3.2.1. Zarys historyczny i kulturowy

Początki osadnictwa na terenie gminy Jemielnica sięgają czasów przedhistorycznych, czego świadectwem są liczne zabytki archeologiczne pochodzące z młodszego okresu epoki kamienia. Obszar dzisiejszej gminy, co najmniej od neolitu (5000/4500 - 1800 lat p.n.e.) był zasiedlany. Również z okresów późniejszych (epoka brązu, okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze) zachowało się dużo obiektów archeologicznych (osady, ślady i punkty osadnictwa). W pierwszych wiekach naszej ery tereny te były odwiedzane przez kupców rzymskich, czego dowodem są odnalezione w okolicach Wierchlesia 1 Jemielnicy monety z czasów cesarza Trajana (98-117 r. n.e.). Osadnictwu sprzyjał łagodny klimat, ukształtowanie terenu o lekko pofalowanej rzeźbie oraz rozbudowany system wodny. Na początku XIII w, dotarła tu wielka fala osadnictwa zachodnioeuropejskiego, było to osadnictwo flamandzkie, walońskie i niemieckie, które w historiografii ostatecznie przybrało nazwę osadnictwa niemieckiego. Kolonizacja ta objęła swym zasięgiem całą gminę i zawdzięczamy jej lokację pięciu wsi: Jemielnica (1225 r.), Centawa (1253 r.), Wierchlesie (1282 r.), Gąsiorowice (1286 r.), Łaziska (1300 r.). Średniowieczna sieć osadnicza prawie całkowicie wykształciła się do końca XIV wieku. Dopiero w okresie kolonizacji fryderycjańskiej (poł. XVIII w.) powstają następne wsie: Barut (1832 r.), Piotrówka (1832 r.).

Sieć osadnicza gminy oparta jest na 7 wsiach: Jemielnica, Łaziska, Piotrówka, Wierchlesie, Barut, Gąsiorowice, Centawa.

Wieś Barut:

Usytuowana jest w we wschodniej części gminy przy drodze lokalnej Jemielnica- Żędowice, w otoczeniu łąk, pól i lasów, O atrakcyjność tych terenów niech świadczy fakt, że w rozległych lasach, pomiędzy Staniszciami Wielkimi a Zawadzkiem hrabia Renard ok. poł. XIX w, założył rezerwat zwierzyny leśnej *Tiergarten* o powierzchni 4850 ha, gdzie odbywały się polowania ówczesnej magnaterii. Do 1810 roku obszar Baruta był w posiadaniu Cystersów z Jemielnicy, po kasacie zakonu przejęty przez państwo pruskie.

Wieś została założona w 1832 roku przez królewskiego inspektora leśnego Libeneinera (od jego nazwiska wzięła swą nazwę) w ramach akcji kolonizacyjnej zainicjowanej przez króla Fryderyka Wielkiego w celu zagospodarowania wschodnich terenów państwa i aktywizacji gospodarczej, głównie przez rozwój przemysłu hutniczego.

Odkryte przez hrabiego Filippa Colonę pokłady rudy darniowej spowodowały gwałtowny rozwój gospodarczy tych okolic i napływ osadników, Na początku XIX w. okolicznych miejscowościach:

Kolonowskie, Żędowice, Fosowskie, następcą Colony hrabia Renard rozbudował istniejące zakłady przemysłowe i założył nowe: w 1829 r. Renardzie Huty, w 1836 hutę w Zawadzkim. W zakładach tych znaleźli zatrudnienie m. in. mieszkańcy Baruta. Osada składała się z 20 działek o powierzchni 24 mórg, w 1840 r. liczyła 121 mieszkańców a w 1855 r. - 227, W 1861 r. obszar kolonii wynosił 142,18 ha, obejmował pola, łąki, lasy, znajdowało się tu 36 domów mieszkalnych, 32 budynki gospodarcze, 1 gospoda, w tym czasie kolonia liczyła 269 mieszkańców. 17 sierpnia 1893 roku kolonię przekształcono w gminę wiejską Libenhein. Trzy lata później mieszkało tu 415 katolików i 3 ewangelików. W 1910 r. mieszkały tu 483 osoby, w 1925 r. 517 a w 1933 r. 606, 1939 - 687 a 1942 r. wieś liczyła 693 mieszkańców.

Wieś Centawa:

To miejscowość o średniowiecznej metryce, usytuowana w południowej części gminy. Po raz pierwszy wzmiankowana w źródłach w 1253 roku w zapisie informującym o parafii w Centawie obejmującej wsie Centawę, Błotnicę i Warmatowice. Następnie odnotowana w dokumencie z 1350 r. mówiącym, że Lassota de Czantawa był świadkiem w pewnym procesie. W XV w. dokumentach występuje pod nazwą: Czanto, Czentaw, Centhaw i Centowe. Pochodzenie nazwy wsi jest niejasne. Jedni przypisują je dawnym właścicielom a głównie Jerzemu Centawskiemu, inni jemielnickim Cystersom, którzy mieli odmawiać w czasie drogi do Centawy centus ave, czyli sto Zdrowaś Mario. W 1936 r. wprowadzono nazwę Haldenau, a w 1945 r. Centawa. Wśród właścicieli Centawy wymienia się m.in. Centawskich, Posadowskich, Kotulińskich i Wemerów. Najstarszą budowlą wsi jest gotycki kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, pochodzący zapewne z XIII w., wzmiankowany w 1420 w dokumencie wymieniającym proboszcza Marcina. W latach 1585-1586 założono renesansowy, polichromowany strop. Dekoracja kasetonowa stropu jest unikalnym zabytkiem sztuki renesansowej na Śląsku.

Na początku XIX wieku w Centawa liczyła 353 osoby, w połowie stulecia było ich 506, a pod koniec wieku 587. W 1830 roku hr. Posadowski założył w Centawie, na bazie istniejących pokładów rudy darniowej zakład hutniczy, zamknięty około 1840 r. W 1845 r. we wsi było 60 domów i 382 mieszkańców. Uprawiano żyto, ziemniaki i łubin, a w licznych stawach hodowano ryby. Na rzece działały 2 młyny i tartak. W 1861 r. obejmowała obszar 868 ha. Znajdowały się tu 64 domy, gospoda i szkoła. W 1896 r. we wsi mieszkały 477 osoby, a na folwarku 35. Do szkoły chodziło wtedy 188 dzieci katolickich i 1 ewangelik. Na początku XX wieku we wsi mieszkało 506 osób, w 1925 r. 481, a przed wybuchem II wojny światowej 579.

Wieś Gąsiorowice:

Miejscowość o średniowiecznej metryce, usytuowana w środkowo-zachodniej części gminy, w pobliżu licznych stawów, nad rzeką Jemielnica. Wzmiankowana w dokumencie z 1286 roku nadającym ją klasztorowi cystersów w Jemielnicy. Najstarszą częścią wioski jest przysiółek Dambina. Następnie wzmiankowana w 1325 roku i w 1342 r. Około połowy XIV w. składała się z wsi soleckiej i dobra rycerskiego, położonego na prawym brzegu rzeki Jemielnicy. Występowała pod nazwą Gansorowicz, w 1463 r. funkcjonowała nazwa Ganszrowicz, a w 1526 r. Musarowitz. Od 1936 r. wieś przyjęła nazwę Quellental, a od 1945 r. Gąsiorowice.

W XVII w. właścicielami wsi była rodzina Smeskal. Na początku XVIII wieku połowę Gąsiorowic kupił hrabia strzelecki Karol Colona, drugą połowę wraz z dobrem rycerskim klasztor w Jemielnicy. W 1725 roku we wsi były dwa młyny. W 1763 roku wieś liczyła 15 wolnych gospodarzy i młynarzy, 19 zagrodników i 1 chałupnika. Zajmowano się hodowlą owiec i bartnictwem. W 1784 roku Gąsiorowice liczyły 207 mieszkańców, na pocz. XIX w. 296 mieszkańców, ok. 1850 r. 637, a pod koniec XIX w. 585. Po kasacji zakonu dobra

klasztorne zakupił Florian Langer a po nim jego syn Emanuel. W 1826 r. posiadłość gąsiorowicką kupił hr. Andrzej Renard ze Strzelec. Wieś tworzyły 63 domy, folwark i królewska strażnica leśna. W 1864 r. w skład Gąsiorowic wchodziły: wieś, dwa folwarki i Bokowe. We wsi było 101 domów mieszkalnych i 64 budynki gospodarcze. Mieszkało tu 21 gospodarzy, 18 zagrodników i 46 chałupników. Łącznie z lasami było tu 1172 ha gruntów. Uprawiano głównie zboża i kartofle. We wsi były 2 młyny, karczma, 2 szewców, 2 krawców, 2 stelmachów, kołodziej, rzeźnik, 4 kowali, bednarz. Bokowe prawdopodobnie założone przez osadnika o nazwisku Bok. W 1905 roku Bokowe podzielono na dwie części: jedna do Gąsiorowic a druga do Łazisk. W części należącej do Gąsiorowic mieszkało 60 osób. Do wsi należał również folwark Wemerau, który założył w 1817 r. radca sądowy Werner ze Strzelec. Zajmował on obszar 49 ha gruntów między Gąsiorowicami, a Szczepankiem. Hodowano w nim 200 uszlachetnionych owiec.

Wieś Jemielnica:

Należy do największych na Opolszczyźnie. Położona w dolinie rzeki Jemielnicy i tworzących ją potoków Centawki i Świbskiej Wody, nad stawem rozlewającym się w miejscu połączenia cieków, w centrum gminy. Miejscowość o średniowiecznym rodowodzie; najstarsza osada jemielnicka datowana jest nie później niż w XII w. Pierwotną osadę tworzyło kilka zagród zgrupowanych wokół

placu przy drewnianym kościele p.w. Jakuba. Lokowana na prawie niemieckim po 1217 r., przed przybyciem cystersów. W źródłach wzmiankowana po raz pierwszy 1225 r. jako „nowa osada” - *Gemelnice - Villa nova*. Funkcjonowanie wsi na prawie niemieckim poświadczane jest w dokumencie z 1283 r., w którym wymieniony jest sołtys Piotr z Jemielnicy. Wieś miała swoją organizację parafialną już w XIII wieku, obejmowała ona Jemielnicę oraz Dąbrówkę, Dziewkowice, Gąsiorowice, Łaziska, Wierchlesie, Żędowice i Księży Las. W 1285 r. źródła wymieniają proboszcza Sdezlausa. Jemielnica pierwotnie była własnością książęcą, dopiero w wyniku nadań, najpierw na rzecz instytucji duchownych, a potem rycerzy, własność uległa zróżnicowaniu. Nazwa wsi ulegała w ciągu stuleci zmianom. Łacińska *Villa nova*, czyli Nowa Wieś dotyczy jej lokacji na prawie niemieckim. W 1289 r. odnotowano ją pod nazwą Jemielnica, w 1425 r. Gemylnicz, w 1608 r. Jemielnitz, w 1734 r. Chmelwitz, 745 r. 1865 r. Himmelwitz w dowolnym tłumaczeniu znaczy ona kawał nieba. W 1945 r. występowała pod nazwą Imielnica, po 1947 r. Jemielnica.

Na rozwój wsi zasadniczy wpływ miało sprowadzenie cystersów. Opactwo cystersów ufundowane zostało przed 1289 r., (jako prawdopodobną podaje się też datę 1259 r.) w 1289 r. odnotowano opata Mikołaja z Jemielnicy na zjeździe opatów w Lubiążu. Pierwotny (zapewne drewniany) klasztor zorganizowano przy istniejącym kościele parafialnym św. Jakuba (kościół ten ponownie konsekrowany w 1477 r. p.w. Wszystkich Świętych). Założenie opactwa Cystersów w drugiej połowie XIII wieku było w dziejach Jemielnicy faktem o ogromnym znaczeniu - oddziaływało nie tylko religijnie, ale i gospodarczo na wspólnotę wiejską. Cystersi trafili na zasiedlony i dobrze zagospodarowany teren, tak dalece, że otrzymali nawet funkcjonujący już młyn i stawy rybne u podnóża klasztoru, zastali również gotową strukturę parafialną. Opactwo cysterskie w Jemielnicy było drugim opactwem cysterskim w księstwie opolsko-raciborskim (po Rudach). Do Rud Cystersi przybyli z małopolskiego klasztoru w Jędrzejowie, pierwszej bezpośredniej filii burgurdzkiego opactwa Monmond. Zakon posiadał zwierzchnictwo feudalne nad posiadanyimi ziemiami. Według stanu z 1302 r. wioski stanowiące uposażenie klasztoru cystersów to min. Wierchlesie, Suchodaniec, Księży Las, Olszowa, Dolna, Płużnica, Rożniatów, Kadłubie, Tomice, Siedlec, Olszowa, Żyrowa, Rozwadza, Otmęt, Stablów, Dobra, Witosławie. W 1297 r. zakonnicy zwrócili się z prośbą o pozwolenie na budowę nowego klasztoru w innym miejscu. Książę opolski Bolko 1 przeznaczył na ten cel teren w pñ.-zach. części wsi, nad stawami rybnymi i rozpoczął w 1307 roku budowę opactwa oraz kościoła pod wezwaniem Panny Marii, na który przeniesiono później wezwanie Św. Jakuba. Budowa drewnianego klasztoru trwała do drugiej połowy XIV wieku, natomiast budowa murowanej świątyni gotyckiej

zakończyła się prawdopodobnie przed końcem XIV wieku. Zabudowania klasztorne wielokrotnie ulegały zniszczeniu, Po raz pierwszy opactwo ucierpiało podczas najazdu husytów w 1428 roku, Wówczas dewastacji uległ także dawny kościół Św. Jakuba, który po odbudowie został konsekrowany pod wezwaniem Wszystkich Świętych w 1447 roku, Kolejna klęska miała miejsce w 1617 roku. Zaproszony ogień strawił kościół klasztorny oraz opactwo wraz z biblioteką, dwa młyny i pół wsi. Kolejnego podpalenia dokonały wojska Mansfelda w 1628. Przed podpaleniem splądrowano klasztor, zniszczono także zabudowania gospodarcze, jazy i groble na stawach, Zabudowania zakonne odbudowano w drugiej połowie XVII w., dzięki staraniom opata B. Bogaczyńskiego oraz burmistrza Jemielnicy M. Jankowskiego. Zabudowania klasztorne wraz z kościołem otoczono murem. W tym też okresie miały miejsce działania budowlane na terenie przyklasztornej wsi, W dokumentach znajdujemy wzmianki o przytułku dla biednych utrzymywanych przez zakonników (1636 r.), później zaś także o szkole znajdującej się w murowanym budynku przy kościele Wszystkich Świętych. W 1675 r. przy kościele klasztornym powstaje bractwo św. Józefa skupiające ludzi modlących się o dobrą śmierć. Z inicjatywy bractwa w 1714 r. nastąpiła budowa owalnej kaplicy św. Józefa z kryptą grobową, co uznaje się za pierwszą fazę barokizacji zespołu. Po kolejnym pożarze, który miał miejsce 13 kwietnia 1733 r. zniszczeniu uległy oba kościoły, klasztor, zabudowania folwarczne a także 30 gospodarstw chłopskich. Budynek klasztoru, dotąd drewniany, oraz gotycki kościół zakony odbudowano i rozbudowano według projektu mistrza murarskiego Fryderyka Gansa z Karniowa. Barokowe przemiany zespołu klasztornego trwały do 1740 roku. Ich efektem była rozbudowa kościoła poprzez dobudowanie do gotyckiego korpusu trójprzęsłowej części i masywu wieżowego. Tę fazę przebudowy dokumentuje malowidło znajdujące się na sklepieniu w kaplicy św. Józefa, ukazującego zabudowania kościelno-klasztorne z roku 1756. Barokowy budynek klauzury wzniesiono zgodnie z budowlaną praktyką zakonną po południowej stronie bazyliki, z lekkim wysunięciem skrzydła zachodniego przed fasadę kościoła. Zrealizowano tu budowlę trój skrzydłową opartą na planie czworoboku, otaczającego prostokątny wirydarz. Między fasadą kościoła a zachodnią częścią budynku klauzury, umieszczono sień przejazdową wiodącą na dziedziniec klasztorny ze studnią pośrodku. Teren założenia klasztornego otoczono kamiennym murem zewnętrznym i podzielono wewnętrznymi murami z bramkami na zróżnicowane funkcją przestrzenie.

Innym przedstawieniem, na którym ukazano zabudowania klasztorne, jest rycina Friedricha B. Wernhera, z około połowy XVIII w. Na rycinie przedstawione są w całości zabudowania gospodarcze klasztoru - młyn, piekarnia, dom czeladzi ze spichlerzem oraz dwa inne budynki gospodarcze a także ogród warzywny od zachodu i sad od strony wschodniej. Dziedziniec kościelny zamknięto od północy jednokondygnacyjnym budynkiem, pełniącym najprawdopodobniej funkcję stajni, obok niej usytuowany został budynek bramny. Od strony południowej, w miejscu obecnej ozdobnej bramy, znajdowało się dodatkowe wejście do kompleksu. W tym okresie przebudowano także ogrody klasztorne widoczne na rycinach F.B. Wernhera z 1737 i 1751 roku. Były to typowe ogrody barokowe o formach geometrycznych. Jeden z nich (warzywny) znajdował się po zachodniej stronie zabudowań gospodarczych, pomiędzy budynkami młyna klasztornego i spichlerza z budynkiem mieszkalnym a murem zewnętrznym (przy dzisiejszej ul. Bema). Jego kompozycję tworzyło 16 prostokątnych kwater z dwoma przecinającymi się pod kątem prostym alejami wysadzonymi drzewami, w centralnym punkcie znajdowała się fontanna. Druga część ogrodu o charakterze sadu na rzucie zbliżonym do kwadratu zajmowała teren na wschód i płn.-wsch. od kościoła i klasztoru i otoczona była kamiennym murem.

W 1810 roku dekretem z 30 października król pruski wprowadził sekularyzację majątków kościelnych, odtąd klasztor cystersów i jego posiadłości przeszły na skarb państwa. Komisja królewska oszacowała majątek klasztorny na 137 tysięcy talarów. Świątynię klasztorną przekształcono na kościół parafialny, natomiast w budynkach klasztornych umieszczono urząd sądowy i depozytowy, część pomieszczeń przekazano na potrzeby plebanii. W czasie wojny napoleońskiej (1813-1814), klasztor zamieniono na szpital dla rannych Francuzów, którzy masowo umierali na tyfus. Chowano ich na istniejącym już wcześniej cmentarzu dla ofiar chorób zakaźnych. Stąd wywodzi się nazwa cmentarza francuskiego - stanowiącego obecnie jeden z zabytków Jemielnicy. W 1817 roku wioska

Jemielnica została zakupiona przez Floriana Langerera. Dobra jemielnickie drogą zakupów ostatecznie trafiły w ręce hrabiów ze Strzelec, którzy mieli w Jemielnicy swojego zarządcę. Siedzibą zarządcy był tzw. zamek, który mieścił się we dworze (dawny folwark cysterski). Za sprawą inspektora leśnego Liebenbinera powstały w lasach jemielnickich dwie wioski Barut i Piotrówka. Od 1833 roku klasztor pocysterski jest własnością parafii rzymsko-katolickiej, część zabudowań klasztornych pozostała w rękach prywatnych. W 1825 roku we wsi były 103 domostwa, w 1861 roku było ich już 153. Wioska posiadała trzy karczmy, szkołę, warsztaty rzemieślnicze i sklepy.

Do atrakcji turystycznych należy zespół klasztorny ze stawami, kościół Wszystkich Świętych z gotyckimi polichromiami i manierystycznym wyposażeniem, regulama zabudowa fryderycjańska przy ulicy Wiejskiej, cmentarz francuski.

Wież Łaziska

Usytuowana jest w północnej części gminy, to miejscowość o średniowiecznym rodowodzie, po raz pierwszy wzmiankowana w 1300 roku. W 1323 r. podarowana przez księcia strzeleckiego Alberta klasztorowi cystersów w Jemielnicy. W tym czasie wieś nazywano Łasicz, Łasicze, Łaziscz i Łaschicze. W 1936 r. zmieniono nazwę wsi z Łazisk na Lasen. W 1945 roku wieś przyjęła nazwę Łaziska.

W Urbarzu Strzelec z 1534 r. odnotowano: „w Łaziskach jest tartak, młyn z dwoma kołami i ubijak. Zajmują się tu pszczelarstwem” Wieś oddawała do klasztoru jemielnickiego dziesięcinę, a na rzecz zamku strzeleckiego odrabiała pańszczyznę. W 1615 r. Łaziska należały do Jerzego Rederna. W 1662 r. wieś liczyła 154 mieszkańców. W 1766 r. na polecenie hr. Colonney ze Strzelec sprowadzono do Łazisk bielarzy, którzy założyli tu bielarnię. Dwie bielarnie powstały jeszcze w 1830 r. W 1783 r. we wsi było 13 gospodarzy, 7 zagrodników i 4 chałupników. Na początku XIX w. Łaziska liczyły 205 mieszkańców, w połowie wieku XIX 573 a pod koniec 745. W 1830 r. wioska należała do hr. Renarda ze Strzelec. Było tam 60 domów, 2 młyny, młyn papierowy, tartak, leśnictwo i 3 smolarnie. W 1835 r. na miejscu młyna papierowego i tartaku powstała fabryka drutu, gwoździ oraz igieł. Surowiec potrzebny do produkcji przywożono z Ozimka, tam też odwożono wyprodukowany drut. Produkcja wynosiła 1196 cetnarów tj. 61531 kg różnego rodzaju drutu, a zajmowali się nią kierownik i 25 robotników. Druciarstwa uległa likwidacji po pożarze w 1863 r. Hrabia Renard sprzedał Łaziska w 1855 r. spółce „Minerwa”. Spółka, jako dochodowe przedsiębiorstwo uległa likwidacji w 1871 roku. W 1861 r. gmina wiejska Łaziska liczyła 17 gospodarzy, 9 zagrodników i 39 chałupników. Było tam 70 domów mieszkalnych, 82 budynki gospodarcze i 2 bielarnie, młyn, karczma, 2 mieszkania dla leśniczych oraz torfowisko o powierzchni 72 morgi eksploatowane przez spółkę „Minerwa”. Obszar wsi bez folwarku w 1864 r. wynosił 344 ha. W 1905 r. we wsi mieszkało 776 osób, 119 na Bokowem i 6 w młynie. Łaziska w 1912 r. majątek przejął Franciszek hr. Thiele - Winkler z Mosznej. Powierzchnia posiadłości wynosiła 4337 ha z tego na pola przypadły 39 ha, łąk było 258 ha a lasów 3985 ha. We wsi mieszkało wtedy 921 mieszkańców. W 1926 r. założono w Łaziskach straż pożarną. W 1927 r. wieś zelektryfikowano. W 1942 roku mieszkało tu 971 osób pracujących w okolicznych hutach i kopalniach.

Odwiedzając Łaziska warto zwrócić uwagę na: kaplicę, budynek dawnej szkoły i lasy ze śródleśnymi stawami.

Wież Piotrówka:

Usytuowana jest w środkowej części gminy. Podobnie jak pobliska wieś Barut, założona w 1832 r. w wyniku akcji osiedleńczej króla Fryderyka Wielkiego, mającej przyczynić się do aktywizacji gospodarczej wschodnich terenów państwa pruskiego. Kolonia nosiła nazwę Petersgratz, od imienia pierwszego pastora Piotra Schikora. Pruskie Ministerstwo Skarbu zezwoliło 60 czeskim kolonistom z Friedrichsgratz (Grodziec koło Ozimka) - w sumie 258 dorosłych i 58 dzieci - na osiedlenie się przy terenach leśnych dawnego klasztoru w Jemielnicy. Każda z rodzin osadniczych otrzymała 5 ha gruntu leśnego z prawem własności i dziedziczenia za podatek gruntowy. W 1836 r. kolonia

liczyła 42 domy i 17 prowizorycznych chałup, w 1861 r. mieszkało już 77 rodzin osadniczych i było 85

domów mieszkalnych i 65 gospodarczych. Pod koniec XIX w. nastąpił szybki rozwój osady, w 1882 r. wybudowano szkołę, w 1892 r. kościół filialny parafii husyckiej w Grodźcu. W 1891 r. Piotrówka liczyła 840 ewangelików, 302 katolików i 4 Żydów. W 1893 r. kolonia otrzymała status gminy wiejskiej. W 1896 r. mieszkało tu 991 osób a w 1905 r. 1222 osób. W 1900 r. rozpoczęto budowę drugiej szkoły, położonej nieopodal kościoła, rozbudowanej w latach 1913 i 1935 r. W latach 1900 - 1918 wieś przeżywała rozkwit życia gospodarczego i kulturalnego, od 1898 r. mieścił się tu Bank Rolny, w 1908 r. wybudowano Dom Parafialny, w którym znajdowało się przedszkole i biblioteka. Od 1929 r. wieś posiadała straż pożarną. Przeciętne gospodarstwo posiadało 1, 5 ha gruntu. Uprawiano żyto, ziemniaki i owies. Z uwagi na liczne łąki rozwinięta była też hodowla bydła i trzody chlewnej. Od 1939 r. Wieś liczyła 1525 mieszkańców, z czego 1225 stanowili ewangelicy. Oprócz działalności rolnej rozwijało się też rzemiosło, handel, usługi: było 10 sklepów spożywczych, 3 piekarnie, 4 masarnie i 2 gospody.

Wieś Wierchlesie:

To niewielka wioska usytuowana pomiędzy Piotrówką a Barutem. Miejscowość o średniowiecznym rodowodzie, po raz pierwszy wzmiankowana w 1282 roku w związku z nadaniem uposażeń przez księcia opolskiego Bolka I klasztorowi cystersów w Jemielnicy. Kolejna wzmianka pochodzi z 1328 roku, w której książę strzelecki Albert zezwolił zakonnikom z Jemielnicy ścinać drewno budowlane i opałowe w lasach przyległych do Wierchlesia. W dokumencie z 17 kwietnia 1361 roku ten sam książę podarował klasztorowi w Jemielnicy wsie „Dombrowcam et Wierchles”. W 1908 r. wieś nazywano Wierchlesche, a w 1933 r. Wierchlesch. Od 1934 roku w użyciu była nazwa Hohenwalde, Od 1945 r. obowiązuje nazwa Wierchlesie.

W 1430 r. w czasie wojen husyckich Wierchlesie było spustoszone i spalone, Dzięki książętom z Opola wieś została odbudowana i ponownie przekazana klasztorowi w Jemielnicy. W Urbarzu strzeleckim z 1534 roku odnotowano, że we Wierchlesiu były pasieki. Podobnie jak inne miejscowości wieś płaciła klasztorowi dziesięcinę, natomiast pańszczyznę odrabiano dla zamku w Strzelcach. W 1615 roku Wierchlesie przechodzi w posiadanie Jerzego von Redern. W 1662 roku wieś liczyła 187 mieszkańców, w 1790 r. 136 osób. Na początku XIX wieku było 159 mieszkańców, w połowie wieku 354 a pod koniec 373. W 1815 r. właścicielem Wierchlesia został hrabia Andrzej Mana Renard ze Strzelec. On to w 1855 roku sprzedał wieś spółce „Minerwa”. W 1861 roku we wsi mieszkało 5 gospodarzy, 10 zagrodników i 25 chałupników. Gospodarstwo gospodarza zajmowało obszar około 13 ha a zagrodnika około 4 ha. W sumie Wierchlesie obejmowało 122 ha gruntów. We wsi znajdowało się 47 domów mieszkalnych, 39 budynki gospodarcze, gospoda, leśnictwo z leśniczym i jego pomocnikiem. W latach 1901-1945 we wsi funkcjonował urząd rejonowy, który obejmował Wierchlesie, Barut, Piotrówkę i Łaziska. Na początku XX wieku na Wierchlesiu mieszkało 343 mieszkańców a w czasie II wojny światowej 412. Posiadłość Wierchlesie w 1912 r. była w rękach hr. Franciszka von Thiele — Winklera z Mosznej i liczyła wraz z lasami 2221 ha. W latach 1925/1926 dotarła do wsi elektryfikacja, ale tylko wzdłuż szosy Strzelce - Zawadzkie.

3.2.2. Położenie i powierzchnia.

Gmina Jemielnica położona jest w południowo – wschodniej części województwa opolskiego, w północno – wschodniej części powiatu strzeleckiego. W składzie Gminy wyróżnia się 7 sołectw: Barut, Centawa, Gąsiorowice, Łaziska, Jemielnica, Piotrówka, Wierchlesie. Siedzibą Gminy jest wieś Jemielnica, stanowiąca lokalny ośrodek rozwoju. Powierzchnia Gminy wynosi 113,46 km².

Obszar Gminy graniczy:

- od południa i zachodu z Gminą Strzelce Opolskie,
- od północy z Gminą Kolonowskie,
- od wschodu z Gminą Zawadzkie,
- od południowego – wschodu z województwem śląskim (Gmina Wielowieś).

Tabela 2. Sołectwa w Gminie Jemielnica.

L.p.	Nazwa sołectwa	Powierzchnia [ha]	Liczba mieszkańców
1.	Barut	156,8819	543
2.	Gąsiorowice	964,3415	706
3.	Centawa	1189,6947	531
4.	Jemielnica	1905,4059	3 563
5.	Łaziska	582,5994	619
6.	Piotrówka	6267,0194	1 014
7.	Wierchlesie	268,1882	210

Źródło: UG w Jemielnicy

3.2.4. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia, geologia.

Gmina Jemielnica położona jest w południowo-wschodniej części Niziny Śląskiej. Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski J. Kondrackiego obszar Gminy Jemielnica wchodzi w skład mezoregionu Równiny Opolskiej, należącego do makroregionu Niziny Śląskiej, przy czym wschodnia część Gminy leży w rejonie Obniżenia Małej Panwi. Natomiast od południa Gmina graniczy z pasmem Chełmu, należącym do makroregionu Wyżyny Śląskiej.

Gmina zaliczana jest do obszarów o charakterze równinno-nizinnym. Wysokości bezwzględne terenu zawierają się w przedziale 234,5–238,5 m n.p.m., różnice poziomów terenu dochodzą do 30 m. Nachylenie terenu jest niewielkie i wynosi średnio 5⁰, teren jest pofałdowany i opada w kierunku północno – zachodnim, przy czym przeważają stoki zachodnie o korzystnych warunkach termicznych. Równinny krajobraz Gminy od południa zamykają wzniesienia pasma Chełmu rozciągające się w sąsiednich gminach na przestrzeni 130 km, od Olkusza do doliny Odry. Wzgórza są charakterystycznym elementem krajobrazu Opolszczyzny o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Kulminacja pasma Chełmu – Góra św. Anny (400 m n.p.m.) znajduje się w odległości ok. 20 km od Jemielnicy.

Ukształtowanie terenu sprzyja gospodarce, głównie działalności rolniczej i budownictwu mieszkaniowemu.

3.2.5. Środowisko przyrodnicze.

Najważniejszym atutem i wartością Gminy Jemielnica są niewątpliwie jej walory przyrodnicze, które powinny być głównym motorem rozwojowym dla gminy. Dbłość o stan środowiska i jego niewątpliwych walorów przyrodniczo - krajobrazowo-turystycznych stanowi priorytetowe zadanie dla władz samorządowych. Dlatego też należy dążyć do dokładnej inwentaryzacji przyrodniczej gminy i w oparciu o nią oraz przy współpracy z gminami sąsiednimi oraz samorządem powiatowym i wojewódzkim rozszerzać zakres ochrony przy jednoczesnym promowaniu walorów przyrodniczych gminy.

Gmina Jemielnica charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska naturalnego. Lasy i łąki zajmują łącznie około 70% jej obszaru. Drzewostan tworzy głównie bór świeży sosnowy. Gatunki liściaste najliczniej reprezentuje brzoza. Występują również domieszki świerka, dębu, buka i olszy. Lasy obejmują całą północną część gminy. Tworzą zwarty kompleks leśny wchodzący w skład obszaru chronionego krajobrazu Lasów Stobrawsko-Turawskich. Lasy te są pod względem florystycznym jednymi z najciekawszych w województwie opolskim.

Fauna jest reprezentowana m.in. przez: sarny, jelenie europejskie, daniela, zaskrońce, żmije zygzakowate, tygryzki paskowane, padalce oraz bociany, żurawie, zimorodki.

Do czynników stanowiących zagrożenie dla środowiska przyrodniczego należą

- zagrożenia abiotyczne: susze i okresy wysokich temperatur w okresie wegetacyjnym, gwałtowne silne wiatry, okiść i szadź, przymrozki wiosenne, powódzie, długotrwałe i obfite opady deszczu w okresie wczesnego lata powodujące erozję gleb i niszczące drogi, erozja gleby i osuwiska,
- zagrożenia biotyczne: szkodniki owadzie, występowanie grzybów pasożytniczych, szkody od zwierzyny roślinożernej i gryzoni,
- zagrożenia antropogeniczne: zanieczyszczenie powietrza, zagrożenia wynikające z urbanizacji terenu, intensywna penetracja terenów leśnych przez turystów i zbieraczy grzybów i owoców leśnych, zagrożenia pożarami.

Na terenie Gminy Jemielnica ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000 - Dolina Małej Panwi – obszar siedliskowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko Turawskie
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
  - Szczypki,
  - Piaskowa Góra,
  - Pod Dębami,
  - Mostki,
- Użytki ekologiczne
- Pomniki przyrody.

Powierzchnia obszarów chronionych na terenie Gminy Jemielnica stanowi ok. 67 % powierzchni Gminy.

Obszary NATURA 2000

Obszar Natura 2000 to forma ochrony przyrody (obok istniejących parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, czy innych) wprowadzana w naszym kraju od czasu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Za obszary Natura 2000 uznaje się tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy. Obszary Natury 2000 „Kamień Śląski”, „Dolina Małej Panwi”, „Góra Św. Anny” otrzymały status obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty na podstawie decyzji Komisji Europejskiej 2011/64/EU w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny.

Dolina Małej Panwi PLH160008

Obszar rozciąga się wzdłuż doliny Małej Panwi, na odcinku pomiędzy miejscowościami Kolonowskie i Krupski Młyn. W przeważającej części położony jest na terenie województwa opolskiego: w powiecie strzeleckim, w gminach: Zawadzkie, Kolonowskie i Jemielnica oraz w powiecie oleskim, w gminie Dobrodzień. Niewielki jego fragment leży w województwie śląskim, w powiecie tarnogórskim, w gminie Krupski Młyn. Zlokalizowany jest on głównie na terenach leśnych, w mniejszej części terenach użytkowanych rolniczo.

Opisywane tereny znajdują się we wschodniej części Równiny Opolskiej, w Obniżeniu Małej Panwi. Przekraczają one wysokość 200 m n.p.m. i wkraczają w obszar wyżyn. Charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem budowy litologicznej. Skrzydła holocenijskiej niecki budują tu od północy tarasy plejstoceńskie rzeki, a od południa osady akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej. Występują tu formy rzeźby związane z wyciętą w skałach górnokarbońskich rynną doliną Małej Panwi, tj.: starorzecza – występujące bardzo licznie w przykorytovej części

doliny Małej Panwi; płaskie holocenijskie tarasy zalewowe – zlokalizowane w dennej i najczęściej przykorytovej części dolin rzek i charakteryzujące się dużą dynamiką zjawisk erozyjno-

akumulacyjnych; płaskie tarasy plejstoceny nadzalewowe – zlokalizowane na skrzydłach dolin, w szczególności rozwinięte na północ od Małej Panwi, pokryte licznymi wydymami; krawędzie poszczególnych tarasów – wyraźnie zaznaczają się na granicy tarasów holoceny i tarasu bałtyckiego Małej Panwi, gdzie osiągają lokalnie wysokość 5-7 m; koryta rzek – w przypadku Małej Panwi są najlepiej zachowanymi naturalnymi korytami dużej rzeki nizinnej na Opolszczyźnie; oraz torfowiska i namuliska – wykształcone wyspowo w przykorytowych częściach den dolin, w największych płatach występują w dolinie Małej Panwi. W strukturze dominujących w obszarze zbiorowisk leśnych największym udziałem charakteryzują się lasy iglaste – bory świeże, mieszane oraz bagienne. Lasy liściaste mają niewielki udział. Należą do nich głównie łągi i zbiorowiska łąkowe. W zbiorowiskach leśnych zachowało się szereg cennych okazów drzew, które obecnie stanowią pomniki przyrody. W większości są to pojedyncze okazy i grupy dębu szypułkowego oraz klonu zwyczajnego. Teren poza lasami stanowią głównie użytki zielone w dużym stopniu intensywnie użytkowane jako pastwiska i łąki. Część gruntów rolnych nie jest użytkowana i stopniowo zarasta w wyniku sukcesji wtórnej. Obszar jest istotny dla zachowania leśnych oraz nieleśnych hydrogenicznymi siedlisk przyrodniczych. Głównym i wyróżniającym go elementem jest dolina rzeczna jednej z najbardziej naturalnych rzek nizinnych regionu i jedyną tego rodzaju proponowaną jako ostoja sieci Natura 2000 w granicach województwa opolskiego.

Obszary Chronionego Krajobrazu - obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obecnie na terenie Powiatu Strzeleckiego zlokalizowany jest jeden obszar chronionego krajobrazu: „**Lasy Stobrowsko – Turawskie**” - obszar o powierzchni 179 tys. ha został powołany w 1988 roku w centralnej i zachodniej części województwa opolskiego. W 1999 roku w jego zachodniej i centralnej części utworzono Stobrowski Park Krajobrazowy. W granicach Lasów Stobrowsko - Turawskich znalazło się kilka zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kilkadziesiąt użytków ekologicznych i pomników przyrody. Niezliczona ilość cieków, stawy hodowlane, źródła, polodowcowe moreny i wydmy stanowią o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych tego terenu. Na obszarze Lasów Stobrowsko -Turawskich stwierdzono występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt.

W granicach tego obszaru znajdują się obszary leśne gminy Strzelce Opolskie północnej jej części, znalazło się tu kilka zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kilkadziesiąt użytków ekologicznych i pomników przyrody. Niezliczona ilość cieków, stawy hodowlane, źródła, polodowcowe moreny i wydmy stanowią o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych tego terenu. Na obszarze Lasów Stobrowsko-Turawskich stwierdzono występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt. Lasy Stobrowsko-Turawskie, ze względu na przewagę borów sosnowych mających duże walory bioterapeutyczne (działają kojąco, przeciwastmatycznie i odkażająco), posiadają duże znaczenie dla turystyki i wypoczynku mieszkańców okolicznych miast.

Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe - są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Tabela 3. Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe na terenie Gminy Jemielnica

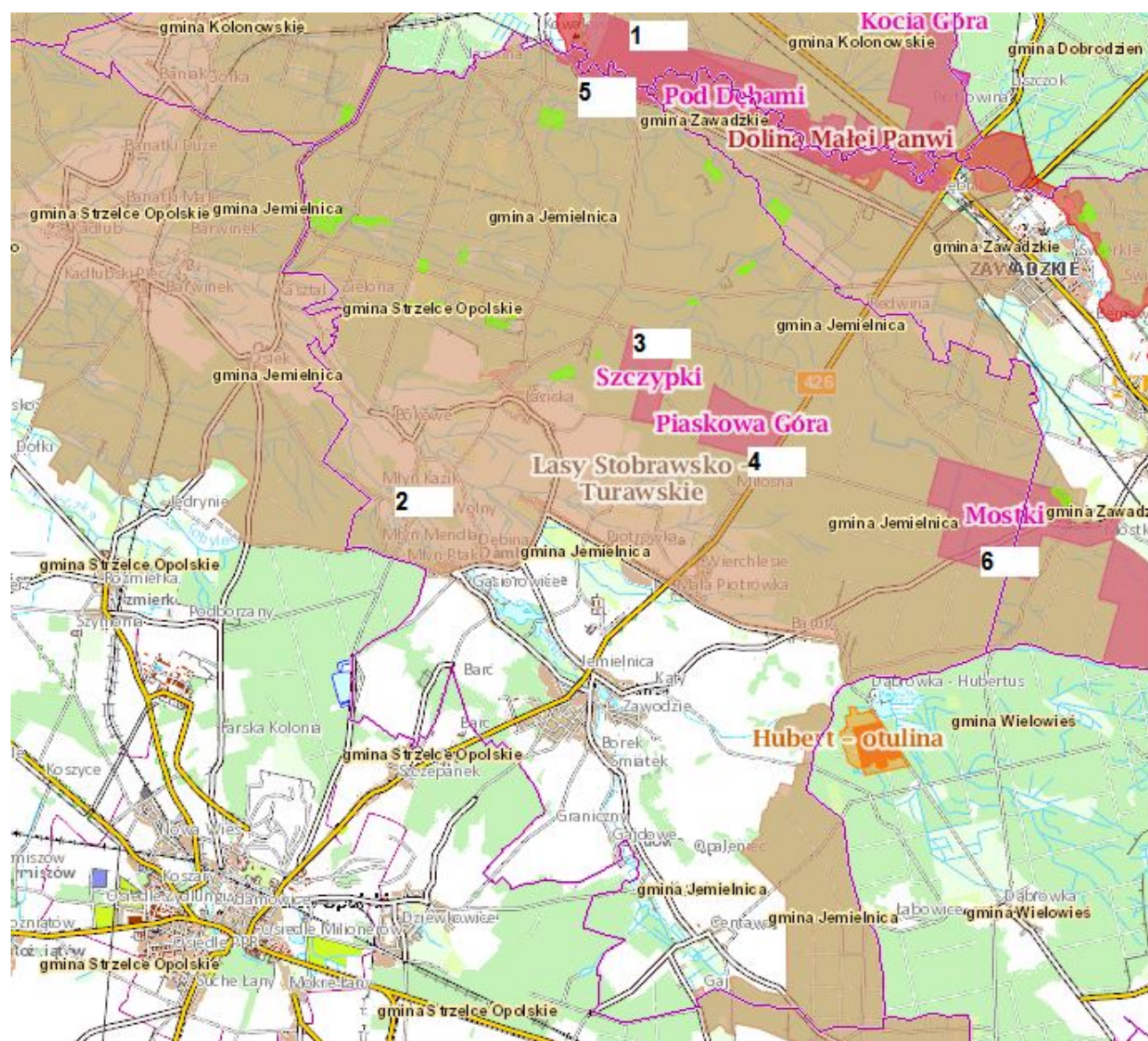
Lp	Nr rejestru wojewódzkiego	Obiekt	Podstawa prawna
1.	737	"Mostki" wzniesienia morenowe	Dz. Urz. W oj. Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003r. Nr 109 poz. 2303 .
2.	739	"Piaskowa Góra" wzniesienia morenowe	Dz. Urz. W oj. Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003r. Nr 109 poz. 2303 .
3.	740	"Pod Dębami" kompleks leśny położony w dolinie rzeki Mała Panew	Dz. Urz. W oj. Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003r. Nr 109 poz. 2303 .

4.	741	"Szczyпки" zalesione wzniesienia morenowe wraz z bagnem Koło	Dz. Urz. W oj. Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003r. Nr 109 poz. 2303 .
----	-----	--	--

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, RDOS, 2016 r.

Rysunek 2. Obszary chronione na terenie Gminy Jemielnica

OZNACZENIA

- granice gminy
- 1 Obszar Natura 2000 - Dolina Małej Panwi
- 2 Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrowsko Turawskie
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
  - 3 - Szczyпки
  - 4 - Piaskowa Góra
  - 5 - Pod Dębami
  - 6 - Mostki
- Użytki ekologiczne

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl – opracowanie własne

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

Tabela 4. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Jemielnica

Nr rejestru wojewódzkiego	Obiekt	Podstawa prawna
672	"Chudwajda" Łąka śródleśna	Dz. Urz. W oj. Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003r. Nr 109 poz. 2304
673	"Parza" Łąka śródleśna	
674	"Pod Jesionem" Łąka śródleśna	
675	"Bagienko" Łąka śródleśna	
676	"Rokitna Góra" Łąka śródleśna	
677	"Błumsztajnowe" Łąka śródleśna	
678	"Wierzecznik" Bagno	
679	"Ostoja" Łąka śródleśna	
680	"Kołodzieje" Łąka śródleśna	
681	"Markownie" Łąka śródleśna	
682	"Szachty" Łąka śródleśna	
683	„Nowe Łąki” Łąka śródleśna	
684	"Bożyszczok" Bagno śródleśne (w naturalnej sukcesji)	

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, RDOŚ, 2016 r.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 r., Dz. U. 2004 r., Nr 92, poz. 880).

Tabela 5. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Jemielnica.

Lp	Nr rejestru wojewódzkiego	Obiekt	Gmina / Obręb	Podstawa prawna
1.	45	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Jemielnica/ Centawa	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 7 listopada 2005r. Nr 72, poz. 2231
2.	436	pojedynczy okaz z gatunku sosna pospolita (Pinus sylvestris)	Jemielnica/ Piotrówka	
3.	454	pojedynczy okaz z gatunku wiąz szypułkowy (Ulmus leavis)	Jemielnica/ Zawadzkie	
4.	468	pojedynczy okaz z gatunku wiąz szypułkowy (Ulmus leavis)	Jemielnica/ Zawadzkie	
5.	469	pojedynczy okaz z gatunku jesion wyniosły (Fraxinus exelsior)	Jemielnica/ Zawadzkie	
6.	470	pojedynczy okaz z gatunku jesion wyniosły (Fraxinus exelsior)	Jemielnica/ Zawadzkie	

7.	471	grupa drzew z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur) i grab pospolity (Carpinus betulus)	Jemielnica/ Zawadzkie
8.	472	pojedynczy okaz z gatunku buk pospolity (Fagus sylvatica)	Jemielnica/ Zawadzkie
9.	477	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Jemielnica/ Zawadzkie
10.	478	pojedynczy okaz z gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur)	Jemielnica/ Zawadzkie
11.	482	pojedynczy okaz z gatunku sosna zwyczajna (Pinus sylvestris)	Jemielnica/ Zawadzkie
12.	483	grupa drzew z gatunku buk pospolity (Fagus sylvatica)	Jemielnica/ Zawadzkie
13.	485	grupa drzew z gatunku buk pospolity (Fagus sylvatica) - 2 szt.	Jemielnica/ Zawadzkie

Źródło: Rejestr form ochrony przyrody, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Opole 2016 r.

3.3. Zagospodarowanie przestrzenne.

Praktycznie na terenie całej gminy dominuje zabudowa typowo mieszkaniowa, zarówno jednorodzinna jak i zagrodowa uzupełniona zabudową usługową. Jednym z głównych elementów jest droga wojewódzka, dzieląca miejscowości Jemielnica, Piotrówka oraz mniejszym stopniu wieś Wierchlesie na część wschodnią i zachodnią. W gminie praktycznie brak jest elementów obcych krajobrazowi wiejskiemu takich jak wysoka zabudowa wielorodzinna czy też zabudowa przemysłowa. W krajobrazie dominuje głównie zabudowa niska, która jest urozmaicona górującymi wieżami kościelnymi oraz innymi elementami rzadko spotykanymi w polskim krajobrazie.

Gmina Jemielnica dysponuje znacznym potencjałem sprzyjającym rozwojowi przede wszystkim usług z zakresu turystyki, zarówno krótkoterminowej (weekendowej) jak i dłuższej. Kompleks lasów stobrawsko – turawskich stwarza wręcz doskonale warunki do takiego właśnie rozwoju. Położenie gminy z dala od urbanizacji przemysłowej i głównych szlaków komunikacyjnych podkreśla walory przyrodnicze gminy. Główną oś komunikacyjną gminy stanowi droga wojewódzka nr 426 (relacji Zawadzkie – Kędzierzyn-Koźle), przebiegająca przez teren gminy, łącząc gminę ze Strzelcami Opolskim, a przede wszystkim z autostradą A4.

Ruch budowlany wpływający na zmianę sposobu zagospodarowania koncentruje się głównie we wsi Jemielnica.

Na obszarze Gminy Jemielnica obowiązuje 10 Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.

Pod względem struktury użytkowania gruntów w gminie przeważają użytki rolne – 35,6 %, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 60,9 %, grunty zabudowane i zurbanizowane 2,7 %, a nieużytki zajmują jedynie 0,2 % powierzchni gminy.

Tabela 6. Struktura użytkowania gruntów w Gminie Jemielnica.

L.p.	Rodzaj	Powierzchnia [ha]
1.	Użytki rolne	4 032
	Grunty orne	2 812
	Sady	9
	Łąki trwałe	904
	Pastwiska trwałe	131
	Grunty rolne zabudowane	99
	Grunty pod stawami	51
	Grunty pod rowami	26

2.	Grunty leśne	6 915
	Lasy	6 905
	Grunty zadrzewione i zakrzewione	10
3.	Grunty zabudowane	305
	Tereny mieszkaniowe	102
	Tereny przemysłowe	6
	Inne tereny zabudowane	12
	Tereny zurbanizowane niezabudowane	8
	Tereny rekreacyjne	11
	Tereny komunikacyjne - drogi	166
	Tereny komunikacyjne - kolejowe	0
	Użytki kopalne	
	Grunty pod wodami	20
	płynącymi	20
	stojącymi	0
	nieużytki	21

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUGIK GUS, 2014

3.3.1. Infrastruktura techniczna.

Zaopatrzenie gminy w gaz ziemny

Gmina Jemielnica należy do niezgazyfikowanych Gmin powiatu strzeleckiego. Na jej terenie nie występuje sieć gazowa gazu przewodowego. Mieszkańcy Gminy dla potrzeb gospodarstw domowych korzystają z przenośnych butli gazowych.

Zaopatrzenie gminy w energię ciepłą

Jedną z najistotniejszych dziedzin funkcjonowania Gminy jest gospodarka energetyczna, w tym kwestia zaopatrzenia w energię, jej użytkowania i gospodarowania na terenie Gminy. Gmina nie posiada centralnego systemu zaopatrzenia w ciepło, które obejmowałoby wszystkie sołectwa. Dominują indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło, w których wykorzystuje się głównie węgiel kamienny oraz w niewielkich ilościach olej opałowy. Na podstawie wykonanego przez Gminę Jemielnica „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Jemielnica” struktura zużycia nośników energii w budynkach mieszkalnych w Gminie Jemielnica przedstawia się następująco:

- 87,03% - węgiel kamienny,
- 9,78% - drewno,
- 2,21% - energia elektryczna,
- 0,98% - olej opałowy.

Natomiast w budynkach użyteczności publicznej struktura przedstawia się następująco:

- 38,05% - olej opałowy,
- 31,56% - węgiel kamienny,
- 29,49% - energia elektryczna,
- 0,90% - drewno.

Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną

Dostawcą energii na terenie Gminy Jemielnica jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Opolu. Odpowiada on za sprawność dostaw energii, a także modernizację sieci energetycznych. Przez teren

Gminy Jemielnica nie przebiegają linie elektroenergetyczne NN i WN, nie ma zlokalizowanych także Głównych Punktów Zasilania (GPZ). Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się poprzez sieci i stacje transformatorowe SN. Wszystkie miejscowości Gminy są zelektryfikowane. W północnej części Gminy przebiega niewielki fragment przesyłowej linii energetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Zawadzkie – Ozimek.

Wykorzystanie energii odnawialnych, ocena potencjału i możliwości:

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (PZPWO), przyjęty uchwałą Nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010r., wskazuje w przybliżony sposób obszary predysponowane dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, produkcji energii z biomasy oraz predysponowane do wykorzystania energii geotermalnej.

Na terenie Gminy Jemielnica, na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, zidentyfikowano występowanie OZE w postaci instalacji kolektorów słonecznych oraz elektrowni wiatrowych o łącznej produkcji energii na poziomie 239,72 MWh/rok. Kolektory słoneczne występują na budynku LZS Jemielnica. Natomiast zespół trzech elektrowni wiatrowych jest zlokalizowany na obszarze wsi Jemielnica.

Ponadto na terenie Gminy występują małe instalacje w sektorze mieszkalnictwa. Brak jest jednak możliwości ich dokładnej inwentaryzacji.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jemielnica” na obszarze wsi Gąsiorowice dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych w odległości nie mniejszej niż 500 metrów od: granicy zwartej zabudowy wsi, istniejących terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej położonych poza granicą zwartej wsi (ograniczenie to nie dotyczy budowy pojedynczych wiatraków służących obsłudze danej nieruchomości). Natomiast w zakresie zaopatrzenia w ciepło należy stosować paliwa oraz urządzenia wytwarzające ciepło wykorzystujące paliwa oraz technologie o niskiej emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Infrastruktura transportowa

Transport drogowy

Gmina Jemielnica położona jest na uboczu głównych ciągów komunikacyjnych. Na terenie Gminy Jemielnica istnieje dość dobrze rozwinięta sieć dróg. Największe znaczenie ma przebiegająca południkowo droga wojewódzka DW426 Zawadzkie–Strzelce Opolskie. Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi Powiatowe i gminne. Autostrada A4 przebiega w odległości 15 km od Jemielnicy. Najbliższe węzły autostradowe to Olszowa i Nogawczyce, leżące w odległości ok. 15–20 km. Droga wojewódzka przebiega przez miejscowości Wierchlesie, Piotrówka i Jemielnica. Łączna jej długość na terenie Gminy wynosi 9,454 km. Stan techniczny drogi na wielu odcinkach jest niezadowolający. Planowana jest modernizacja DW426 do pełnych parametrów klasy G (droga jest zmodernizowana na odcinku Piotrówka – Strzelce Opolskie i dalej do Sławęcic), w tym zaplanowana jest modernizacja drogi na odcinku Piotrówka - Zawadzkie oraz w przyszłości budowę obejścia miejscowości Jemielnica, Piotrówka i Wierchlesie oraz zmianę kategorii drogi z wojewódzkiej na krajową.

Ponadto przez teren gminy przebiega dziewięć dróg powiatowych o łącznej długości 34,055 km. Łączą one wszystkie miejscowości Gminy. Są to:

- 1802 Jemielnica – Kotulin, klasa drogi Z,
- 1803 Piotrówka (Wierchlesie) – Żędowice, klasa drogi Z,
- 1812 Dąbrówka (granica województwa śląskiego) – Barut, klasa drogi L,
- 1840 Jemielnica – Gąsiorowice, klasa drogi L,
- 1841 Jemielnica – Barut, klasa drogi L,
- 1842 Piotrówka – Osiek, klasa drogi L,
- 1843 Gąsiorowice – Piotrówka, klasa drogi L,
- 1855 Jemielnica – Gąsiorowice, klasa drogi L,
- 1857 Gąsiorowice – do końca zabudowy (kierunek Bokowe), klasa drogi L.

Sieć dróg gminnych stanowi uzupełnienie dla dróg powiatowych. Łączna długość dróg gminnych wynosi 42,945 km (Stan na 31.12.2015 r.).

Wykonywany w okresach 5 letnich Generalny Pomiar Ruchu (GPR) na drogach krajowych i wojewódzkich wykazuje duży i systematyczny wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego. W obrębie Gminy Jemielnica pomiary dokonywane były w 2000, 2005, 2010 i 2015 roku na drodze wojewódzkiej nr 426. Wyniki przedstawia tabela poniżej:

Tabela 7. Średni dobowy ruch (SDR) na drogach w obrębie Gminy Jemielnica.

Nr drogi	Odcinek	Rok			
		2000	2005	2010	2015
426	Zawadzkie – Strzelce Opolskie	4 708	5 407	6 880	6 742

Źródło: GPR 2000, 2005, 2010 i 2015, ZDW Opole

W porównaniu do roku 2000 na drodze wojewódzkiej DW426 odnotowano wzrost natężenia ruchu pojazdów o ok. 43,2 %.

Transport kolejowy

Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa.

Zaopatrzenie gminy w wodę

Wodociąg zbiorowy zaopatruje w wodę sołectwa: Barut, Centawa, Gąsiorowice, Jemielnica, Łaziska, Piotrówka i Wierchlesie. Woda do systemu dostarczana jest z trzech studni głębinowych, dwóch ujmujących wody podziemne ze zbiorników wód podziemnych triasu środkowego GZWP333 (pokłady wapienia muszlowego) oraz jednej ujmującej wodę z triasu dolnego GZWP335 (pstry piaskowiec). Pobrana woda jest w pierwszej kolejności uzdatniana na stacji uzdatniania wody w procesach odżelaziania i odmanganiania, a następnie (za pomocą układu pompowego) jest rozprowadzana w sieci wodociągowej do odbiorców w całej Gminie.

Istniejące źródła wody zaspakajają w pełni potrzeby mieszkańców, a także są w stanie pokryć przyszłe potrzeby wynikające zarówno z funkcji gospodarczych, jak i budownictwa mieszkaniowego. Spółka Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja planuje realizację modernizacji sieci wodociągowej poprzez sukcesywną wymianę istniejącej armatury oraz istniejących sieci i przyłączy wodociągowych, według kryterium oceny stanu technicznego i występującej awaryjności.

Planowane jest także wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań w zarządzaniu pracą sieci i obiektów wodociągowych, polegających głównie na zabudowie urządzeń, automatyki i elektroniki umożliwiających stałą kontrolę i nadzór nad funkcjonowaniem infrastruktury wodociągowej. Stopień zwodociągowania Gminy Jemielnica wyniósł 99,9 % (GUS 2015).

Tabela 8. Sieć wodociągowa w Gminie Jemielnica.

Lp.	Wodociągi	jm.	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Długość czynnej sieci rozdzielczej (bez przyłączy)	km	68,3	68,3	68,3	68,5	68,5
2.	Podłączenia do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 866	1 875	1 888	1 888	1 897
3.	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	tys. m ³	168,0	170,4	167,4	165,0	173,3

Źródło: www.stat.gov.pl

Odprowadzanie ścieków

W Gminie Jemielnica istnieje sieć kanalizacji rozdzielczej, odprowadzającej wyłącznie ścieki bytowo-gospodarcze. Teren gminy Jemielnica jest w większości skanalizowany. System kanalizacji rozdzielczej (sanitarnej) posiada w znacznym stopniu miejscowość Jemielnica (system kanalizacji grawitacyjnej i ciśnieniowej) oraz sołectwa: Centawa (system kanalizacji ciśnieniowej), Barut, Gąsiorowice, Łaziska, Piotrówka i Wierchlesie (system kanalizacji grawitacyjnej i ciśnieniowej) wybudowany ostatnich latach przez Spółkę Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja w terenach koncentracji odbiorców powyżej 120 MK/km sieci). Spółka planuje sukcesywną wymianę zużytych urządzeń armatury w przepompowniach ścieków, modernizację systemu sterowania i monitoringu przepompowni ścieków oraz w sołectwach Barut, Gąsiorowice, Łaziska, Piotrówka i Wierchlesie wykup przyłączy kanalizacyjnych od Odbiorców.

Stopień skanalizowania Gminy (wg GUS 2015) wyniósł 72,3 %.

Podstawowe parametry sieci kanalizacyjnej przedstawia tabela poniżej:

Tabela 9. Sieć kanalizacyjna w Gminie Jemielnica.

Lp	Kanalizacja	jm.	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Długość czynnej sieci sanitarnej ogółem	km	24,3	24,3	32,6	38,6	66,3
2.	Podłączenia do budynków	szt.	968	867	1 112	1 282	1 622
3.	Ścieki odprowadzone komunalne razem	tys. m ³	62	69	70,0	85,0	99,0

Źródło: www.stat.gov.pl

Na terenie Gminy część budynków nie jest podłączona do zbiorowego systemu odprowadzenia i oczyszczania ścieków. Ścieki socjalno-bytowe z tej zabudowy odprowadzane są głównie do zbiorników wybieralnych tzw. szamb. Nieszczelne szamba oraz „dzikie” wyloty kanalizacji oraz w pełni nie oczyszczone ścieki stanowią znaczne zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Ścieki socjalno-bytowe wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Gospodarka odpadami

Gmina zobowiązana jest do wypełniania zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikającymi m.in. z ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz rozporządzeń wykonawczych.

Głównym celem wynikającym z „Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2022” (KPGO 2022) jest zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w którym priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów oraz stworzenie niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling.

Odpady komunalne są to odpady wytwarzane w gospodarstwach domowych oraz odpady wytwarzane w handlu detalicznym, przedsiębiorstwach, budynkach biurowych i instytucjach edukacyjnych oraz opieki medycznej i administracji publicznej, o charakterze i składzie podobnym do odpadów wytwarzanych w gospodarstwach domowych.

W związku z nowelizacją ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2016 poz. 250 - tekst jednolity) - Gmina Jemielnica wprowadziła od 1 lipca 2013 r. nowy system gospodarki odpadami komunalnymi.

Obecnie mieszkańcy płacą Gminie opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, natomiast Gmina gospodaruje tymi środkami, egzekwując jednocześnie od wybranej w drodze przetargu firmy odpowiednią jakość usług.

W celu realizacji zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a tym samym wprowadzenia nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi - Rada Gminy Jemielnica podjęła stosowne uchwały:

- Nr XXIII/145/12 z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- Nr XXV/156/13 z dnia 22 lutego 2013 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jemielnica,
- Nr XXVII/171/13 z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie wyboru metody i wysokości stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- Nr XXVIII/187/13 z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie określenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości,
- Nr XXVIII/190/13 z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i ich zagospodarowania.

Organizacja selektywnej zbiórki oraz ilości odebranych/zebranych odpadów komunalnych

Selektywna zbiórka odpadów na terenie gminy Jemielnica zorganizowana jest w oparciu o podział na następujące frakcje odpadów:

- papier i tektura, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale,
- szkło opakowaniowe,
- odpady biodegradowalne (zielone),
- popiół,
- pozostałe zmieszane odpady komunalne,

Ponadto w formie odrębnych akcji zbierane są:

- odpady wielkogabarytowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zużyte baterie,
- przeterminowane leki,
- odpady niebezpieczne wydzielone z odpadów komunalnych,
- zużyte opony (do 22").

Poniżej przedstawiono ilości odpadów komunalnych, odebranych/zebranych z terenu Gminy Jemielnica w latach 2012-2015.

Tabela 10. Ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Gminy Jemielnica w latach 2012-2015

Rok	Masa zebranych odpadów komunalnych (ogółem) [Mg]	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie [Mg]	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów [%]
2012	1 867,120	59,220	3,2
2013	1 502,790	768,490	51,1
2014	1 635,110	950,840	58,2
2015	1 837,700	1 003,200	54,6

Zródło: Opracowane na podstawie danych z Urzędu Gminy Jemielnica

Możliwości zagospodarowania odpadów komunalnych

Zgodnie z „Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028” (PGOWO 2016-2022), Gmina Jemielnica wchodzi w skład Południowo-Wschodniego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (RGOK), który swoim zasięgiem obejmuje 22 gminy. Jako instalacje regionalne dla Południowo-Wschodniego RGOK wskazano:

- instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów:
  - instalacja MBP zlokalizowana na terenie Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dzierżysławiu,
  - instalacja MBP zlokalizowana na terenie Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kędzierzynie-Koźlu,
- kompostownie do odzysku odpadów zielonych:
  - kompostownia zlokalizowana na terenie Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dzierżysławiu,
  - kompostownia zlokalizowana na terenie Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kędzierzynie-Koźlu,
- składowiska odpadów:
  - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kędzierzynie-Koźlu,
  - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dzierżysławiu,
  - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kielczy,
  - składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Szmyszowie.

Na terenie gminy Jemielnica nie funkcjonują instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Odebrane z obszaru gminy zmieszane odpady komunalne i odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania - zagospodarowywane są na instalacjach regionalnych lub zastępczych działających w ramach Południowo-Wschodniego RGOK. Odpady zebrane w sposób selektywny również zagospodarowywane są poza terenem gminy.

3.3.2. Struktura własności nieruchomości.

Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych, prowadzonym przez Główny Urząd Statystyczny, odnotowuje się stopniowy wzrost zasobów mieszkaniowych na terenie Gminy Jemielnica w ostatnich latach. Według stanu na koniec.2015 r. w gminie istniało:

- 2 060 mieszkań,
- 11 126 izb,
- 223 942 m² powierzchni użytkowej mieszkań.

W poniższej tabeli zostały zestawione informacje z zakresu infrastruktury mieszkaniowej na terenie gminy Jemielnica.

Tabela 11. Zmiany w zasobach mieszkaniowych Gminy Jemielnica w latach 2011-2015

Rok	Liczba budynków mieszkalnych	Liczba mieszkań	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]
2011	1 864	2 033	10 952	218 942
2012	1 866	2 037	10 972	219 596
2013	1 873	2 044	11 022	221 097
2014	1 879	2 050	11 066	222 313
2014	1 889	2 060	11 126	223 942

Zródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015

Tabela 12. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Jemielnica w latach 2011-2015

Rok	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	Przeciętna liczba osób na 1 izbę
2011	107,7	30,5	3,53	0,66
2012	107,8	30,4	3,55	0,66
2013	108,2	30,9	3,50	0,65
2014	108,4	31,0	3,50	0,65
2015	108,7	31,2	3,48	0,64

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2015

W ostatnich latach sukcesywnie wzrasta przeciętna powierzchnia mieszkań w przeliczeniu na 1 mieszkanie i na 1 osobę. Taka tendencja zmian ma odzwierciedlenie w stopniowo wzrastającej liczbie mieszkań, ich powierzchni.

3.3.3. Obiekty dziedzictwa kulturowego.

Zabytki architektury i budownictwa występują na terenie całej gminy. Są to kościoły, plebanie, budynki mieszkalne i gospodarskie, kaplice, młyn. Zachowały one elementy pierwotnych układów urbanistycznych. Ogólnie stan zachowania zabytków jest dobry, obiekty sakralne, użytkowane zgodnie ze swym pierwotnym przeznaczeniem są zachowane w dobrym stanie. Dobrym stanem cieszy się mała architektura w postaci kapliczek przydrożnych i cmentarnych. Stan zachowania domów mieszkalnych i budynków gospodarskich jest zróżnicowany i w wielu przypadkach wymaga podjęcia prac remontowych.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są do sporządzenia programów opieki nad zabytkami (dalej POnZ). Każdorazowo po sporządzeniu przez gminę POnZ musi zostać przedłożony właściwemu terytorialnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków celem zaopiniowania. Po uzyskaniu pozytywnej opinii musi zostać uchwalony przez Radę Gminy. POnZ jest sporządzany raz na cztery lata.

Głównym adresatami gminnego POnZ jest przede wszystkim społeczność lokalna i to nie tylko właściciele/użytkownicy obiektów zabytkowych, lecz ogół społeczności. Celami POnZ są m.in. dążenie do poprawy stanu zachowania dziedzictwa narodowego jakim są obiekty zabytkowe, ekspozycja krajobrazu kulturowego jak i wykorzystanie zabytków na cele i potrzeby społeczne, edukacyjne a nawet gospodarcze. Konsekwentna realizacja przez władze gminy założeń Programu może stać się ważnym czynnikiem rozwoju gminy, np. w szeroko rozumianej turystyce, może stać się też ważnym czynnikiem w integracji społeczności lokalnej podkreślając poczucie dumy z posiadanych zabytków i wspólnych korzeni.

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Jemielnica na lata 2014-2017 został uchwalony uchwałą Rady Gminy w Jemielnicy nr XLV/353/2014 w dniu 20 lutego 2014 roku.

Rysunek 3. Szlak Cystersów na Śląsku.

Gmina Jemielnica posiada także gminną ewidencję zabytków, która ma formę kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu Gminy Jemielnica. Ochroną konserwatorską objęte zostały także zespoły i obiekty ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Są to zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Wojewódzka i gminna ewidencja zabytków architektury i budownictwa obejmuje różne obiekty nieruchome powstałe przed 1945 rokiem, w których późniejsza działalność nie zatarła cech świadczących o ich historycznym rodowodzie. Stanowią one charakterystyczne przykłady działalności budowlanej dawnych epok lub posiadają znaczące w skali lokalnej walory artystyczno – architektoniczne.

Również w aktualnym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jemielnica w zależności od zakresu ochrony konserwatorskiej na terenie gminy określone zostały konserwatorskie strefy ochrony historycznych układów i obiektów.

W Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Opolu do Rejestru Zabytków Nieruchomych zostały wpisane następujące obiekty z terenu Gminy Jemielnica:

Centawa:

- kościół parafialny pw. NMP (nr. rej. 879/64 z 14.05.1964),

Jemielnica:

- układ przestrzenny wsi – stare osiedle (nr rej. 133/57 z 12.09.1957)
- kościół cmentarny pw. Wszystkich Świętych (nr. rej. 129/54 z 20.09.2954),
- kościół parafialny pocysterski pw. Wniebowzięcia Marii (nr. rej. 128/54 z 20.09.2954),
- plebania (nr. rej. 2011/74 z 29.04.2954),
- kaplica w ogrodzie klasztornym (nr. rej. 2011/74 z 29.04.2954),
- ogrodzenie z dwiema bramami (nr. rej. 2011/74 z 29.04.2954),
- dom mieszkalny ze spichlerzem (nr. rej. 2011/74 z 29.04.2954),
- dawny młyn (nr. rej. 2011/74 z 29.04.2954),
- dwa mostki na rzece (nr. rej. 2011/74 z 29.04.2954),

- mogiła powstańców śląskich na cmentarzu rzymsko-katolickim (nr. rej. 246/90 z 09.04.1990).

Rysunek 4. Obiekty zabytkowe w Gminie Jemielnica.

Stanowiska archeologiczne.

Gminę Jemielnica zaliczyć można do terenów zasobnych w zabytki archeologiczne. Świadczą o tym dotychczasowe odkrycia archeologiczne oraz ich liczba - 77 stanowisk archeologicznych. Rozmieszczone są one równomiernie na w całym obszarze gminy, z nieco większym nasyceniem

w jej środkowej części (grunty wsi Jemielnica, Gąsiorowice). Pod względem archeologicznym teren Gminy Jemielnica został prawie całkowicie rozpoznany stosowaną obecnie metodą powszechnej inwentaryzacji zabytków archeologicznych Polski pn. „Archeologiczne Zdjęcie Polski”. W trakcie tej wieloletniej akcji badawczej udokumentowano 77 stanowisk archeologicznych położonych na terenie Gminy Jemielnica, wśród nich 4 wpisane są do rejestru zabytków województwa opolskiego i podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej, są to:

1. Jemielnica - nr rej. zab. - A-1109/99 - stanowisko nr 35 zlokalizowane na działkach nr 1780, 1781, 1782, 1783. Badania powierzchniowe przeprowadzone w 1970r. przez P Kaczanowskiego ujawniły kilkadziesiąt fragmentów naczyń pochodzących z okresu kultury łużyckiej, z okresu rzymskiego i z wczesnego średniowiecza. Podczas badań ratowniczych przeprowadzonych w 1998 r. odkryto tu także fragment kamiennej formy odlewniczej.
2. Łaziska — nr rej. zab. - A-1081/98 — stanowisko nr 10 zlokalizowane na działkach nr 60, 667, 692, 694. Znaleziono tu 67 ułamków naczyń pochodzących z osady z okresu kultury łużyckiej (V okres epoki brązu - halsztat) oraz 5 bryłek żużla.
3. Łaziska — nr rej. zab. - A-1078/98 — stanowisko nr 11 zlokalizowane na działce nr 789. Znaleziono tu 21 fragmentów naczyń pochodzących z osady z okresu wczesnośredniowiecznego (X — 1 poł. XI w.) oraz 1 fragment naczynia datowanego na XIV — XV w. a także 8 bryłek żużla.
4. Łaziska — nr rej. zab. - A-1080/98 — stanowisko nr 12 zlokalizowane na działce nr 732. Znaleziono tu 10 fragmentów naczyń pochodzących z osady wczesnośredniowiecznej (XI — XII w.) oraz 8 fragmentów naczyń z okresu późnego średniowiecza (XIV w.).

Pozostałe 73 stanowiska figurują w ewidencji zabytków. Wiele z nich posiada znaną lokalizację. O części z nich wiadomo jedynie, że znajdują się w obrębie danej miejscowości, jednak ich dokładana lokalizacja nie jest obecnie znana lub nie jest możliwa do zidentyfikowania.

3.4. Demografia.

Według danych GUS - liczba mieszkańców w gminie Jemielnica na koniec 2015 r. wynosiła 7 176 osób, z czego 50,5% stanowiły kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2001-2015 liczba mieszkańców zmalała o 527 osób (ok. 6,84%). Gęstość zaludnienia na terenie gminy Jemielnica na koniec 2015 r. wyniosła ok. 63,4 osoby/km².

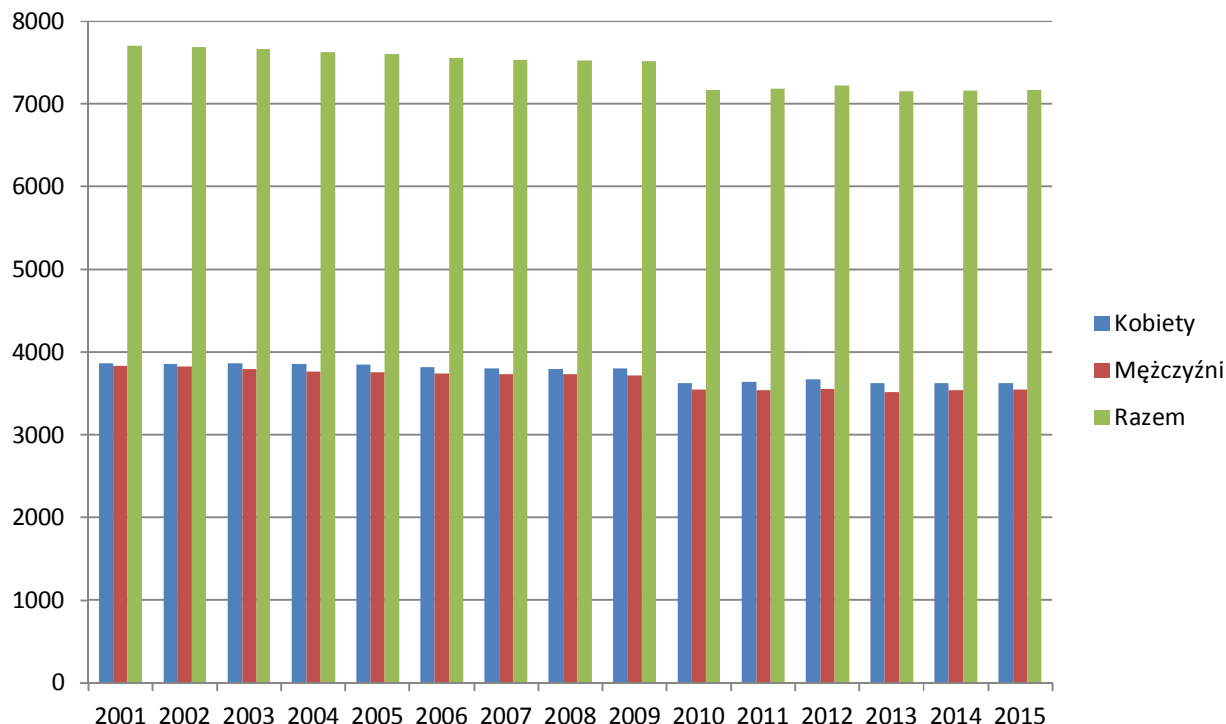
Tabela 13. Liczba ludności w gminie Jemielnica

Płeć	Liczba ludności w roku:														
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
K	3867	3857	3864	3861	3847	3821	3802	3795	3802	3622	3642	3668	3626	3624	3624
M	3836	3825	3801	3766	3759	3739	3730	3729	3718	3553	3543	3556	3521	3543	3552
Razem	7703	7682	7665	7627	7606	7560	7532	7524	7520	7175	7185	7224	7147	7167	7176

K - kobiety, **M** - mężczyźni

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 5. Liczba ludności w gminie Jemielnica

Poniżej zestawiono w tabeli liczbę mieszkańców gminy w podziale na poszczególne sołectwa.

Tabela 14. Liczba ludności gminy Jemielnica w poszczególnych sołectwach

Sołectwo	Liczba mieszkańców (stan na 30.06.2016 r.)
Barut	543
Gąsiorowice	706
Centawa	531
Jemielnica	3 563
Łaziska	619
Piotrówka	1 014
Wierchlesie	210

Źródło: Dane pozyskane z Urzędu Gminy Jemielnica

Średni wiek mieszkańców Gminy wynosi 40,6 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa opolskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

66,8% mieszkańców gminy Jemielnica jest w wieku produkcyjnym, 16,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

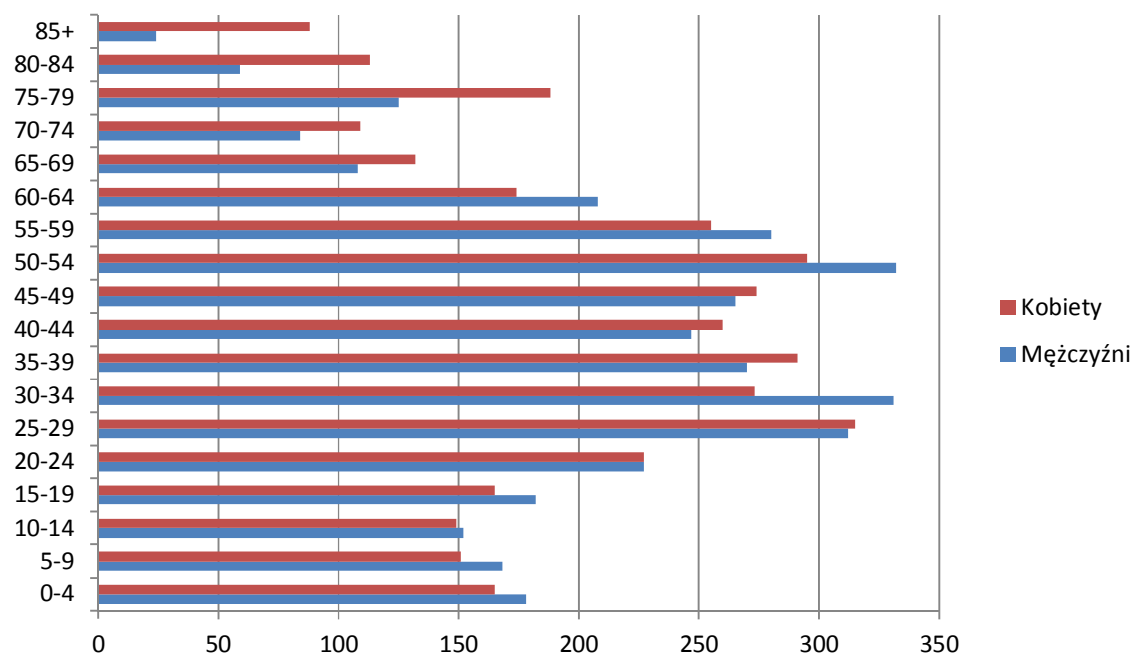
Tabela 15. Struktura wiekowa ludności w Gminie Jemielnica

Wiek	Liczba ludności w danym roku							
	2012		2013		2014		2015	
	M	K	M	K	M	K	M	K
0-4	171	177	169	165	185	171	178	165
5-9	147	125	147	132	152	136	168	151
10-14	169	174	162	170	158	158	152	149
15-19	197	190	199	175	200	164	182	165
20-24	269	269	222	244	215	252	227	227
25-29	347	327	345	336	340	314	312	315
30-34	280	289	303	280	305	278	331	273
35-39	281	269	262	280	261	281	270	291
40-44	251	270	256	251	258	262	247	260
45-49	320	297	303	289	280	291	265	274
50-54	316	286	312	298	321	290	332	295
55-59	235	220	249	226	264	232	280	255
60-64	175	153	195	167	194	174	208	174
65-69	91	105	90	103	108	115	108	132
70-74	125	175	114	164	95	137	84	109
75-79	112	171	115	167	127	174	125	188
80-84	54	115	57	115	60	123	59	113
85+	16	56	21	64	20	72	24	88

M - mężczyźni, K - kobiety

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 6. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Jemielnica w 2015 r.

Gmina Jemielnica w 2015 r. miała dodatni przyrost naturalny wynoszący 1, co odpowiadało przyrostowi naturalnemu 0,1 na 1000 mieszkańców. W 2015 r. urodziło się 73 dzieci, w tym 52,1 % dziewczynek i 47,9 % chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby

urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,93 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

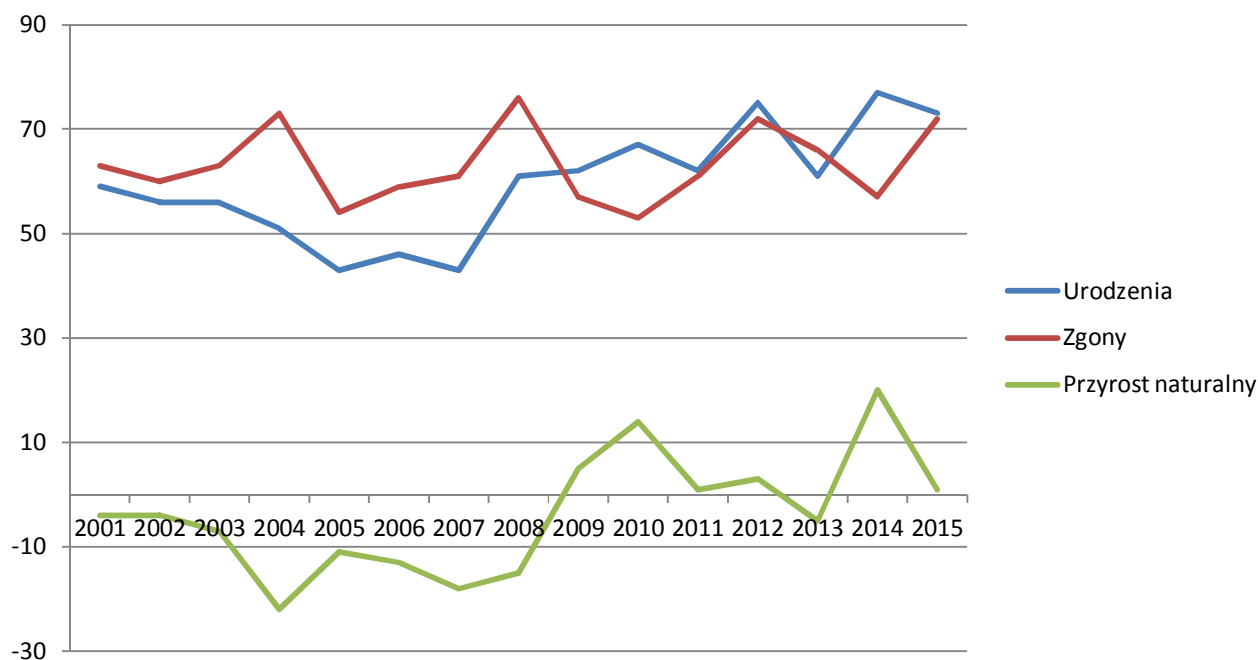
Tabela 16. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Jemielnica

Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w danym roku															
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
U	59	56	56	51	43	46	43	61	62	67	62	75	61	77	73
Z	63	60	63	73	54	59	61	76	57	53	61	72	66	57	72
PN	-4	-4	-7	-22	-11	-13	-18	-15	5	14	1	3	-5	20	1

U - urodzenia, Z - zgony, PN - przyrost naturalny

Źródło: GUS

Rysunek 7. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Jemielnica

3.4.1. Struktura bezrobocia w gminie.

W Polsce w sensie prawnym bezrobotnym jest osoba nie zatrudniona i nie wykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym powiatowym urzędzie pracy, jeżeli:

- ukończyła 18 lat, z wyjątkiem młodocianych absolwentów,
- nie nabyła prawa do emerytury, renty inwalidzkiej,
- nie jest właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni powyżej 2 ha przeliczeniowych,
- nie jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia nie pozwala na podjęcie zatrudnienia nawet w połowie wymiaru czasu pracy
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną i nie odbywa kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia,
- nie pobiera, zasiłku stałego, stałego wyrównawczego, gwarantowanego zasiłku okresowego lub renty socjalnej.

Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności aktywnej zawodowo (tj. pracującej i bezrobotnej łącznie) wyrażony w procentach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec grudnia 2015 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wynosiła 9,7 %, w województwie opolskim - 10,1 %, natomiast w powiecie strzeleckim - 7,4 %.

Poniżej w tabeli zestawiono dane dotyczące poziomu i dynamiki bezrobocia na terenie gminy Jemielnica w latach 2010-2015 r. w %.

Tabela 17. Poziom i dynamika bezrobocia w gminie Jemielnica w latach 2010-2015

Rok	Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2010	4,4	3,9	4,9
2011	3,7	3,1	4,4
2012	4,0	3,7	4,4
2013	4,3	3,7	5,1
2014	3,7	3,1	4,3
2015	3,4	2,6	4,2

Zródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba bezrobotnych w Gminie Jemielnica, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich na koniec 2015 r. wynosiła - 162 osoby. W latach 2010-2011 odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 30 osób, następnie w latach 2012-2013 nastąpił wzrost liczby bezrobotnych o 30 osób, a w latach 2014-2015 ponowny spadek o 47 osób.

Tabela 18. Liczba bezrobotnych w Gminie Jemielnica, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Strzelcach Opolskich w latach 2010-2015

Znaczenie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Informacje ogólne						
Liczba bezrobotnych ogółem	209	179	197	209	175	162
Nowe rejestracje	44	40	53	44	23	40
Z prawem do zasiłku	16	18	26	20	21	13
Poprzednio pracujący	149	135	153	171	150	139
Dotychczas niepracujący	60	44	44	38	25	23
Do 12 m-cy po ukończeniu nauki	20	18	21	26	12	12
Cudzoziemcy	0	1	1	2	0	2
W szczególnej sytuacji na rynku pracy	205	174	186	197	153	146
Długotrwale bezrobotni	91	77	82	81	83	87
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	25	28	25	21	19	16
Bez kwalifikacji zawodowych	93	88	79	93	71	73
Bez doświadczenia zawodowego	67	49	50	49	35	28
Niepełnosprawni	6	9	11	7	11	13
Poszukujący pracy	5	9	5	5	6	6
Wyłączenia z ewidencji						
Wyłączenia z ewidencji ogółem	24	27	31	20	21	32
Podjęcia pracy	14	11	22	11	14	20
Niepotwierdzenie gotowości	9	7	6	2	3	6
Dobrowolna rezygnacja	1	4	1	2	0	4
Bezrobotni według wieku						
18 - 24 lat	74	53	49	53	35	29

Znaczenie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
25 - 34	28	35	44	45	40	38
35 - 44	25	20	27	35	25	26
45 - 54	52	42	46	41	39	33
55 - 59	24	23	21	24	25	24
60 lat i więcej	6	6	10	11	11	12
Bezrobotni według wykształcenia						
wyższe	8	13	20	16	16	17
po licealne i śr. zawodowe	30	29	21	28	28	23
L.O.	20	12	9	13	15	12
zasadnicze zawodowe	64	54	77	82	59	54
gimnazjalne i poniżej	87	71	70	70	57	56
Bezrobotni według stażu pracy						
do 1 roku	29	20	13	24	21	17
1 - 5 lat	32	37	49	47	43	35
5 - 10	26	22	28	32	29	34
10 - 20	24	25	21	27	23	22
20 - 30	28	24	28	26	23	21
30 lat i więcej	10	7	14	15	11	10
bez stażu	60	44	44	38	25	23
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy						
do 1 miesiąca	32	29	40	37	18	26
1 - 3 miesięcy	53	45	35	62	49	45
3 - 6 miesięcy	41	26	42	34	30	18
6 - 12 miesięcy	25	29	27	37	28	18
12 - 24 miesięcy	32	19	25	13	30	24
powyżej 24 miesięcy	26	31	28	26	20	31

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Opolskich

3.5. Gospodarka.

Położenie gminy w sąsiedztwie silnych ośrodków przemysłowych w Strzelcach Opolskich i Gliwicach przyczyniło się do łączenia zatrudnienia w rolnictwie z pracą w innych sektorach, głównie w przemyśle. Podstawowe źródło dochodów dla prawie 40 % użytkowników indywidualnych gospodarstw stanowi działalność pozarolnicza, w tym dla połowy z nich hodowla i uprawy gruntów nie stanowią aktywności zarobkowej. Około 30 % mieszkańców gminy utrzymuje się głównie z pracy na własnej ziemi.

Położenie poza układem dróg o większym znaczeniu nie sprzyja rozwojowi gospodarczemu opartemu na przemyśle i intensywnych usługach. Jednakże takie położenie stanowi też swego rodzaju atut gminy przy promowaniu jej niewątpliwych walorów turystyczno-krajobrazowych.

Obecnie Jemielnica jest gminą o charakterze rolniczym, pozbawioną infrastruktury przemysłowej, z silnie rozwiniętym rzemiosłem i usługami. W Gminie Jemielnica funkcjonuje 371 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (wg GUS 2015). W przeważającej większości podmioty te reprezentują sektor prywatny i należą do właścicieli krajowych. Blisko 84 % podmiotów gospodarczych to zakłady osób fizycznych. Pozostałe podmioty gospodarcze to według ilości: fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne, spółki prawa handlowego i spółki z udziałem kapitału zagranicznego.

W ostatnich latach liczba przedsiębiorstw nieznacznie się zmniejszyła. Wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców wynosi dla Gminy Jemielnica 517 i jest niższy od wskaźnika dla powiatu strzeleckiego (697) oraz wskaźnika dla województwa opolskiego wynoszącego 1 008.

Tabela 19. Podział podmiotów gospodarki narodowej stan na 31.12.2015 r.

w sektorze publicznym:		Liczba podmiotów
- podmioty gospodarki narodowej ogółem		9
- państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem		6
- spółki handlowe		0
w sektorze prywatnym:		
- podmioty gospodarki narodowej ogółem		362
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		310
- spółki prawa handlowego		15
- spółki z udziałem kapitału zagranicznego		6
- spółdzielnie		3
- fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne		18

Źródło www.stat.gov.pl,**Tabela 20. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2011-2015.**

Lp.	Rok	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
1.	2011	385	10	375
2.	2012	385	10	375
3.	2013	386	10	376
4.	2014	375	9	366
5.	2015	371	9	362

Źródło: www.stat.gov.pl

W sektorze publicznym w 2014 roku zarejestrowanych było: 9 podmiotów (ok. 2,4 %), natomiast w sektorze prywatnym 1 033 (ok. 97,6 %).

Na terenie Gminy do ewidencji działalności gospodarczej wpisana jest następująca ilość podmiotów gospodarczych w podziale na poszczególne sektory:

Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie Gminy Jemielnica wg wybranych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2015 r.

Nazwa sekcji wg PKD	Ilość podmiotów w 2015 roku
A. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	14
B. Górnictwo i wydobywanie	1
C. Przetwórstwo przemysłowe	38
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2
E. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3

Nazwa sekcji wg PKD	Ilość podmiotów w 2015 roku
F. Budownictwo	86
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	80
H. Transport, gospodarka magazynowa	16
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10
J. Informacja i komunikacja	5
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	8
O. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7
P. Edukacja	8
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10
SiT. Pozostała działalność usługowa	42

Źródło: www.stat.gov.pl

W Gminie Jemielnica prowadzona jest działalność gospodarcza praktycznie we wszystkich istniejących branżach (wg sekcji PKD). Najwięcej podmiotów gospodarczych (86) prowadzi działalność w obszarze sekcji F (Budownictwo), 80 w sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny). Znacząca ilość podmiotów gospodarczych (38) prowadzi działalność w sekcji i C przetwórstwo przemysłowe. Zważywszy na bardzo dynamiczny rozwój tego sektora, można zakładać, iż ilość przedsiębiorstw wykonujących swą działalność w obszarze sekcji F w najbliższych latach nie ulegnie zmniejszeniu.

Położenie gminy w pobliżu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego oraz miast województwa opolskiego stwarza szansę zaopatrzenia tych ośrodków w produkty żywnościowe, zwłaszcza dla dużych i średnich gospodarstw specjalistycznych, ukierunkowanych na: ogrodnictwo, sadownictwo, uprawę ziół i roślin przemysłowych oraz firm zajmujących się przetwórstwem. Istotnym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy może stać się gospodarka leśna oraz związany z nią przemysł drzewny.

Według „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” obszar Gminy charakteryzuje się korzystną sytuacją społeczną i gospodarczą, dając podstawę do umiarkowanego, zrównoważonego rozwoju. Przemysł nie jest kierunkiem determinującym rozwój Gminy.

W obszarze gospodarki i rynku pracy duże nadzieje wiąże się zatem z rozwojem agroturystyki i gospodarstw ekologicznych, tworzeniem bazy hotelowej oraz rozwojem rzemiosła, usług, rękodzieła i przemysłu rolno - spożywczego.

Jak wynika z obecnie obserwowanych tendencji, zarówno lokalnych, jak i tych o charakterze ponadlokalnym, w Gminie Jemielnica głównymi formami aktywności gospodarczej pozostaną leśnictwo, usługi, rzemiosło i rolnictwo w wymiarze niedużych przedsiębiorstw, nieuciążliwych dla środowiska.

3.5.1. Sektor rolniczy.

Pokrywą glebową Gminy Jemielnica reprezentują :

- gleby brunatnoziemne (gleby brunatne właściwe, kwaśne i płowe) – stanowiące największy obszar w strukturze użytkowania gruntów ornych (ok. 55,5 %). Są to w większości gleby bardzo lekkie i lekkie - piaski słabogliniaste całkowite oraz głębokie gleby piaszczyste, podścielone piaskiem luźnym o mało strukturalnym poziomie próchnicznym. Są suche i przewiewne, bardzo przepuszczalne. Położone w zagłębieniach bezodpływowych o stałe wysokim poziomie wód gruntowych są trwale podmokłe,
- płytkie rędziny kredowe, stanowiące ok. 12,8 % powierzchni użytków rolnych,
- czarne ziemie zajmujące ok. 3,3 % powierzchni gruntów ornych i 37,6 % powierzchni użytków zielonych,
- gleby bielicoziemne zajmujące ok. 20,7 % powierzchni gruntów ornych,
- mady stanowiące ok. 1,2 % gruntów ornych i 32,25 % użytków zielonych,
- gleby mgłowo – torfowe zajmujące ok. 6,55 % powierzchni gruntów ornych i 28,66 % powierzchni użytków zielonych.

Wśród gruntów ornych Gminy Jemielnica dominują gleby kompleksów żytnich:

- 5 – żytniego bardzo dobrego (41,2 % gruntów ornych),
- 6- żytniego słabego (25,9 % gruntów ornych),
- 7 – żytniego bardzo słabego (13,6 % gruntów ornych).

Największy udział w gruntach ornych Gminy mają gleby najgorszych klas bonitacyjnych V i VI, które łącznie stanowią 74,91 % powierzchni gruntów ornych. Gleby klasy bonitacyjnej IVb stanowią 17,7 % i wytworzone są przede wszystkim z utworów zwięźlejszych – glin średnich, glin ciężkich i ilów. Wśród nich są gleby podścielone piaskiem luźnym lub żwirem, które nie są zdolne do magazynowania większych ilości wody – okresowo zbyt suche.

Wśród gleb użytków zielonych przeważają gleby w IV i V klasie bonitacyjnej, stanowiących odpowiednio 57,6 % i 42,8 % użytków zielonych. Typologicznie są to głównie czarne ziemie i mady oraz gleby mułowo – torfowe. Wytworzone są z piasków gliniastych zalęgających na piasku luźnym, oglejone o miąższości poziomu darniowo – próchniczego do 30 cm. Poziom wód gruntowych ulega w nich znacznym wahaniom. Na terenie Gminy nie stwierdzono gruntów bardzo dobrych z klas I. Grunty klasy II to zaledwie 0,1 % użytków zielonych. Grunty klasy III stanowią natomiast 3,3 % gruntów ornych i 5 % użytków zielonych.

Ogółem na terenie Gminy funkcjonuje 545 gospodarstw rolnych. Gospodarstwa o wielkości do 1 ha stanowią 43,7 % ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa o wielkości powyżej 1 ha to 56,3 % ogólnej liczby gospodarstw w gminie. Gospodarstwa duże, o powierzchni ponad 15 ha stanowią ok. 10 %.

Tabela 22. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Jemielnica.

Lp.	Gospodarstwa rolne	Liczba
1.	Ogółem:	545
2.	do 1 ha włącznie	238
3.	powyżej 1 ha do mniej niż 5 ha	173
4.	od 5 ha do mniej niż 10 ha	58
5.	od 10 ha do mniej niż 15 ha	21
6.	15 ha i więcej	55

Źródło: www.stat.gov.pl (Powszechny Spis Rolny 2010r.)

Strukturę zasiewów na terenie Gminy Jemielnica wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010 przedstawia tabela poniżej:

Tabela 23. Struktura głównych zasiewów w Gminie Jemielnica.

Lp.	Rodzaj	Powierzchnia [ha]
1.	Zboża razem	1 810,41
2.	Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	1 780,66
3.	Mieszanki zbożowe jare	505,52
4.	Żyto	323,70
5.	Jęczmień jary	303,71
6.	Pszenżyto ozime	273,09
7.	Pszenica ozima	85,46
8.	Jęczmień ozimy	83,90
9.	Owies	64,70
10.	Pszenica jara	62,58
11.	Ziemniaki	60,43
12.	Pszenżyto jare	54,23
13.	Kukurydza na ziarno	29,09
14.	Mieszanki zbożowe ozime	23,77

Źródło danych: www.stat.gov.pl 2010 (Większość danych z zakresu rolnictwa datowana jest na 2010 r. i pochodzi z Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Informacje zbierane na bieżąco przez urzędy statystyczne nie obejmują wielu zagadnień związanych z sytuacją obszarów wiejskich i nie analizują tak dogłębnie sytuacji rolnictwa, zatem statystyki z 2010 r. są w wielu kwestiach najbardziej aktualnymi danymi dostępnymi w momencie sporządzania niniejszego dokumentu)

W strukturze zasiewów największy udział posiadają zboża podstawowe i mieszanki zbożowe, żyto, jęczmień jary, pszenżyto ozime oraz pszenica ozima. Pozostałe ze zbóż odgrywają uzupełniającą rolę.

3.5.2. Sektor pozarolniczy.

Na terenie Gminy większość usług zlokalizowana jest w Jemielnicy, będącym zarazem ośrodkiem administracyjno – usługowym. Miejscowość posiada szeroki wachlarz usług dla ludności, koncentruje usługi podstawowe o znaczeniu gminnym (edukacja, ochrona zdrowia, handel i gastronomia).

W działalności usługowej dominują usługi budowlane, instalacyjne, metalowe, transportowe i motoryzacyjne. Ponadto: fryzjerstwo, naprawy sprzętu AGD i RTV, rachunkowość.

Stan i jakość usług świadczonych na terenie Gminy Jemielnica jest zadowalający i nie budzi zastrzeżeń. Poziom świadczonych usług i oferowanych towarów nie odbiega od standardów jakościowych.

Do niedawna w sposób jednoznaczny określano Gminę Jemielnica jako gminę rolniczą. Obecnie, biorąc pod uwagę liczbę osób zatrudnionych w gospodarstwach rolnych, liczbę osób zatrudnionych poza tym sektorem, w tym także pracujących poza granicami Polski, jak również liczbę zarejestrowanych i funkcjonujących form działalności, można stwierdzić, że od pewnego czasu dokonuje się proces restrukturyzacji zajęć ludności. Równolegle rozwija się rzemiosło i sfera usług na terenie Gminy oraz rośnie liczba osób podejmujących prace wymagające wyższych kwalifikacji, na ogół poza terenem Gminy. Procesowi temu sprzyja widoczny wzrost poziomu wykształcenia młodszej generacji mieszkańców.

3.6. Infrastruktura społeczna.

Infrastruktura społeczna jest zespołem urządzeń zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. W polityce społecznej występuje w dwóch układach: w roli instytucjonalnej i funkcjonalnej. Infrastruktura społeczna obejmuje usługi w zakresie prawa, bezpieczeństwa, oświaty

i nauki, kultury, opieki społecznej i służby zdrowia itp. (np. szkoły, szpitale, sądy, więzienia, instytucje administracji państwowych).

3.6.1. Infrastruktura edukacyjna.

Na terenie Gminy Jemielnica zlokalizowane są następujące jednostki oświatowe:

- Publiczne Gimnazjum w Jemielnicy,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jemielnicy
- Publiczna Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym w Piotrówce,
- Publiczne Przedszkole w Jemielnicy z oddziałami w miejscowości: Gąsiorowice, Centawa, Barut i Łaziska.

Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek.

Liczebność uczniów w oddziałach poszczególnych placówek jest zróżnicowana. Wynika to z uwarunkowań demograficznych, lokalizacji placówek w terenie.

Wydatki na oświatę, to znacząca część budżetu niemal każdej jednostki samorządu terytorialnego. Środki te pochodzą z subwencji oświatowej, dotacji, środków własnych gminy i innych.

Przepisy określające zasady finansowania oświaty stanowią, że liczba uczniów jest podstawowym elementem podziału subwencji oświatowej w budżecie państwa. Nie uwzględnia się w podziale subwencji indywidualnych uwarunkowań gmin wiejskich i poszczególnych placówek oświatowych co powoduje niedoszacowanie zadań.

W najbliższych latach kwota subwencji będzie malała, bowiem nadal spada liczba urodzeń, a co za tym idzie, maleje na terenie gminy liczba dzieci objętych obowiązkiem szkolnym i nauki.

Dodatkowe czynniki niezależne od JST takie jak m.in.: regulacje placowe, urlopy dla poratowania zdrowia, obowiązek udzielania pomocy materialnej uczniom, koszty nauczania indywidualnego oraz innych form zajęć dodatkowych, konieczność udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej powodują konieczność angażowania znaczących środków.

Tabela 24. Wykaz ilości uczniów uczęszczających do żłobka, przedszkoli i szkół w Gminie Jemielnica.

Placówki	2012	2013	2014	2015
	Ilość dzieci uczęszczających do placówek			
Ochronka	44	48	44	44
Przedszkola Publiczne	147	168	175	159
Publiczne Szkoły Podstawowe	353	330	353	397
Gimnazjum Publiczne	176	167	156	139

Źródło: dane z Urzędu Gminy

Ministerstwo Edukacji Narodowej zdecydowanie popiera funkcjonowanie małych szkół jednocześnie, pomimo wcześniejszych deklaracji, nie planuje zwiększać subwencji na szkoły podstawowe liczące poniżej 60 uczniów, chociaż wiadomo że utrzymanie szkoły z tak małą liczbą uczniów generuje wysokie koszty i nie wszystkie gminy stać, by je finansować ze środków własnych.

Korzystniej w sensie ekonomicznym przedstawia się sytuacja gimnazjów. Placówki te tworzone były od podstaw przy uwzględnieniu aktualnej sytuacji demograficznej, infrastruktury, warunków technicznych oraz lokalowych przeznaczanych na ten cel obiektów.

Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci w wieku 3–6 lat (w uzasadnionych przypadkach od 2,5 roku życia). Sieć publicznych przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych stwarza możliwość korzystania z usług przedszkolnych i odpowiada zapotrzebowaniu rodziców na tę

formę usługi. Gmina Jemielnica zapewnia wszystkim dzieciom z terenu gminy dostęp do publicznych przedszkoli.

Ustawa z dnia 04 lutego 2011 r. o opiece nad dzieckiem do lat 3 nakłada na gminy obowiązek wydzielenia dodatkowych środków na różne formy opieki dla tej grupy dzieci.

Na obszarze gminy Jemielnica działa Gminna Biblioteka Publiczna w Jemielnicy, przy ul. Szkolnej 2A, posiadająca swoją filię w Piotrówce.

Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filią oferuje wypożyczanie książek, jak również organizacje szereg imprez w ciągu roku szkolnego i w okresie wakacji. Organizowane są również spotkania młodzieży szkolnej z pisarzami i poetami oraz liczne wystawy.

W tym rok 2016 Gminna Biblioteka Publiczna w Jemielnicy obchodzi jubileusz 70-lecia. Łączny księgozbiór placówki obejmuje blisko 32 tysiące woluminów, a liczba czytelników przekracza 900 osób. Biblioteka zatrudnia 4 pracowników. Obie placówki posiadają komputery z dostępem do sieci Internet oraz małe czytelnie internetowe dla użytkowników bibliotek.

W ramach swojej działalności statutowej Biblioteka uczestniczy w wielu programach, m.in.: „Literacki Atlas Polski”, „Biblioteka miejscem spotkań wielu kultur”, „Link do przyszłości”, „Biblioteka z Kulturą na ty w zmodernizowanej świetlicy wiejskiej w Piotrówce”. W Bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki, odbywają się spotkania autorskie, prowadzone są lekcje biblioteczne dla dzieci z przedszkoli i uczniów ze szkół. Biblioteka jest także organizatorem licznych konkursów, pogadanek oraz wieczorów bajek.

Baza techniczna, wyposażenie oraz warunki do nauki na terenie w szkołach i przedszkolach gminy Jemielnica ocenia się jako dobre.

Ważnym zadaniem strategicznym dla gminy jest stałe podnoszenie poziomu wychowania i edukacji szkolnej dzieci i młodzieży z podkreśleniem nauki języków obcych. Poniesione nakłady finansowe zaowocują podniesieniem wiedzy i wykształcenia naszej młodzieży, co pozwoli im na lepszy start w osiągnięciu wysokich kwalifikacji zawodowych.

3.6.2. Infrastruktura kulturalna, sportowa, rekreacyjna.

Gmina Jemielnica obfituje w zasoby o charakterze kulturalnym, zajmując ważne miejsce na europejskim szlaku cysterskim utworzonym decyzją Rady Europy w 1990 roku. Na jej terenie znajduje się pocysterski zespół klasztorny, którego wiele elementów figuruje w wojewódzkim rejestrze zabytków, m.in.: Kościół, obecnie pw.

Wniebowzięcia NMP, Klasztor, obecnie plebania, Młyn, Dom ze spichrzem oraz kapliczka latarniowa Świętego Wojciecha ogrodach przyklasztornych. Na terenie Jemielnicy znajduje się również kościół pw. Wszystkich Świętych z przełomu XII i XIII wieku

Prowadzona w gminie działalność kulturalna ukierunkowana jest na upowszechnienie amatorskiego ruchu artystycznego. Na jej terenie działają zespoły i grupy wokalnie-taneczne oraz folklorystyczne. Wiodącą rolę pełni zespół „Faska” działający przy Publicznej Szkole Podstawowej w Piotrówce. Zespół funkcjonuje od 1986 roku uczestnicząc w wielu imprezach organizowanych na terenie gminy, powiatu i województwa. Bogatą historią i licznymi sukcesami mogą się także pochwalić zespoły: taneczny PULS i teatralny JEMIOŁKI działające przy Publicznej Szkole Podstawowej w Jemielnicy oraz zespoły śpiewacze Centavia i Freundschaft.

W 1998 roku zespół brał także udział w XIV Międzywojewódzkim Sejmiku Wiejskich Zespołów Teatralnych w Bukowinie Tatrzańskiej, kwalifikując się do Przeglądu Ogólnopolskiego w Tarnogrodzie. Duże zaangażowanie opiekunki zespołu Pani Emilii Szpiech, zostało docenione na Krajowym Kongresie Kultury Wsi w Częstochowie, gdzie otrzymała odznakę honorową - Zasłużony

Działacz Kultury, a w roku 1999 została uhonorowana Laurem Ziemi Strzeleckiej za działalność kulturalną.

Młodzieżowa grupa folklorystyczna - ZUKUNFT przy DKF w Gąsiorowicach została założona w 1991 r. Zespół stawia sobie za cel popularyzację tańców i pieśni śląskich, niemieckich, popularnych na Śląsku. Zespół ma na swoim koncie wiele nagród i wyróżnień. W ramach tego zespołu wyodrębniona została grupa teatralna, której opiekunką jest Pani Grażyna Dembończyk. Zespół w swoim repertuarze ma około 100 tańców z różnych stron świata (Niemcy, Holandia, Grecja, Litwa, USA). W tym zakresie współpracuje z wieloma grupami tanecznymi, szczególnie z Niemiec oraz organizacjami młodzieżowymi.

Podobne, a może i większe osiągnięcia ma Młodzieżowa Grupa Wokalno-Taneczna - HOFFNUNG przy DKF w Jemielnicy, która została założona w 1989 roku. Zespół ma dwie grupy: młodszą, którą kieruje Pani Bronisława Pandel i starszą, którą kieruje Pani Rosemarie Urban. Zespół zdobył wiele nagród i wyróżnień zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. W roku 1996 reprezentował TSKN na Śląsku Opolskim w Przeglądzie Kultury i Obyczajów Mniejszości Narodowych Zamieszkałych w Polsce, który odbył się w podwarszawskim Ursusie.

Upowszechnianiem czytelnictwa w gminie Jemielnica zajmuje się Gminna Biblioteka Publiczna mająca swoją siedzibę w Jemielnicy przy ul. Szkolnej 2 (nr tel. 077- 463 2038) i jej dwie filie w Piotrówce i Barucie. W bibliotece zarejestrowanych jest 994 czytelników, w tym: 544 w Jemielnicy, 317 w Piotrówce i 133 w Barucie. Jej księgozbiór liczy 28525 woluminów. Poza upowszechnianiem czytelnictwa, Gminna Biblioteka Publiczna zajmuje się również cyklicznymi imprezami kulturalnymi. Jest organizatorem różnorodnych konkursów, pogadanek, lekcji bibliotecznych, wieczorów bajek itp.

Sport w gminie funkcjonuje na bazie Ludowych Zespołów Sportowych, na czele których stoi Rada Gminna Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych.

Terenem działania Rady Gminnej Zrzeszenia LZS jest obszar gminy. Rada opiera swoją działalność na aktywności ogółu swoich członków oraz społecznej pracy działaczy. Zarząd Rady Gminnej Zrzeszenia LZS kieruje bieżącą działalnością Ludowych Zespołów Sportowych w Gąsiorowicach, Jemielnicy i Piotrówce.

Wiodącą dyscypliną sportową w LZS-ach jest piłka nożna. W rozgrywkach na różnych szczeblach uczestniczy 8 drużyn piłkarskich:

- w LZS Jemielnica są 3 drużyny piłkarskie (seniorzy - klasa B, juniorzy - II liga wojewódzka, trampkarze - liga trampkarzy);
- w LZS Piotrówka są 3 drużyny piłkarskie (seniorzy - klasa A, juniorzy - klasa A, trampkarze - liga trampkarzy);
- w LZS Gąsiorowice są 2 drużyny piłkarskie (seniorzy klasa C, juniorzy - klasa B);

Przy LZS Jemielnica działa nowo założona sekcja skata, której zawodnicy uczestniczą w rozgrywkach ligi okręgowej. Baza sportowa, jaką dysponują LZS-y jest bardzo dobra, szczególnie w Jemielnicy i Piotrówce. Wszystkie zespoły opierają swoją działalność na dotacjach z budżetu gminy.

Na terenie gminy odbywa się wiele cyklicznych i okazjonalnych imprez kulturalnych i rozrywkowych organizowanych we

współpracy Urzędu Gminy, Gminnej Biblioteki Publicznej, organizacji pozarządowych oraz lokalnych animatorów społeczno-kulturalnych. Do ważniejszych imprez odbywających się cyklicznie należą:

Na terenie Gminy Jemielnica cyklicznie odbywają się następujące imprezy:

- Jarmark Cysterski - prezentujący średniowieczne rzemiosło, muzykę, tańce i walki,
- Gminne Dożynki,

Lokalne imprezy podtrzymujące tradycję i integralność mieszkańców:

- Festyn „Powitanie Lata”,
- Jasełka,
- Stawianie Drzewka Majowego Barut,
- Wodzenie Niedźwiedzia Centawa,
- Pieczony Ziemniak Gąsiorowice,
- Festyn Rodzinny Piotrówka,
- Zawody Strażackie Ochotniczych Straży Pożarnych.

Na terenie gminy działa Punkt Informacji Turystycznej Gminy Jemielnica który oferuje:

- wszelkie informacje na temat spędzania wolnego czasu,
- adresy instytucji pomocnych turystyce,
- poradnictwo dla turystów indywidualnych i organizatorów wypoczynku,
- informacje na temat bazy noclegowej i gastronomicznej,
- terminy imprez kulturalnych i sportowych,
- materiały informacyjne i promocyjne gmin.

Punkt Informacji Turystycznej współpracuje:

- z branżą turystyczną Województwa Opolskiego
- z innymi lokalnymi ośrodkami i punktami informacji turystycznej oraz z Opolską Regionalną Organizacją Turystyczną

3.6.3. Infrastruktura zdrowotna i opieka społeczna.

Na terenie Gminy Jemielnica znajduje się Przychodnia Rodzinna „MED-JEM” s.c. Stefania Kolek, Andrzej Hajdas w Jemielnicy przy ul. Nowa Kolonia 14 w której jest: poradnia dziecięca, ogólna, położniczo-ginekologiczna, dział fizjoterapii, higiena szkolna.

W przychodni zatrudnionych jest dwóch lekarzy na całym etacie oraz pięciu na umowy zlecenie w tym: dwóch ginekologów, diabetolog, lekarz pediatra, lekarz medycyny, cztery pielęgniarki, położna i dwóch fizjoterapeutów.

Liczbę porad w podstawowej opiece zdrowotnej ogółem na terenie Gminy Jemielnica przedstawia tabela poniżej:

Tabela 25. Podstawowa opieka zdrowotna – porady ogółem w Gminie Jemielnica.

Porady ogółem	2012	2013	2014	2015
	22 825	23 944	23 873	24 932

Źródło: wg GUS, Bank Danych Lokalnych

Wg przytoczonych danych na przestrzeni ostatnich 4 lat liczba porad uległa zwiększeniu.

W Jemielnicy działa niepubliczna praktyka pielęgniarstwa środowiskowego pod nazwą Caritas Diecezji Opolskiej - Stacja Opieki Jemielnica przy ul. Wiejska 63. Placówka sprawuje kompleksową opiekę nad pacjentem w miejscu jego zamieszkania. Opieka ta wykonywana jest przez: zespoły pielęgniarek środowiskowych, których działania głównie ukierunkowane są na wykonywanie zabiegów pielęgnacyjno-leczniczych, promocję i profilaktykę zdrowotną, ocenę wydolności pielęgnacyjno-

opiekuńczej rodziny. W Stacjach zatrudnione są wykwalifikowane pielęgniarki. Każda z nich dysponuje samochodem służbowym oraz całą gamą sprzętu pielęgnacyjno-rehabilitacyjnego, który wypożyczany jest do domu pacjenta. Podstawowym celem działania Stacji jest wydłużenie do maksimum pobytu pacjenta w domu. Stacje sprawują także opiekę paliatywną nad osobami w terminalnym okresie choroby. Niekiedy zabezpieczają opiekę socjalną. Stacje współpracują z placówkami służby zdrowia, pomocy społecznej oraz parafiami.

W Strzelcach Opolskich znajduje się Szpital Powiatowy zapewniający stały dostęp do opieki medycznej w pełnym zakresie świadczonych usług, również dla mieszkańców Gminy Jemielnica.

Na terenie gminy prowadzone są prywatne praktyki lekarskie m.in.:

- Prywatna praktyka stomatologiczna - Jelito Robert, ul. Długa 9 w Jemielnicy,
- Gabinet Stomatologiczny - Justyna Krupnik, ul. Nowa Kolonia 14 w Jemielnicy,
- Poradnia rehabilitacyjna FIZJO-RYTM Michał Sklebic, ul. Św. Wojciecha 16 w Jemielnicy,

W Jemielnicy znajdują się dwie apteki: Apteka CZTERY PORY ROKU przy ul. Stara Kolonia 40 oraz Apteka EWA przy ul. Nowa Kolonia 14.

3.6.4. Związki wyznaniowe

Na terenie Gminy Jemielnica znajdują się trzy parafie rzymsko-katolickie:

1. Parafia rzymsko-katolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Centawie – do Parafii przynależą następujące miejscowości: Centawa, Błotnica Strzelecka i Warmątowice. Kościół parafialny pochodzi najprawdopodobniej z 1376 r. Obecny kościół wybudowany został w XVI r. i gruntownie odnowiony w latach 1886-1887. Do Parafii przynależy Kościół filialny w Błotnicy Strzeleckiej.
2. Parafia Rzymskokatolicka Wniebowzięcia NMP w Jemielnicy – do Parafii przynależą następujące miejscowości: Jemielnica, Barut, Bokowe, Gąsiorowice, Łaziska, Piotrówka – Stara Miłosna, Szczepanek oraz Wierchlesie. Największym bogactwem historycznym parafii są zabytki. Do Parafii przynależy Kościół Wszystkich Świętych pochodzący z XIII w, obecnie nieczynny i służy jako dom pogrzebowy oraz drewniany kościół w Szczepanku. Kościół parafialny to dawny kościół opactwa cystersów, założony około 1280 roku. Wszystkie kościoły, za wyjątkiem kaplicy w Łaziskach zaliczone są do zabytków i wpisane do Rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Duże znaczenie historyczne mają kapliczki przydrożne ze swoimi figurami i obrazami procesyjnymi jak również krzyże przydrożne. W samej Jemielnicy na uwagę zasługuje cały Zespół Klasztorno – kościelny, rozbudowany po wielkim pożarze w XVIII wieku. W kościele parafialnym (klasztornym) zachował się oryginalny wystrój z tego okresu. Można tam zobaczyć wiele wartościowych i interesujących dzieł historycznych, jak: dzieła Willmana, Wolfa, Koeslera. Nawa główna kościoła ma 42 metry długości a 16 metrów wysokości.
3. Rzymskokatolicka Parafia pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Piotrówce. Kościół został wybudowany przez ludność protestancką w 1892 r. W 1945 roku został przejęty przez katolików.

3.6.5. Bezpieczeństwo.

Administracja publiczna staje się, w coraz większym stopniu, jednym z kluczowych czynników kształtujących warunki dla szeroko pojmowanego rozwoju. Sprawność i skuteczność jej działania

wprost przekładają się na jakość życia obywateli, możliwości rozwijania przez nich gospodarczej i społecznej aktywności oraz poziom ich zaufania do władzy publicznej.

Nad bezpieczeństwem publicznym czuwają: Komisarjat Policji w Jemielnicy, który terytorialnie obsługuje teren całej gminy Jemielnica oraz Straż Miejska w Jemielnicy.

Szybkie zmiany cywilizacyjne generują różnego rodzaju zagrożenia dla środowiska, w tym dla ludności i mienia. Ich charakter, skala zjawiska oraz skutki wskazują na konieczność doskonalenia krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, w tym jego największego filaru - Państwowej Straży Pożarnej. W Gminie Jemielnica znajdują się cztery oddziały Ochotniczej Straży Pożarnej w Jemielnicy, Barucie, Gąsiorowicach oraz Łaziskach.

Ponadto w Jemielnicy działa Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, którego zadaniem jest m. in. monitorowanie zagrożeń i występujących klęsk żywiołowych, prognozowanie rozwoju sytuacji, a także podjęcie koordynacji działań ratowniczych i porządkowo-ochronnych prowadzonych przez jednostki organizacyjne zaangażowane w reagowanie kryzysowe na obszarze gminy oraz informowanie mieszkańców o zasadach postępowania w razie sytuacji kryzysowej. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na terenie gminy.

4.1. Identyfikacja problemów w sferze gospodarki:

- brak terenów pod inwestycje na obszarze gminy,
- niewystarczająca promocja podmiotów gospodarczych z terenu gminy,
- bliskość zakładów na terenie Strzelec Opolskich

4.2. Identyfikacja problemów w sferze infrastruktury technicznej:

- niepełne skanalizowanie gminy,
- zły stan techniczny niektórych dróg na terenie gminy,
- wdrażanie systemów e-urząd,
- brak powszechnego dostępu do szerokopasmowego internetu w miejscach publicznych, w okolicach atrakcji turystycznych

4.3. Identyfikacja problemów w sferze sytuacji społecznej:

- niski przyrost naturalny,
- zwiększający się udział ludności w wieku poprodukcyjnym z jednoczesnym spadkiem osób w wieku produkcyjnym,
- niewystarczający rynek pracy,
- niekorzystna struktura bezrobocia (przewaga kobiet),
- brak żłobków,
- brak mieszkań komunalnych oraz socjalnych,
- konieczność przeprowadzania remontów ww. mieszkań.

4.4. Identyfikacja problemów w sferze środowiska przyrodniczego:

- wpływ niskiej emisji na zanieczyszczenie powietrza – głównie w okresie sezonu grzewczego,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych spływami powierzchniowymi,
- słabo rozwinięty system ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych,
- uszkodzenia części powierzchni leśnych.

5. Analiza SWOT.

Przydatnym narzędziem badania ogólnej sytuacji gminy jest analiza SWOT. Jest to jednocześnie kompleksowa metoda planowania strategicznego, pozwalająca odpowiedzieć na pytanie: „gdzie jesteście”. Jej nazwa pochodzi od pierwszych liter słów angielskich: *strengths* (mocne strony gminy),

weaknesses (słabe strony gminy), *opportunities* (szanse występujące w otoczeniu), *threats* (zagrożenia występujące w otoczeniu). Analiza SWOT stała się nieodłącznym elementem procedur zarządzania strategicznego w różnych sferach życia społecznego i gospodarczego oraz w różnych skalach przestrzennych. Najczęściej stosowana jest jako synteza diagnozy wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju jednostek terytorialnych.

Gmina nie jest samoistnym tworem, lecz funkcjonuje w określonym otoczeniu, które tworzą inne jednostki samorządowe, administracja rządowa i służby administracji specjalnych oraz ich wzajemne powiązania o charakterze organizacyjnym, społecznym, ekonomicznym, czy środowiskowym. Uwarunkowania zewnętrzne, które pozostają niezależne od decyzji władz lokalnych, w istotny sposób determinują rozwój danej społeczności, a wpływ ten może być pozytywny bądź negatywny. Władze gminy mogą jedynie monitorować zmiany, które zachodzą w jej otoczeniu, co pozwala na identyfikację istniejących, a także przyszłych szans i zagrożeń rozwoju i zminimalizuje wpływ ewentualnych, negatywnych skutków. Znajomość uwarunkowań gminy pozwala na podjęcie działań sprzyjających rozwojowi potencjału lokalnego i wykorzystaniu nadarzających się okazji.

Celem analizy SWOT jest określenie i analiza czynników pod kątem pozytywnego i negatywnego wpływu na rozwój Gminy. Pozwala to wyodrębnić następujące grupy czynników, zjawisk i procesów:

- *szanse* – pozytywne zewnętrzne (zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju),
- *zagrożenia* – negatywne zewnętrzne (wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery, utrudnienia dla rozwoju),
- *mocne strony* – pozytywne wewnętrzne (atuty, walory gminy, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu; gmina sama wpływa na te zjawiska),
- *słabe strony* – negatywne wewnętrzne (zjawiska ograniczające możliwości rozwoju gminy, na które ona sama ma wpływ. Są one konsekwencją ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji).

Tabela 26. Analiza SWOT.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ duża aktywność społeczna mieszkańców gminy, ➤ mieszkańcy gminy tworzą rzeczywistą wspólnotę, ➤ bogate dziedzictwo kulturowe i długa historia gminy, ➤ dogodne położenie komunikacyjne, bliskość drogi krajowej i autostrady A4, ➤ opracowane plany zagospodarowania przestrzennego, ➤ potencjał dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, ➤ wysokie walory przyrodnicze gminy, ➤ stosunkowo dobrze rozbudowana infrastruktura opieki zdrowotnej, społecznej i bezpieczeństwa publicznego, ➤ wysoki poziom oświaty i jej infrastruktury, ➤ zapewniona opieka dla dzieci w przedszkolach, ➤ rozwinięta infrastruktura sportowa, ➤ racjonalne wykorzystywanie obiektów sportowo – rekreacyjnych i kulturalnych ➤ wdrożony system gospodarki odpadami, ➤ bliskość miasta Strzelce Opolskie, ➤ dobry kontakt i współpraca pomiędzy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niezadowalający stan dróg na terenie gminy, ➤ niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych oraz miejsc w domach opieki dla osób starszych, ➤ brak infrastruktury i odpowiedniego miejsca dla spotkań mieszkańców i działalności kulturalnej, ➤ brak rozwiązania problemu gospodarki wodno-ściekowej na terenach o zabudowie rozproszonej, ➤ wskaźnik przedsiębiorczości niższy od średniej wartości dla powiatu, ➤ występujące bezrobocie, ➤ niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach, ➤ duża liczba pustostanów domów i obiektów prywatnych, ➤ migracja zarobkowa, ➤ perspektywa niekorzystnych zmian w strukturze wiekowej społeczności gminy, ➤ pogarszający się stan techniczny zabytków i obiektów gminnych, ➤ brak środków finansowych i warunków tworzonych przez państwo do wspierania inwestycji,

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ mieszkańcami i władzami gminy, ➤ duże zaangażowanie władz gminy, ➤ rzetelna obsługa klientów Urzędu Gminy w Jemielnicy 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobre warunki do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego i rolnictwa ekologicznego, ➤ aktywne pozyskiwanie i przemyślane wykorzystywanie środków unijnych, ➤ możliwość wykorzystania warunków przyrodniczych do rozwoju turystyki jednodniowej i weekendowej, ➤ możliwość wykorzystania agroturystyki dla rozwoju kwalifikowanych form rekreacji i wypoczynku weekendowego ➤ rozwój funkcji związanych z otoczeniem rolnictwa, w tym szczególnie przetwórstwa rolno-spożywczego, ekoturystyki i agroturystyki, ➤ rozwój ścieżek i tras pieszych, rowerowych, edukacyjnych, ➤ zapotrzebowanie na rozwój infrastruktury sportowej, ➤ upowszechnianie się zdrowego stylu życia, ➤ zapotrzebowanie na poprawę standardu opieki nas najmłodszymi, ➤ pracowitość, otwartość i gościnność mieszkańców, ➤ duży potencjał rynku wtórnego mieszkań (możliwość zagospodarowania pustostanów), ➤ przynależność gminy do szeregu związków i organizacji regionalnych i ponadregionalnych, ➤ funkcjonująca wielokulturowość 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ problemy natury rodzinno-społecznej wynikające z migracji, ➤ niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców, starzenie się społeczeństwa gminy, ➤ negatywne konsekwencje związane z emigracją mieszkańców – ujemne saldo migracji, ➤ niewystarczająca jakość ścieżek i tras pieszych, rowerowych, edukacyjnych, ➤ emigracja młodych, wykształconych osób z terenu gminy, ➤ rozwarstwienie materialne społeczeństwa, ➤ spalanie w gospodarstwach domowych paliw niskiej jakości i odpadów, ➤ duża ilość rozproszonych źródeł niskiej emisji, ➤ zbyt mała ilość środków finansowych i możliwości finansowania wdrożenia gospodarki niskoemisyjnej (w tym na wymianę palenisk na ekologiczne i wsparcie działań termomodernizacyjnych budynków),

Źródło: Opracowanie własne na podstawie aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i przyrodniczych oraz danych uzyskanych z Urzędu Gminy w Jemielnicy.

Dokładne uświadomienie sobie mocnych i słabych stron gminy, szans i zagrożeń rozwojowych decyduje o obraniu właściwego kierunku rozwoju społeczno – gospodarczego.

Biorąc pod uwagę potrzeby społeczne, rozwój lokalnej gospodarki i kierunki przekształceń strukturalnych działania powinny zmierzać do:

- skutecznego rozwiązywania problemów o charakterze społecznym, w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz zatrzymania procesu odpływu młodych ludzi z terenu gminy. Będzie to możliwe poprzez stworzenie atrakcyjnych warunków zatrudnienia oraz warunków bytowych takich jak: tereny budowlane, dobra dostępność i wysoka jakość placówek oświatowych, placówek służby zdrowia, bazy sportowej i rekreacyjnej. Duże znaczenie ma także nacisk na

- rozwój społeczeństwa informacyjnego (np. umożliwienie mieszkańcom dostępu do internetu), co w przyszłości będzie miało wpływ na likwidację barier i ograniczeń rozwojowych,
- aktywizacji terenów przewidzianych pod działalność inwestycyjną, co pozwoli na tworzenie nowych miejsc pracy, zwiększanie aktywności gospodarczej, a tym samym dochodów ludności.

Wykorzystując atuty i mocne strony gmina ma szansę w niedalekiej przyszłości na wzmocnienie swojej pozycji gospodarczej na mapie regionu.

6. Misja oraz cele strategii.

W strategii wyróżnia się następującą hierarchię celów:

- **misja strategii** stanowi cel nadrzędny, do którego dąży gmina planując działania rozwojowe;
- **priorytety**, wskazujące najważniejsze obszary, w których konieczne jest wsparcie w celu przyspieszenia rozwoju gminy;
- **cele strategiczne**, wskazujące cele strategiczne w ramach każdego z obszarów gminy;
- **cele operacyjne**, które uszczegółwiają cele strategiczne i zawierają propozycje kierunków działań.

Konsekwentne dążenie do osiągnięcia celów operacyjnych i strategicznych będzie przybliżało gminę do wyznaczonej misji.

6.1. Misja strategii.

Podkreślono w niej najistotniejsze cele rozwojowe gminy, których realizacja zapewni zrównoważony rozwój Gminy Jemielnica w nowych realiach społeczno- gospodarczych kraju:

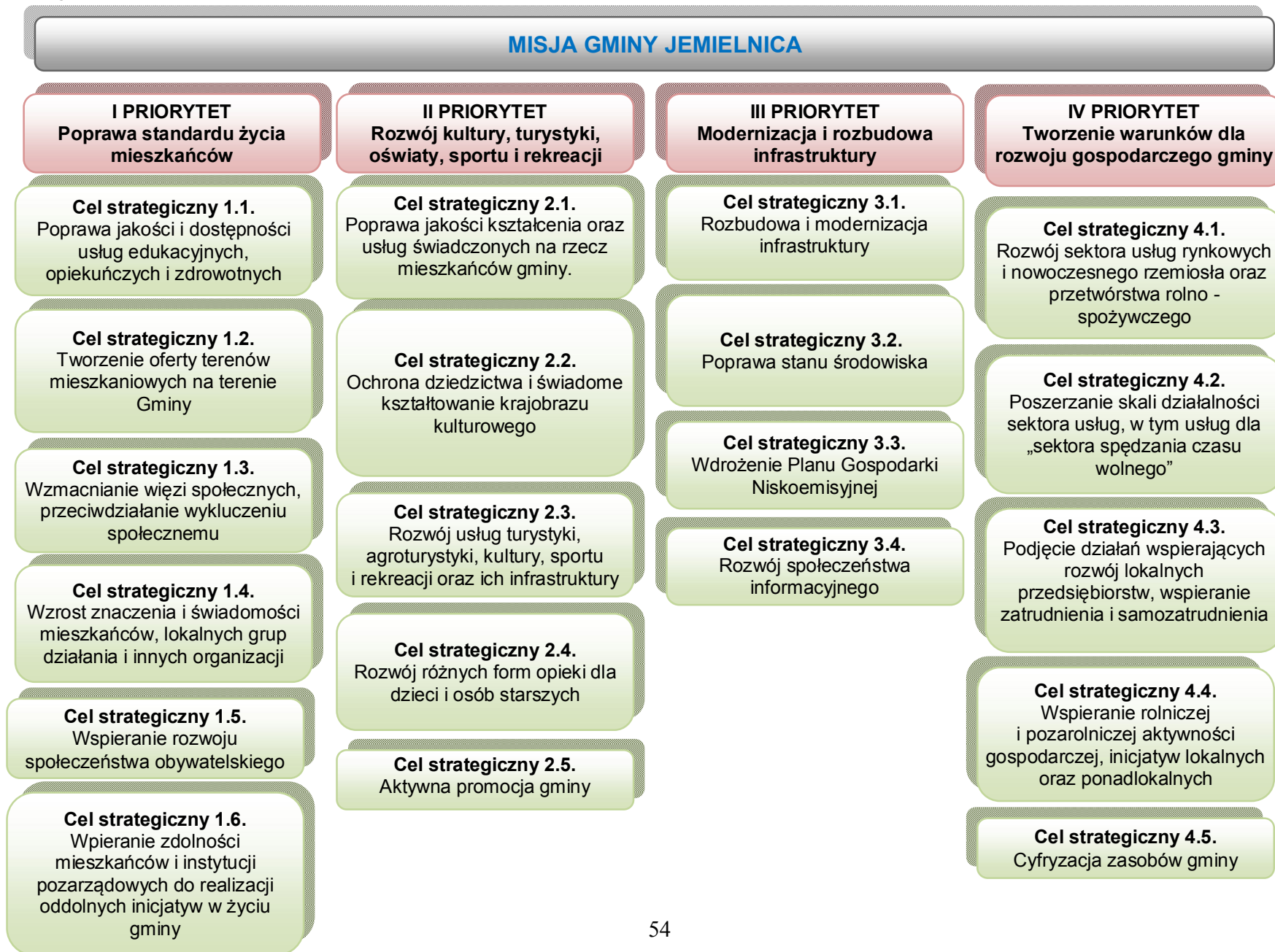
„Gmina Jemielnica – cysterskie dziedzictwo i skarby wiejskiej architektury, aktywni i pracowici mieszkańcy ze śląską duszą w dobrze rozwiniętej przestrzeni infrastruktury technicznej i rekreacyjno – turystycznej”

Aby móc racjonalnie kształtować rozwój Gminy Jemielnica jako pierwsze należy opracować katalog celów rozwojowych. Będzie się on składał z:

- **priorytetów strategicznych**: określają one najistotniejsze pola działania gminy i wytyczają kierunki prac na kolejne lata,
- **celów strategicznych**: wskazują główne cele strategiczne w ramach każdego z priorytetów,
- **celów operacyjnych**: są one szczegółowym ujęciem wskazanych celów strategicznych.

Rysunek 8. Wyznaczone cele strategiczne dla Gminy Jemielnica

6.2. Cele strategiczne oraz operacyjne – krótko i długoterminowe.

Priorytet I. Poprawa standardu życia mieszkańców.

W Gminie Jemielnica rynek pracy opiera się głównie na lokalnych podmiotach gospodarczych, usługach oraz rolnictwie indywidualnym. Duża liczba mieszkańców znajduje zatrudnienie w pobliskich Strzelcach Opolskich. Część mieszkańców pracuje w mniejszych przedsiębiorstwach i zakładach, zwłaszcza produkcyjnych i usługowych, w handlu, budownictwie oraz w zakładach rzemieślniczych. Pozostała część mieszkańców we własnych gospodarstwach rolnych. Ponadto znaczna grupa osób zameldowanych na terenie Gminy Jemielnica pracuje za granicą.

Cel strategiczny 1.1. Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych, opiekuńczych i zdrowotnych.

Na obecnym etapie rozwoju kraju społeczeństwo oczekuje zdecydowanej poprawy dostępności szeregu usług, traktując to jako jeden z ważniejszych atrybutów poprawy jakości życia, niezależnie od tego czy chodzi o mieszkańców miast, czy terenów wiejskich. Również starzejące się sukcesywnie społeczeństwo wymaga coraz większej uwagi i wsparcia. Spowodowanie trwałego wzrostu dostępności tzw. „usług społecznych” dla mieszkańców gminy przyczynia się do poprawy standardu życia i poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego i społecznego.

Cele operacyjne:

C.1.1.1. Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych, opiekuńczych oraz zdrowotnych na terenie gminy.

Cel strategiczny 1.2. Tworzenie oferty terenów mieszkaniowych na terenie Gminy.

Możliwości i warunki zamieszkania w gminie jednoznacznie determinują jej rozwój. Z jednej strony budują tożsamość mieszkańców, z drugiej gwarantują wkład osobisty w rozwój gminy osób, które osiedlają się na terenie gminy na stałe. W okolicach Strzelca Opolskiego Gmina Jemielnica powinna stać się „dobrym adresem”. Tu warto mieszkać i można się tym szczycić. Wciąż istnieje niewykorzystany potencjał tworzenia oferty mieszkaniowej. Gmina posiada potencjał oraz ciekawe lokalizacje dla ludzi młodych, w tym młodych małżeństw i rodzin, a także dla ludzi zamożnych oraz tych, którzy będąc w podeszłym wieku są skłonni wybrać mniejsze, komfortowe lokalizacje.

Cele operacyjne:

C.1.2.1. Tworzenie nowych terenów mieszkaniowych na terenie Gminy.

Cel strategiczny 1.3. Wzmacnianie więzi społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Czynniki niematerialne, tj. np.: tradycja, kultura, wspólne normy zachowań, wzmacniają poczucie zaufania społecznego, w pozytywny sposób determinując poziom kapitału społecznego, tworząc fundamenty „małej ojczyzny”. Budowanie więzi społecznych kształtuje podstawy społeczeństwa obywatelskiego, wzmacniając aktywne zaangażowanie mieszkańców na rzecz rozwoju gminy.

Cele operacyjne:

C.1.3.1. Przeprowadzenie projektów społecznych (kursy, przysposobienia, szkolenia) służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny 1.4. Wzrost znaczenia i świadomości mieszkańców, lokalnych grup działania i innych organizacji.

Cele operacyjne:

C.1.4.1. Działania przeprowadzone przez lokalne grupy działania i inne organizacje.

Cel strategiczny 1.5. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Większa aktywność obywatelska, konstruktywny dialog, rozwój działalności organizacji pozarządowych oraz bliska współpraca sektora publicznego ze sferą pozarządową służą budowie społeczeństwa obywatelskiego.

Cele operacyjne:

C.1.5.1. Wsparcie działalności stowarzyszeń działających na terenie gminy.

C.1.5.2. Promocja aktywności w ramach społeczeństwa obywatelskiego w lokalnych mediach.

Cel strategiczny 1.6. Wspieranie zdolności mieszkańców i instytucji pozarządowych do realizacji oddolnych inicjatyw w życiu gminy.

Cechami charakterystycznymi społeczeństwa są aktywność społeczna i otwartość władz na inicjatywy mieszkańców. Wspólnotę obywatelską na poziomie lokalnym stanowią wszyscy mieszkańcy gminy, z których każdy (pośrednio lub bezpośrednio) ma prawo do udziału w najistotniejszych decyzjach i zadaniach dotyczących rozwoju gminy. Świadomość ról i zadań, które mogą spełniać mieszkańcy gminy w rozwoju własnej wspólnoty może się przekładać na konkretne formy działania, plany i projekty, których efektem powinny być nie tylko jednorazowe akcje, ale większa integracja mieszkańców oraz ich stała aktywność i gotowość współpracy.

Cele operacyjne:

C.1.6.1. Wzrost liczby inicjatyw, projektów i realizacji zadań w sferze użyteczności publicznej.

Do uczestnictwa w realizacji tego priorytetu Gmina Jemielnica zaprasza:

- instytucje pozarządowe i przedsiębiorców do partnerstwa dla samorządu w realizacji lokalnych usług publicznych;
- młodzież do angażowania się w inicjatywy na rzecz swych społeczności lokalnych;
- szkoły podstawowe i gimnazjalne do inspirowania młodzieży;
- przedsiębiorców do wspierania inicjatyw obywatelskich w Gminie.
- potencjalnych mieszkańców do wybierania Gminy Jemielnica jako miejsca budowy domów i zamieszkania;
- mieszkańców Strzelec Opolskich i okolic do wyboru Gminy Jemielnica jako korzystnego miejsca zamieszkania.

Dla realizacji tego priorytetu Gmina Jemielnica proponuje i zapewni:

- gotowość współfinansowania oddolnych inicjatyw skierowanych do lokalnej społeczności;
- kompleksową informację dla osób prywatnych w procesach przygotowania inwestycji mieszkaniowych.

Priorytet II. Rozwój oświaty, kultury, sportu, turystyki i rekreacji.

Gmina Jemielnica ma ambicje do zaistnienia i utrwalenia swojej pozycji kulturowej na mapie festiwali, koncertów i innych spotkań. Ponadto kreowane będą inne, ciekawe oferty spędzania czasu w Gminie dla mieszkańców powiatu strzeleckiego jak również województwa opolskiego i śląskiego. Stawia się na wykreowanie własnych, interesujących ofert, lokalnych produktów i promowania własnych wydarzeń.

Cel strategiczny 2.1. Poprawa jakości kształcenia oraz usług świadczonych na rzecz mieszkańców gminy.

Głównym problemem, z którym obecnie boryka się oświata jest pogłębiający się niż demograficzny. Powoduje to mniejszą liczbę zgłoszeń dzieci do placówek oświatowych, a w konsekwencji pogłębianie się tego zjawiska może prowadzić do konieczności poważnych zmian w gminnym systemie oświaty.

Ważnym aspektem jest podniesienie poziomu wychowania zarówno na poziomie przedszkolnym, jak i szkolnym, nauczania języka obcego we wszystkich klasach, zainteresowanie uczniów tematem edukacji ekologicznej. We wszystkich szkołach powinny być organizowane zajęcia pozalekcyjne tj.: sportowe, muzyczne, taneczne i plastyczne. Edukacja na wysokim poziomie zwiększy szanse uczniów z terenów wiejskich na podejmowanie atrakcyjnych, nowoczesnych kierunków studiów warunkujących konkurencyjność na rynku pracy.

Cele operacyjne:

C.2.1.1. Wyniki nauczania powyżej średniej dla powiatu i województwa

C.2.1.2. Wzrost jakości usług publicznych.

Cel strategiczny 2.2. Ochrona dziedzictwa i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Dziedzictwo kulturowe Gminy Jemielnica zobowiązuje obecne pokolenia do ścisłego powiązania zadań służących dokumentacji dziedzictwa kulturowego oraz opieki nad zabytkami ze strategią i polityką przestrzenną gminy. Związane jest to ze współpracą mieszkańców, samorządu, instytucji, stowarzyszeń oraz wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Cele operacyjne:

C.2.2.1. Inwentaryzacja obiektów małej architektury, jako świadectwa kulturalnej przeszłości regionu (krzyże, kapliczki przydrożne, etc.).

C.2.2.2. Poprawa dostępności dla poszczególnych obiektów zabytkowych - odpowiednie oznakowanie na drogach i szlakach turystycznych

Cel strategiczny 2.3. Rozwój usług turystyki, agroturystyki, kultury, sportu i rekreacji oraz ich infrastruktury.

Mając na uwadze zapewnienie mieszkańcom atrakcji kulturalnych na różnym poziomie, władze gminne powinny stworzyć ciekawą ofertę spędzania wolnego czasu dla społeczności lokalnej. Sprzyja to rozwijaniu zainteresowań, podnosi poziom wiedzy, aktywizuje oraz minimalizuje powstawanie patologii społecznych. Jednocześnie tworzy pozytywny wizerunek gminy oraz buduje lokalną wspólnotę. Dodatkowo imprezy sportowo-rekreacyjne spełniają rolę zachęty i wyrabiają nawyk do czynnego uczestnictwa w rekreacji, mającej charakter działań prozdrowotnych.

Rozwój turystyki kształtuje świadomość społeczności lokalnych i regionalnych, co działa edukacyjnie i podnosi odpowiedzialność ludzi w dbałości o miejsce w którym żyją, zwiększając związki społeczności z ich miejscem zamieszkania. Obecnie jest to ściśle związane ze stałą poprawą dostępu dla turystów do informacji o atrakcjach i wydarzeniach na terenie Gminy (zarówno w postaci strony internetowej jak i w wersji mobilnej). Przewiduje się:

- wyznaczenie tras Nordic Walking/biegowych, rowerowych na terenie parków i lasów w gminie (z opisem kilometrażu i oznakowaniem tras)
- wyznaczenie trasy biegów na orientację (w formie zabawy)
- organizację imprez biegowych, rowerowych (bieg/wyścig rowerowy o Puchar Wójta Gminy Jemielnica),
- rozwój muzeum w Spichlerzu.

Cele operacyjne:

C.2.3.1. Wzrost liczby gospodarstw agroturystycznych.

C.2.3.2. Wzrost liczby turystów odwiedzających gminę.

C.2.3.3. Budowa i przebudowa obiektów dla poprawy infrastruktury turystyki, w tym HotSpotów.

Cel strategiczny 2.4. Rozwój różnych form opieki dla dzieci i osób starszych.

Dzieci i osoby starsze to dwie grupy społeczne wymagające największej uwagi nie tylko najbliższej rodziny, ale również władz samorządowych. Jakość i dostępność opieki nad tymi grupami w dużej mierze zależy od warunków społeczno-lokalowych, finansowych i szeregu innych, a w szczególności determinacji i szczególnej troski. Placówki samorządowe, oświatowe oraz związana z tym infrastruktura na terenie gminy są obecnie modernizowane i przygotowane do prowadzenia zajęć opiekuńczych.

Cele operacyjne:

C.2.4.1. Liczba dzieci objętych opieką w ofercie placówek oświatowych.

C.2.4.2. Liczba osób starszych objęta opieką.

Cel strategiczny 2.5. Aktywna Promocja gminy.

Wszelkie walory, którymi gmina może się poszczycić, o ile nie będą eksponowane i promowane, nie będą mieć wpływu na ich rozwój, Działalność promocyjna jest niezbędna w celu pozyskania zarówno inwestorów, jak i turystów odwiedzających Gminę Jemielnica. W związku z tym konieczne jest ukierunkowanie działań promocyjnych podejmowanych przez władze Gminy, a podstawowym celem promocji jest wykreowanie pozytywnego wizerunku gminy.

Cele operacyjne:

C.2.5.1. Aktywna promocja gminy w czasie wydarzeń ponadregionalnych.

C.2.5.2. Współpraca z mediami: wyeksponowanie potencjału gminy w prasie, radiu, telewizji oraz w mediach społecznościowych.

C.2.5.3. Przygotowanie i bieżąca aktualizacja materiałów promocyjnych w postaci folderów, map, plakatów, postów na Facebook'u zawierających informacje o walorach gminy.

Do uczestnictwa w realizacji tego priorytetu Gmina Jemielnica zaprasza:

- mieszkańców gminy, powiatu strzeleckiego i województwa opolskiego do spędzania weekendów/czasu wolnego w Gminie Jemielnica;
- animatorów życia kulturalnego do tworzenia i prezentacji swoich osiągnięć w Gminie Jemielnica;
- wszystkich chętnych do rozważenia Gminy Jemielnica jako atrakcyjnej lokalizacji eventów, spotkań i szkoleń,
- szkoły i przedsiębiorców do realizacji wspólnych przedsięwzięć przybliżających uczniom profile zawodowe w gospodarce lokalnej;

Dla realizacji tego priorytetu Gmina Jemielnica proponuje i zapewni:

- wsparcie procesów zmian w edukacji przez realizację projektów finansowanych z krajowych i międzynarodowych środków publicznych;
- przyjazny klimat dla realizacji przedsięwzięć kulturalnych.

Priorytet III. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury.

Aby zapewnić mieszkańcom dobre warunki życia, należy dostarczyć im możliwie najszerszy zakres mediów, zaliczanych do infrastruktury technicznej. Pełna infrastruktura techniczna oznacza

podłączenie gospodarstwa domowego do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej, telekomunikacyjnej i gazowej, a także umożliwienie z korzystania z dobrej jakości i bezpiecznych dróg. Pod tym pojęciem kryje się także całkowite rozwiązanie kwestii odpadów stałych (odbiór, segregacja, utylizacja), czy też dostęp do szerokopasmowej sieci internetowej i telekomunikacyjnej. Tylko pełna dostępność współczesnych mediów jest w stanie zapewnić mieszkańcom gminy życie i rozwój na odpowiednio wysokim poziomie.

Cel strategiczny 3.1. Modernizacja rozbudowa i infrastruktury.

Pełne wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną to obecnie nie tylko jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych, ale także kluczowy warunek prowadzenia działalności gospodarczej. Nowe inwestycje na terenie gminy nie będą realne bez stworzenia dla nich odpowiednich warunków, przede wszystkim w sferze infrastruktury, dalej prawodawstwa i dobrej organizacji usług administracyjnych.

Cele operacyjne:

C.3.1.1. Podłączenie do sieci kanalizacyjnej przewidzianych obiektów.

C.3.1.2. Poprawa jakości dróg, budowa dróg i chodników.

Cel strategiczny 3.2. Poprawa stanu środowiska.

Zapewnienie trwałej równowagi pomiędzy elementami przyrodniczymi, społecznymi i gospodarczymi wymaga działań na rzecz optymalizacji systemu przyrodniczego, tworzenia warunków dla zachowania bioróżnorodności, a także racjonalnego wykorzystania surowców mineralnych i gleb. Działania te będą wspierane poprzez aktywną edukację ekologiczną.

Cele operacyjne:

C.3.2.1. Budowa nowych lub przebudowa istniejących ścieżek rowerowych.

C.3.2.2. Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej Gminy.

Cel strategiczny 3.3. Wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Do osiągnięcia poprawy jakości środowiska przyczynią się działania ukierunkowane na wsparcie gospodarki niskoemisyjnej, obejmujące poprawę efektywności energetycznej, rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych. Dużą rolę pełnią tu planowane i przeprowadzane termomodernizacje obiektów gminnych, będące często wzorem i kierunkiem zmian sugerowanych mieszkańcom gminy.

Cele operacyjne:

C.3.3.1. Przeprowadzenie termomodernizacji i wymiany kotłów na ekologiczne w obiektach gminnych.

C.3.3.2. Przeprowadzanie działań edukacyjnych dot. szkodliwości spalania odpadów w paleniskach indywidualnych.

C.3.3.3. Wsparcie inwestycji proekologicznych dla mieszkańców (zmiana ogrzewania na ekologiczne w budynkach indywidualnych).

Cel strategiczny 3.4. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Obecnie platformy nowoczesnych usług informacyjnych i komunikacyjnych stwarzają szerokie możliwości w zakresie rozwoju aplikacji mobilnych związanych m.in. z konkretnymi usługami publicznymi. Dzięki nim mieszkańcy i osoby odwiedzające Gminę w przyszłości będą miały szanse swobodnie – niezależnie od miejsca i czasu - korzystać ze spersonalizowanej treści informacji o gminie, wydarzeniach i sprawach potrzebnych im w codziennym życiu. Dynamika tych zmian oraz rozwoju nowych usług informacyjnych i komunikacyjnych w Polsce i na świecie na tle różnych wyzwań społecznych (edukacja na odległość, usługi zdrowia na odległość, monitoring osób starszych, integracja osób starszych w życiu społecznym) – jest obecnie duża i interesująca w wykorzystaniu na terenie Gminy.

Cele operacyjne:

C.3.4.1. 25 % mieszkańców regularnie korzystających z systemu świadczenia usług w gminie w ramach e-urzędu oraz elektronicznego biura obsługi klienta.

Do uczestnictwa w realizacji tego priorytetu Gmina Jemielnica zaprasza:

- przedsiębiorców z branży IT do prowadzenia działalności i oferowania usług i treści lokalnych na terenie Gminy;
- instytucje publiczne do zgłaszania informacji lokalnych na potrzeby platformy informacyjnej Gminy;
- mieszkańców do korzystania z usług administracyjnych on-line oraz z innych usług publicznych zapewnianych drogą elektroniczną.

Dla realizacji tego priorytetu Gmina Jemielnica proponuje i zapewni:

- zaangażowanie w tworzenie mechanizmu tworzenia platformy informacyjnej do rozwoju nowych usług publicznych on-line.

Priorytet IV. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego gminy.

Trwały i dynamiczny rozwój gospodarczy jest podstawowym warunkiem zmniejszania rozmiarów bezrobocia i wzrostu zamożności mieszkańców. Przyczynia się on także do wzrostu dochodów budżetu gminy, co w konsekwencji umożliwi przeznaczenie coraz większych środków finansowych na zaspokojenie potrzeb społecznych w zakresie mieszkalnictwa, edukacji, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury i sztuki, sportu i rekreacji oraz bezpieczeństwa publicznego.

Skala i tempo rozwoju gospodarki lokalnej uzależnione są od czynników i uwarunkowań, na które gmina nie ma często bezpośredniego wpływu. Niemniej jednak, władze Gminy w sposób pośredni mogą oddziaływać na stan zagospodarowania Gminy.

Istotnym czynnikiem rozwoju jest sektor usług rynkowych. Ma on bardzo duże znaczenie dla konkurencyjności gospodarki, a także dla jakości życia mieszkańców. Konieczne jest podjęcie działań na rzecz rozwoju nowoczesnych usług rynkowych, uwzględniających potrzeby ludzi młodych i starzejącego się społeczeństwa.

Cel strategiczny 4.1. Rozwój sektora usług rynkowych i nowoczesnego rzemiosła oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.

Sektor usług rynkowych ma on duże znaczenie dla konkurencyjności gospodarki, a także dla jakości życia mieszkańców. Konieczne jest podjęcie działań na rzecz rozwoju nowoczesnych usług rynkowych, uwzględniających potrzeby ludzi młodych i starzejącego się społeczeństwa. Związane to jest z wykorzystaniem w większym stopniu potencjału gospodarczego w sektorze usług i wpływania na jego rozwój i ciągłą poprawę jakości. Strategia rozwoju województwa opolskiego prognozuje, że w przyszłości sektor ten może być jednym z głównych motorów rozwoju społeczno-gospodarczego. Wysokiej jakości i kompleksowe usługi stanowiąc mogą w przyszłości jeden z czynników rozwoju regionu.

Cele operacyjne:

C.4.1.1. Wzrost liczby podmiotów w branży usług i rzemiosła regionalnego.

C.4.1.2. Promocja informacji i oferty dla usług i rzemiosła z terenu gminy.

Cel strategiczny 4.2. Poszerzanie skali działalności sektora usług, w tym usług dla „sektora spędzania czasu wolnego”.

Tworzenie warunków dla rozwoju sektora usług, w tym usług „czasu wolnego” jest elementem wpływającym na wzrost atrakcyjności gminy, sektor ten nie jest jeszcze dostatecznie rozwinięty i konkurencyjny. Działania podejmowane w tej dziedzinie sprzyjać będą podnoszeniu atrakcyjności

obszaru gminy, istotnej z punktu widzenia tak turystów jak i mieszkańców, pozwolą na satysfakcjonujące funkcjonowanie w sferze społecznej i zawodowej.

Cele operacyjne:

C.4.2.1. Dwie propozycje rocznie oferowane w zasobach gminy na cele usług spędzania czasu wolnego (turystyka weekendowa, wydarzenia i projekty na terenie gminy).

C.4.2.2. Nowe publicznie dostępne małe przestrzenie rekreacyjne na terenie gminy.

Cel strategiczny 4.3. Podjęcie działań wspierających rozwój lokalnych przedsiębiorstw, wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia.

Funkcjonowanie firmy w wymiarze lokalnym zależy w dużej mierze od operatywności i przychylności urzędników samorządowych. Początkujący przedsiębiorca kierując pierwsze swoje kroki do urzędu gminy oczekuje pomocy w zarejestrowaniu działalności gospodarczej oraz kompetentnych porad urzędowych.

Główne kierunki aktywizacji gospodarczej gminy to zainteresowanie ofertami inwestorów, wsparcie i promocja istniejącej przedsiębiorczości, rozwój przedsiębiorczości lokalnej.

Cele operacyjne:

C.4.3.1. Stworzenie zachęt dla przedsiębiorców i inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.

C.4.3.2. Wzrost liczby podmiotów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Cel strategiczny 4.4. Wspieranie rolniczej i pozarolniczej aktywności gospodarczej, inicjatyw lokalnych i ponadlokalnych.

Dla budowania silnej pozycji gminy w regionie szczególnie ważne jest wspieranie działalności rolniczej, stanowiącej źródło utrzymania dużej liczby mieszkańców. Dla działalności pozarolniczej istotne jest pozyskiwanie partnerów dla inicjatyw lokalnych i ponadlokalnych. Rezultatem takich działań powinno być również szersze zaangażowanie lokalnych podmiotów we współpracę oraz tworzenie naturalnych powiązań kooperacyjnych.

Cele operacyjne:

C.4.4.1. Podjęcie inicjatyw utworzenia współpracy ponadregionalnej.

C.4.4.2. Promocja inicjatyw lokalnych przez samorząd podczas przeprowadzanych wydarzeń na terenie gminy.

Cel strategiczny 4.5. Cyfryzacja zasobów gminy.

Jednym z elementów prawidłowo funkcjonującej sieci współpracy jest efektywna i otwarta administracja publiczna. Powinna ona być przygotowana do sprawnej realizacji zadań, w tym zarządzania informacją na rzecz mieszkańców województwa i przedsiębiorców. Stąd też niezbędne jest doskonalenie jakości zarządzania w administracji publicznej w celu poprawy świadczonych przez nią usług.

Mieszkańcy w coraz większym stopniu oczekują, aby jak największa część ich interakcji z podmiotami publicznymi możliwa była za pośrednictwem internetu. Na taką postawę wpływają w dużym stopniu procesy zachodzące w innych obszarach życia społeczno-gospodarczego, szczególnie w sektorze usług rynkowych (zakupy przez internet, bankowość elektroniczna). Wiele osób oczekuje podobnych udogodnień także od podmiotów publicznych.

Cele operacyjne:

C.4.5.1. Cyfryzacja zasobów gminy.

C.4.5.2. Scalenie i ujednoczenie planów zagospodarowania przestrzennego,

C.4.5.3. Świadczenie usług publicznych poprzez współczesne platformy udostępniania i wymiany informacji (e-urząd).

Do uczestnictwa w realizacji tego priorytetu Gmina Jemielnica zaprasza:

- właścicieli i zarządców gruntów i nieruchomości do przygotowywania nowych powierzchni inwestycyjnych na terenie Gminy;
- firmy średnie i małe do lokowania własnego potencjału technologicznego na terenie Gminy;
- mieszkańców Gminy do wybierania i promowania atrakcji lokalnych;
- inwestorów do uruchamiania nowych przedsięwzięć związanych ze spędzaniem czasu wolnego;
- przedsiębiorstwa i firmy turystyczne do aktywnego poszukiwania nisz rynkowych związanych ze świadczeniem usług dla spędzania czasu wolnego;

Dla realizacji tego priorytetu Gmina Jemielnica proponuje i zapewni:

- promocję gminy na stronie internetowej Gminy i Fb oraz podczas wydarzeń promocyjnych – jako obszaru przyjaznego przedsiębiorcom, rzemiosłu i usługom;
- systematyczną aktualizację planu zagospodarowania przestrzennego;
- kompleksową informację i wsparcie w zakresie uzyskania pozwoleń na budowę wymaganych dla projektów inwestycyjnych;
- utrzymanie i rozwój sieci infrastruktury komunikacyjnej na terenie Gminy.
- klimat otwartości na różnorodność i kreatywność;
- mechanizm wspierania wydarzeń kulturalnych;
- nakłady inwestycyjne na urządzenie przestrzeni publicznej w Gminie.

POWIĄZANIE ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH STRATEGII Z INNYMI DZIAŁANAMI

Przyjęty sposób wdrażania strategii bazuje przede wszystkim na zrealizowaniu szeregu działań i projektów przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych celów operacyjnych strategii. Część działań została zidentyfikowana i ujęta w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2017- 2021. Są to najważniejsze projekty inwestycyjne gminy, dla których zaplanowano finansowanie z budżetu gminy i środków pomocowych UE. Za wdrożenie tych projektów będzie odpowiadał głównie samorząd gminy, bądź jednostki mu podległe (np. placówki edukacyjne). Proces przygotowania i realizacji tych projektów będzie na bieżąco monitorowany przez Urząd Miejski, zarówno od strony finansowej, jak i technicznej.

Zakłada się, że część projektów pozostanie poza ramami Wieloletniej Prognozy Finansowej i będzie wdrażana przez uprawnione do tego instytucje i podmioty, głównie w ramach bieżących i zleconych zadań. Głównym zadaniem władz gminnych w tym zakresie będzie zidentyfikowanie i zmobilizowanie wszystkich potencjalnych projektodawców i wsparcie ich od strony szkoleniowo-informacyjnej w realizacji określonych typów projektów.

Poniżej zidentyfikowano najważniejsze instytucje i podmioty zaangażowane w proces wdrażania strategii gminy Jemielnica .

Główną osobą odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Wójt wraz z podległym mu Urzędem Gminy. Wójt odpowiada za ogólną koordynację procesu wdrażania i monitorowania strategii. W szczególności odpowiedzialny jest za przygotowanie i wdrożenie projektów wynikających z Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Instytucjami wspomagającymi Urząd Gminy w procesie wdrażania strategii są:

- ✓ Rada Gminy, która razem z radami sołectkimi powinna zadbać o promocję i właściwe zrozumienie strategii wśród społeczności lokalnej,
- ✓ placówki szkolno-wychowawcze (szczególna ważna rola nauczycieli jako liderów lokalnych),
- ✓ Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.,
- ✓ Gminna Biblioteka Publiczna,

- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ✓ jednostki OSP i ich strażnice,
- ✓ Kościół,
- ✓ organizacje pozarządowe działające na terenie gminy,
- ✓ inne.

Instytucje partnerskie, zarządzające określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, w tym:

- ✓ Urząd Marszałkowski (jako instytucja zarządzająca RPO WO oraz częścią działań w ramach PROW),
- ✓ Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich,
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Opolskich,
- ✓ Powiatowy Oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- ✓ Agencja Rozwoju Regionalnego,
- ✓ inne.

Do ważnych podmiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć **docelowe grupy beneficjentów pomocy**, w tym przede wszystkim:

- ✓ przedsiębiorcy i ich związki,
- ✓ rolnicy i ich związki,
- ✓ stowarzyszenia, towarzystwa, związki,
- ✓ związki wyznaniowe,
- ✓ bezrobotni,
- ✓ osoby podnoszące swoje kwalifikacje.

Niezmiernie trudno jest określić wielkość niezbędnych środków na realizację celów niniejszej strategii. Biorąc pod uwagę ogromne potrzeby gminy w zakresie wyposażenia w podstawową infrastrukturę techniczną i społeczną, zapotrzebowanie na realizację najważniejszych projektów inwestycyjnych w latach 2017-2020.

Do tego dochodzi realizacja projektów nie związanych bezpośrednio z inwestycjami, ale ważnych z punktu widzenia rozwoju zasobów ludzkich czy też budowania kapitału społecznego w gminie. Określenie zapotrzebowania finansowego na tego rodzaju projekty nie jest jednak możliwe, choćby z tego względu, że obecnie nie do końca wiadomo, kto i w jakim zakresie mógłby realizować projekty o charakterze nieinwestycyjnym na terenie gminy. Można natomiast wstępnie oszacować, jakiego rzędu środki będą dostępne dla gminy na realizację tego typu projektów. Fundusze te będą mogły być przeznaczone na projekty związane z działaniami rozwojowymi w zakresie poprawy jakości kapitału ludzkiego i społecznego.

7. Źródła finansowania w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

7.1. Umowa Partnerstwa.

Umowa Partnerstwa (UP) jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014-2020. Dokument powstał na bazie Założeń Umowy Partnerstwa 2014-2020 przyjętych przez Radę Ministrów 15 stycznia 2013 roku. Instrumentami realizacji UP są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO). Dokumenty te wraz z UP tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. UP określa z jednej strony kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, z drugiej zaś wskazuje oczekiwane rezultaty oraz obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe.

UP stanowi punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów operacyjnych. Programy operacyjne precyzują specyficzne obszary wsparcia i instrumenty realizacji, z poszanowaniem zapisów UP. Wynegocjowana z Komisją Europejską (KE) UP oraz programy operacyjne stanowią podstawę do realizacji nowej perspektywy finansowej w Polsce.

7.2. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020

W Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko wyznaczono następujące osie priorytetowe z których można korzystać przy realizacji Strategii rozwoju Gminy Jemielnica:

Oś priorytetowa I – Zmniejszenie emisyjności gospodarki	
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	przewiduje się wsparcie w szczególności na budowę i rozbudowę: - lądowych farm wiatrowych; - instalacji na biomasę; - instalacji na biogaz; - sieci przesyłowych i dystrybucyjnych umożliwiających przyłączenia jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do KSE oraz (w ograniczonym zakresie) jednostek wytwarzania energii wykorzystującej wodę i słońce oraz ciepła przy wykorzystaniu energii geotermalnej.
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	przewiduje się w szczególności wsparcie następujących obszarów: - modernizacji i rozbudowy linii produkcyjnych na bardziej efektywnie energetycznie; - modernizacji energetycznej budynków w przedsiębiorstwach; - zastosowania technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwie; - budowy, rozbudowy i modernizacji instalacji OZE; - zmiany systemu wytwarzania lub wykorzystania paliw i energii, zastosowanie energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii, w tym termomodernizacji budynków; - wprowadzania systemów zarządzania energią, przeprowadzania audytów energetycznych (przemysłowych).
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	przewiduje się wsparcie kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z: - ociepleniem obiektu, wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne; - przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowanie automatyki pogodowej i systemów zarządzania budynkiem; - budową lub modernizacją wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła; - instalacją mikrogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne, - instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach; - instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE.

<p>PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.4 Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia</p>	<p>przewiduje się wsparcie w szczególności następujących obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa lub przebudowa w kierunku inteligentnych sieci dystrybucyjnych średniego, niskiego napięcia dedykowanych zwiększeniu wytwarzania w OZE i/lub ograniczeniu zużycia energii, w tym wymiana transformatorów; - kompleksowe pilotażowe i demonstracyjne projekty wdrażające inteligentne rozwiązania na danym obszarze mające na celu optymalizację wykorzystania energii wytworzonej z OZE i/lub racjonalizację zużycia energii; - inteligentny system pomiarowy - (wyłącznie jako element budowy lub przebudowy w kierunku inteligentnych sieci elektroenergetycznych dla rozwoju OZE i/lub ograniczenia zużycia energii).
<p>PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.7 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe</p>	<p>przewiduje się wsparcie w szczególności następujących obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu; - budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu z OZE; - budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu; - budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu z OZE; - budowa przyłączy do sieci ciepłowniczych do wykorzystania ciepła użytkowego wyprodukowanego w jednostkach wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu wraz z budową przyłączy wyprowadzających energię do krajowego systemu przesyłowego.
<p>OŚ PRIORYTETOWA II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu</p>	
<p>PRIORYTET INWESTYCYJNY 5.2 Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami</p>	<p>Przewiduje się wsparcie następujących obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> o opracowanie lub aktualizacja dokumentów strategicznych wymaganych prawem unijnym lub krajowym lub przewidzianych w Strategicznym planie adaptacji dla obszarów i sektorów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020; - poprawa bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałanie suszy; - projekty mające na celu zwiększenie naturalnej retencji (np: renaturyzacja przekształconych cieków wodnych, obszarów zalewowych oraz obszarów wodnoblotnych); - projekty z zakresu małej retencji (realizowane na obszarze więcej niż jednego województwa); - budowa lub modernizacja urządzeń wodnych – pod warunkiem zapewnienia pełnej zgodności inwestycji z wymogami prawa UE, w tym uwzględnieniem ich w dokumentach strategicznych spełniających wymogi Ramowej Dyrektywy wodnej (RDW) i tzw. Dyrektywy powodziowej. o zabezpieczenie przed skutkami zmian klimatu obszarów szczególnie wrażliwych: - zagospodarowanie wód opadowych (w tym: systemy zbierania i retencionowania wody opadowej, - budowa/modernizacja sieci kanalizacji deszczowej wraz z

	infrastrukturą towarzyszącą), w szczególności na obszarach miejskich;
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.1 Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	Przewiduje się wsparcie w szczególności następujących obszarów: - infrastruktura niezbędna do zapewnienia kompleksowej gospodarki odpadami w regionie, w tym w zakresie systemów selektywnego zbierania odpadów; - instalacje do termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych oraz frakcji palnej wydzielonej z odpadów komunalnych z odzyskiem energii; - absorpcja technologii, w tym innowacyjnych, w zakresie zmniejszania materiałochłonności procesów produkcji; - racjonalizacja gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi, przez przedsiębiorców.
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.4. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę	Przewiduje się wsparcie następujących obszarów: - ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym w ramach kompleksowych projektów ponadregionalnych; - rozwój zielonej infrastruktury, w tym zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych lądowych i wodnych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu; - opracowanie i wdrażanie dokumentów planistycznych zgodnie z kierunkami określonymi w Priorytetowych Ramach Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020 (PAF) oraz w Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań na lata 2014-2020; - opracowanie zasad kontroli i zwalczania w środowisku przyrodniczym gatunków obcych; - wykonywanie wielkoobszarowych inwentaryzacji cennych siedlisk przyrodniczych i gatunków; - wspieranie zrównoważonego zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo; - prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania jego zasobów.
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.5 Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów poprzemysłowych (w tym terenów powojaskowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu	Przewiduje się wsparcie w szczególności dla następujących obszarów: - ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych; - wsparcie dla zanieczyszczonych/zdegradowanych terenów; - rozwój miejskich terenów zielonych.
OŚ PRIORYTETOWA III: Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej	
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej	Wsparcie transportu publicznego

multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu	
PRIORYTET INWESTYCYJNY 7.1 Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T	Inwestycje będą obejmować modernizację i rehabilitację istniejących szlaków kolejowych
OŚ PRIORYTETOWA VI: Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego	
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6.3 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	<p>W ramach inwestycji odnoszących się do ochrony dziedzictwa kulturowego wspierane będą projekty z zakresu ochrony, zachowania i udostępnienia, w tym turystycznego, zabytkowych obiektów o znaczeniu ponadregionalnym, dotyczące renowacji zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem, konserwacji zabytków ruchomych i ich digitalizacji (w przypadkach kiedy została ujęta jako element projektu). W ramach przedsięwzięć odnoszących się do rozwoju zasobów kultury realizowane będą działania dotyczące zwiększenia dostępu do zasobów kultury, poprawy jakości funkcjonowania instytucji kultury, w tym poprzez podnoszenie standardów infrastruktury oraz zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej.</p> <p>W ramach tego obszaru wsparcie uzyskują również szkoły i uczelnie artystyczne, które oferując m.in. przestrzeń dla działalności twórczej, wystawienniczej i in. spełniają rolę aktywnych instytucji kultury. Wspierane będą także projekty uzupełniające inwestycje infrastrukturalne o elementy związane z wykorzystaniem nowych technologii w obszarze kultury.</p>
OŚ PRIORYTETOWA VII: Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia	
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	<p>Przewiduje się w szczególności następujące typy projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infrastruktura ratownictwa medycznego - wsparcie istniejących oraz utworzenie nowych szpitalnych oddziałów ratunkowych, ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk wstępnej intensywnej terapii (roboty budowlane, doposażenie) - modernizacja istniejących oraz utworzenie nowych centrów urazowych (roboty budowlane, doposażenie);

7.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich będzie realizował priorytet Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym, który jest jednym z sześciu priorytetów wyznaczonych dla wspólnotowej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020 w odniesieniu do celów strategii Europa 2020. W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich wyznaczono następujące osie priorytetowe z których można korzystać przy realizacji Strategii rozwoju Gminy Jemielnica:

Priorytety wyznaczone dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020	Zakres
Transfer wiedzy i działalność informacyjna	<ul style="list-style-type: none"> – szkolenia ukierunkowane na rozwój wiedzy i umiejętności zawodowych rolników, właścicieli lasów, w zakresie związanym z prowadzeniem działalności rolniczej i związanej z rolnictwem oraz leśnictwem, – inwestycje w projekty demonstracyjne w zakresie produkcji rolnej lub leśnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego służące promowaniu innowacji, – działania upowszechniające dobre praktyki lub innowacyjne rozwiązania dotyczące produkcji rolnej lub leśnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego.
Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw	- udzielanie pomocy rolnikom lub właścicielom lasów w korzystaniu z usług doradczych.
Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości żywności, – wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych.
Inwestycje w środki trwałe	<ul style="list-style-type: none"> – inwestycje w gospodarstwach rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych). – inwestycje w przetwórstwo/marketing i rozwój produktów rolnych (Przetwórstwo i marketing produktów rolnych). – scalanie gruntów.
Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich działań zapobiegawczych	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze w celu ograniczenia skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof (Inwestycje zapobiegawcze). - Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, w tym chorób zwierząt, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof (Inwestycje odtworzeniowe).
Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników (Premie dla młodych rolników). - pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich (Restrukturyzacja małych gospodarstw). - pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw (Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej). - rozwój przedsiębiorczości – Rozwój usług rolniczych. - płatności dla rolników kwalifikujących się do wsparcia w ramach systemu dla małych gospodarstw (Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa).
Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> - inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii - badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i

	<p>przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury
Zalesianie i tworzenie terenu zalesionego	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie na zalesienie - premia pielęgnacyjna - premia zalesieniowa

7.4. Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020.

Na wszystkie Regionalne Programy Operacyjne określono kwotę ok. 2 612 mln euro, która musi zostać przeznaczona na działania w zakresie szeroko rozumianej gospodarki niskoemisyjnej.

Kwota ta wynika z poziomu ringfencingu, czyli obowiązku asygnowania na cel tematyczny nr 4 środków Funduszu Spójności (FS) i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) min. 15% alokacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Ringfencing dla celu 4 będzie mierzony dla Polski jako całości. Do realizacji ringfencingu przyczyniać się będą zatem poszczególne województwa przeznaczając na gospodarkę niskoemisyjną minimalne udziały wskazane przez MRR oraz wybrane programy krajowe finansowane z FS i EFRR.

Województwa mają pewną ograniczoną swobodę decydowania na co konkretnie przeznaczą te środki. Ich decyzje jednak powinny wynikać z diagnoz, planów i analiz popartych analizami SWOT. Na podstawie uzyskanych wyników oraz zdefiniowanego potencjału danego regionu określane będą szczegółowo zakresy i obszary wsparcia. Należałoby oczekiwać, że znaczna część środków w RPO wesprze inwestycje zlokalizowane na obszarach wiejskich, szczególnie w zakresie odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej i inteligentnych sieci. Pozostała część skierowana zostanie na obszary bardziej zurbanizowane, na których będzie rozwijany transport publiczny przyjazny środowisku czy technologia wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego 2014-2020

W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich wyznaczono następujące osie priorytetowe z których można korzystać przy realizacji Strategii rozwoju Gminy Jemielnica:

Priorytet	Przykładowe rodzaje wspieranych przedsięwzięć
Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia	<p>Przykładowe rodzaje wspieranych przedsięwzięć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój produktów i usług opartych na TIK w przedsiębiorstwach; - wdrożenie wirtualnego systemu obsługi działalności MŚP; - rozwój działalności on-line poprzez wdrożenie systemu zarządzania sprzedażą i usługami; - uruchomienie platformy e-learningowej; - zakup licencji na oprogramowanie niezbędne do uruchomienia sprzedaży produktów i usług w Internecie (e-usługi i e-handel); - wdrożenie nowoczesnych rozwiązań informatycznych w organizacji i zarządzaniu przedsiębiorstwem; - uruchomienie portalu multimedialnego; - stworzenie portalu pracowniczego do zarządzania zasobami personalnymi on-line; - wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych szczebla regionalnego/lokalnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli, w tym

	<p>projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia czy e-edukacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - utworzenie, modernizacja systemu EZD w celu polepszenia dostępności i komunikacji z klientami w połączeniu z dostosowaniem witryny internetowej do potrzeb osób niepełnosprawnych; - budowa platform edukacyjnych wspomagających system edukacji poprzez wykorzystanie nowoczesnych narzędzi nauczania; - wsparcie digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów; - wyposażenie obiektów na rzecz tworzenia regionalnych ośrodków działających w zakresie społeczeństwa informacyjnego; - wyposażenie centrów zarządzania sieciami regionalnymi/lokalnymi oraz regionalnego centrum danych.
Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm	wsparcie uzbrojenia terenu inwestycyjnego
Wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie inwestycyjne MŚP związane z rozwojem przedsiębiorstwa; - rozwój działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw w obszarze turystyki.
Promowanie efektywności energetycznej i użycia OZE w przedsiębiorstwach	<ul style="list-style-type: none"> - w zakresie instalacji służących do wytwarzania, przetwarzania, magazynowania oraz przesyłu energii ze źródeł odnawialnych: budowa, przebudowa obiektów budowlanych; zakup lub modernizacja urządzeń; - zakup instalacji (urządzeń) i roboty budowlane mające na celu ograniczenie energochłonności, ograniczenie emisji pyłów i gazów (w tym „niskiej emisji”) w MŚP; - budowa/modernizacja/wyposażenie systemów energetycznych, ciepłowniczych i wodociągowych przyczyniające się do zmniejszenia strat energii, ciepła, wody.
Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (m.in. ocieplenie budynku, wymiana okien, drzwi zewnętrznych, oświetlenia; przebudowa systemów grzewczych, wentylacji i klimatyzacji; instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach; instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE);
Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - budowa zintegrowanych węzłów przesiadkowych pomiędzy różnymi rodzajami systemów transportu; - budowa, przebudowa, dostosowanie istniejących parkingów na parkingi <i>Park&Ride</i> zwłaszcza przy krańcowych przystankach komunikacji miejskiej; - budowa, remont, przebudowa pętli, zatok lub wydzielenie pasów ruchu dla autobusów komunikacji zbiorowej oraz pozostałej infrastruktury służącej obsłudze pasażerów; - budowa elektronicznego systemu informacji pasażerskiej on-line wraz z elektronicznymi tablicami informacyjnymi na przystankach; - budowa/modernizacja ścieżek rowerowych.
rozwoju potencjału społecznogospodarczego regionu poprzez poprawę jakości ochrony środowiska,	<ul style="list-style-type: none"> - objęcie systemem zbiórki odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców województwa; - zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych, papieru;

<p>dziedzictwa kulturowego i naturalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie; - zwiększenie poziomu mieszkańców województwa objętych systemem kanalizacji sanitarnej; - poprawę jakości wód podziemnych i powierzchniowych, w tym dużych zbiorników o funkcjach turystycznych; - rozwój oferty kulturowej regionu; - zachowanie unikatowej struktury zasobów przyrodniczych regionu; - zwiększenie atrakcyjności miast poprzez nadanie nowych funkcji przemysłowym obszarom zdegradowanym
<p>Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - budowę lub zakup instalacji służących do przetwarzania i wykorzystywania odpadów oraz likwidacji i neutralizacji złożonych odpadów zagrażających środowisku (w tym instalacje recyklingu, instalacje wykorzystujące gaz składowiskowy), - zwiększenie zasięgu oddziaływania istniejących systemów segregacji odpadów poprzez zakup nowych urządzeń i wyposażenia, - budowę obiektów lub zakup urządzeń wchodzących w skład systemów zbiórki odpadów ze strumienia odpadów komunalnych.
<p>Zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - budowę, przebudowę, remont obiektów budowlanych oraz zakup lub modernizację urządzeń do odprowadzania, oczyszczania i przesyłu ścieków oraz przesyłu wody, tj.: sieci kanalizacji sanitarnej, oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowej i innych urządzeń wodno-ściekowych zmniejszających negatywne oddziaływanie zanieczyszczeń na środowisko, - rozbudowę i doskonalenie systemu monitoringu wód podziemnych poprzez zakup urządzeń i niezbędnego wyposażenia.
<p>Ochrona promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - budowę, przebudowę i remont obiektów kultury, służących podwyższeniu ich standardu technicznego, w tym dostosowanie obiektów do wymogów bezpieczeństwa wynikających z aktualnych przepisów prawa, - zakup wyposażenia wpływającego na unowocześnienie obiektów kultury, w tym m.in. sprzętu wystawienniczego, magazynowego, technicznego i multimedialnego, - przebudowę, remont i wyposażenie obiektów kultury w celu ułatwienia dostępu osobom niepełnosprawnym, - projekty promocyjne dot. organizacji imprez i wydarzeń kulturalnych. - odbudowę, przebudowę, konserwację lub remont obiektów historycznych, zabytkowych oraz obiektów dziedzictwa naturalnego, - budowę towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego lub naturalnego, dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, - roboty budowlane lub wyposażenie zabytków techniki i architektury w celu ich adaptacji na potrzeby kulturowe, - projekty inwestycyjne związane z zabezpieczeniem ww. obiektów na wypadek zagrożeń; - przebudowę lub remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia, - konserwację muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych.
<p>Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury</p>	<ul style="list-style-type: none"> - budowę lub rozbudowę obiektów, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, niezbędnych do realizacji zadań z zakresu ochrony bioróżnorodności, - likwidację lub zmniejszenie uciążliwości barier dla przemieszczania się zwierząt i roślin, - ochronę <i>ex situ</i> gatunków zagrożonych, - ochronę <i>in situ</i> gatunków zagrożonych, - reintrodukcję gatunków zagrożonych, - ochronę i odbudowę zdegradowanych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych, - przebudowę drzewostanów w sposób zgodny z roślinnością potencjalną,

	- przywracanie właściwych stosunków wodnych siedlisk wodno-błotnych.
Działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów przemysłowych i redukcja zanieczyszczenia powietrza	- rekultywację gruntów, usuwanie niebezpiecznych materiałów będących pozostałością działalności przemysłowej na cele użytkowe, - budowę, rozbudowę i modernizację urządzeń do produkcji i przesyłu energii ze źródeł odnawialnych, - wyburzenie obiektów, które utraciły właściwości użytkowe połączone z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektem, - budowę infrastruktury drogowej (drogi i ulice obsługujące tereny inwestycyjne, kanalizacja deszczowa, małe obiekty inżynieryjne, chodniki, przejścia dla pieszych, ścieżki rowerowe, parkingi), - budowę infrastruktury wodno-ściekowej (sieci wodociągowe, sieci kanalizacji sanitarnej), - budowę sieci ciepłowniczych i energetycznych.
zwiększenia konkurencyjności rynku pracy województwa opolskiego	- wzrost zatrudnienia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, - zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób młodych, - zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób starszych, - wzrost adaptacyjności pracowników i przedsiębiorstw, - zwiększenie okresu aktywności zawodowej.
Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	- umożliwienie realizacji programów aktywizacji zawodowej obejmujących jedną lub kilka z następujących form wsparcia: staże/praktyki zawodowe, szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, coaching; - korzystanie z usług w zakresie pośrednictwa pracy/poradnictwa zawodowego poprzedzone analizą dotyczącą ofert pracy i odzwierciedlającą popyt na konkretne zawody.
Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	bezwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej
Równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego	- tworzenie /wsparcie funkcjonujących placówek opieki nad dziećmi do lat 3, - tworzenie/wsparcie funkcjonujących placówek opieki nad seniorami i osobami niepełnosprawnymi, - wdrożenie elastycznego czasu pracy i form zatrudnienia.
Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	- umożliwienie szkoleń dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw oraz doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie zgodnym ze zdiagnozowanymi potrzebami, - umożliwienie wsparcia procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych, w tym przekwalifikowanie pracowników, pomoc w zmianie profilu działalności.
Aktywne i zdrowe starzenie się	- programy przekwalifikowania pracowników pracujących w warunkach szkodliwych, - profilaktyka w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy i płuc - opracowanie i wdrożenie programów leczniczych ułatwiającej powrót do pracy, w tym programów rehabilitacji leczniczej.
Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności	- zintegrowane/ zindywidualizowane programy aktywizacji społeczno-zawodowej, poprzez instrumenty: aktywizacji zawodowej, np. praktykę lub staż, ✓ aktywizacji edukacyjnej, np. finansowanie zajęć szkolnych uzupełniających wykształcenie na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym lub policealnym, ✓ aktywizacji zdrowotnej, np. sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej,

	<ul style="list-style-type: none"> - działania zapobiegające zbyt wczesnemu wypadnięciu z systemu edukacji dzieci i młodzieży przebywających np. w zakładach poprawczych.
Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój usług opiekuńczych, wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej, - badania diagnostyczne i programy zapobiegające chorobom cywilizacyjnym, - kompleksowa opieka nad matką i dzieckiem, - diagnostyka i leczenie chorób rozwojowych dzieci, - działania asystenta rodziny, koordynatora pieczy zastępczej i asystenta osoby starszej, - opieka środowiskowa w miejscu zamieszkania osoby starszej, - wsparcie funkcjonowania mieszkańców chronionych.
Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie dla utworzenia i/lub funkcjonowania instytucji ekonomii i przedsiębiorczości społecznej, - finansowanie założenia/przystąpienia/zatrudnienia w spółdzielni socjalnej, - tworzenie miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej, - wsparcie dla osób wykluczonych/ zagrożonych wykluczeniem społecznym za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych, w tym o charakterze integracyjnym, np. CIS, KIS, ZAZ, WTZ .
ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, - wsparcie istniejących przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego w zakresie m.in. wygenerowania dodatkowych miejsc oraz organizowaniu i prowadzeniu dodatkowych zajęć, - zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dla dzieci i młodzieży, - doskonalenie umiejętności nauczycieli, - prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci, młodzieży, - tworzenie i rozwój centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego, - doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych, - staże/prepraktyki realizowane u pracodawców.
poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenia i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	<ul style="list-style-type: none"> - umożliwienie uczestnictwa w formach szkolnych lub w formach pozaszkolnych, - umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach skierowanych do osób dorosłych, - zapewnianie elastycznych rozwiązań dostosowanych do różnorodnych szkoleniowych potrzeb osób dorosłych np. kształcenie na odległość.
Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> - inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia w obszarach deficytów zidentyfikowanych w województwie opolskim, - inwestycje polegające na eliminowaniu barier przyczyniających się do wykluczenia, w odniesieniu do zidentyfikowanych obszarów i deficytów lokalnych (zapewnienie usług opiekuńczych i wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej, infrastruktura rehabilitacyjna).
Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich	<ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznych, - porządkowanie historycznych centrów miast, - tworzenie stref bezpieczeństwa w miastach,

społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	- zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni w tkance urbanistycznej, - przystosowanie obiektów użyteczności publicznej do pełnienia funkcji gospodarczych, szkoleniowych, edukacyjnych, kulturowych, społecznych wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem, - rewitalizacja tkanki mieszkaniowej – w częściach wspólnych budynków, - wymiana lub modernizacja zdegradowanej infrastruktury technicznej – w ograniczonym zakresie (infrastruktura drogowa, sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna, kanalizacja deszczowa, sieć ciepłownicza lub energetyczna)
Wspieranie przedsiębiorstw społecznych	- zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności przez podmioty ekonomii społecznej, - modernizacja, dostosowanie lub adaptacja pomieszczeń i miejsc pracy.
Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	inwestycje w infrastrukturę szkół, w tym zawodowych na podstawie kompleksowych planów rozwoju
Promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii	dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych, poręczeniowych oraz innych publicznych instytucji finansowych oferujących zwrotne instrumenty finansowe
Promowanie efektywności energetycznej i użycia OZE w przedsiębiorstwach	
Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	

Rządowy Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej na lata 2016 – 2019

Celem Programu jest poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych oraz standardu lokalnej sieci drogowej, a także poprawa oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych.

Wnioski mogą składać jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego w Urzędzie Wojewódzkim w Opolu.

Cele szczegółowe:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach gminnych i powiatowych ze szczególnym uwzględnieniem niechronionych użytkowników dróg;
- podniesienie standardów technicznych dróg publicznych, a co za tym idzie ich parametrów użytkowych;
- rozwój spójnej sieci dróg publicznych w skali lokalnej i regionalnej, w szczególności poprzez poprawę połączeń dróg lokalnych z drogami wyższej kategorii,
- zwiększenie płynności ruchu,
- efektywne wykorzystanie środków finansowych przyznanych na realizację Programu.

Program „Maluch”

Program „Maluch” zakłada:

- stworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanych instytucji opiekuńczo-edukacyjnych dla małych dzieci,
- poprawę standardów funkcjonowania instytucji opieki nad dziećmi do 3 lat (w wyjątkowych przypadkach do 4 lat),
- umożliwienie rodzicom i opiekunom dzieci podjęcia aktywności zawodowej,
- wspomoczenie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu instytucji opiekuńczo-edukacyjnych dla małych dzieci (zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności),
- szkolenie dziennych opiekunów.

Podjęcie działań na rzecz godzenia pracy zawodowej z opieką nad dziećmi jest spełnieniem zobowiązania Polski do realizacji celów Strategii Lizbońskiej, która jest kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działania Unii Europejskiej w obszarze rozwoju ekonomicznego. Wzrost aktywności zawodowej uznawany jest za jeden z celów Strategii. Dla jego osiągnięcia UE postuluje m.in. stosowanie różnorodnych rozwiązań ułatwiających osobom aktywnym na rynku pracy godzenie obowiązków rodzinnych z zawodowymi. Jednym z postulatów jest objęcie 33% dzieci w wieku 0–3 lata opieką instytucjonalną.

Program finansowany będzie ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

7.4. Fundusze Norweskie.

Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (czyli tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG) są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein nowym członkom UE. Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (UE + Islandia, Liechtenstein, Norwegia). W zamian za pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej (choć nie są jej członkami). Obecnie jest realizowana druga edycja funduszy norweskich i EOG (lata 2009 - 2014).

W ramach funduszy norweskich i EOG wydzielono kilkanaście programów (obszarów wsparcia).

Przed wszystkim należy wymienić:

Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii

Operator: Ministerstwo Środowiska we współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wartość programu z funduszy EOG: 145 000 000 euro

Cele

Celami programu są: redukcja emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczenia powietrza oraz zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie zużycia energii.

Sposób wyłonienia projektów

Projekty do dofinansowania będą wybrane w drodze otwartego naboru wniosku. Planuje się przeprowadzenie jednego naboru wniosków.

Obszary wsparcia

W ramach programu planowane są następujące obszary wsparcia / obszary priorytetowe:

- poprawa efektywności energetycznej w budynkach,

- wzrost świadomości społecznej i edukacja w zakresie efektywności energetycznej (wsparcie w ramach projektu predefiniowanego),
- wzrost produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Rodzaje kwalifikowalnych projektów

1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej przeznaczonych na potrzeby: administracji publicznej, oświaty, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania.
2. Zastąpienie przestarzałych źródeł ciepła dla ww. budynków użyteczności publicznej o mocy do 5 MW nowoczesnymi, energooszczędnymi i ekologicznymi źródłami ciepła lub energii elektrycznej, w tym: pochodzącymi ze źródeł odnawialnych lub źródłami ciepła i energii elektrycznej wytwarzanych w skojarzeniu (kogeneracji / trigeneracji)*.
Przez źródła ciepła lub energii elektrycznej wykorzystujące energię ze źródeł odnawialnych należy rozumieć:
  - kolektory słoneczne,
  - układy fotowoltaiczne,
  - instalacje do wykorzystania biogazu (z wyłączeniem produkcji tylko energii elektrycznej),
  - pompy ciepła,
  - instalacje do wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł geotermalnych,
  - kotły na biomasę.
  - małe turbiny wiatrowe,
  - rekuperację ciepła.
3. Projekty mające na celu modernizację węzłów cieplnych o łącznej mocy do 3 MW dla ww. budynków użyteczności publicznej.

Uprawnieni beneficjenci

Jednostki sektora finansów publicznych lub podmioty niepubliczne, realizujące zadania publiczne.

Wartość i poziom dofinansowania projektu

Wartość dofinansowania projektu wynosi od 170 000 euro do 3 000 000 euro (wyplacana jako dofinansowanie za usunięcie 1 tony CO₂/rok).

Poziom dofinansowania projektu wynosi do 80 proc. (faktyczna intensywność dofinansowania będzie uzależniona od redukcji lub uniknięcia emisji CO₂).

7.5. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska.

NFOŚiGW prowadzi samodzielną gospodarkę finansową działając na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska. Realizując w praktyce zasadę „zanieczyszczający płaci”, Narodowy Fundusz zasilany jest głównie wpływami z: opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłat wynikających z Prawa energetycznego oraz ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, przychodów ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych źródeł. NFOŚiGW zapewnia wykorzystanie środków zagranicznych przeznaczonych na ochronę środowiska, m.in. z Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Instrumentu Finansowego LIFE+, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Dzięki Systemowi zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme) oraz środkom uzyskanym przez Polskę w międzynarodowych transakcjach sprzedaży uprawnień do emisji dwutlenku węgla, przyznanych w ramach Protokołu z Kioto, NFOŚiGW dofinansowuje inwestycje z zakresu ochrony klimatu i redukcji emisji gazów cieplarnianych. Ze środków NFOŚiGW realizowane są m.in. następujące programy:

Tabela 27. Programy realizowane ze środków NFOŚiGW.

Program	Cel	Finansowanie	Beneficjenci
KAWKA – Likwidacja niskiej emisji	Zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza w strefach, w których występują znaczące przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń i dla których zostały opracowane programy ochrony powietrza.	Udostępnienie środków z przeznaczeniem na udzielanie dotacji	wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych	Oszczędność energii i ograniczenie lub uniknięcie emisji CO ₂ poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność wykorzystania energii w nowobudowanych budynkach mieszkalnych	Dotacja na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego	Osoby fizyczne
Poprawa efektywności energetycznej – Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach	Ograniczenie zużycia energii w wyniku realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i zastosowania odnawialnych źródeł energii w sektorze MŚP. W rezultacie realizacji programu nastąpi zmniejszenie emisji CO ₂ .	Dotacje dla MŚP do 60 mln zł	Małe i średnie przedsiębiorstwa
EKO-PIEC	Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródła ciepła dla gospodarstw domowych	Pożyczka	Osoby fizyczne
EKO-TERM	Poprawa jakości powietrza poprzez termomodernizację budynku jednorodzinne bez wymiany źródła ciepła	Pożyczka	Osoby fizyczne
Dopłaty do kredytów na kolektory słoneczne	Ograniczenie lub uniknięcie emisji CO ₂ poprzez zwiększenie produkcji energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	Dotacja na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego	Osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe
Prosument Opole– linia dofinansowania z przeznaczeniem na	Ograniczenie lub uniknięcie emisji CO ₂ w wyniku zwiększenia	Dotacja	Osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe

zakup i montaż mikroinstalacji OZE	produkcji energii z odnawialnych źródeł, poprzez zakup i montaż małych lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, do produkcji ciepła lub energii elektrycznej		
------------------------------------	--	--	--

7.6. Bank Ochrony Środowiska.

BOŚ udziela kredytów pod warunkiem prowadzenia prac zgodnie z wymogami prawa na podstawie umowy cywilnoprawnej określającej warunki dofinansowania podmiotom, które udokumentowały wymierny efekt ekologiczno-rzeczowy oraz posiadają zdolność do zaciągania zobowiązań finansowych, a także ustanowiono odpowiednie formy zabezpieczenia spłaty kredytu.

Wsparcie oferowane w ramach RPO objęte jest przepisami o pomocy publicznej. W przypadku projektów objętych pomocą de minimis, maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych, z zastrzeżeniem reguł wskazanych w *Rozporządzeniu* Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 października 2007 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych.

Projekty wybierane są w trybie indywidualnym lub trybie konkursowym. Tryb indywidualny wskazuje na projekty kluczowe przyjęte w wykazie indywidualnych projektów kluczowych dla poszczególnych Regionalnych Programów Operacyjnych. W trybie konkursowym możliwe są konkursy zamknięte lub otwarte. W ramach konkursów zamkniętych daty otwarcia i zamknięcia naboru wniosków (okres przyjmowania wniosków) zostają określone w ogłoszeniu o konkursie, a w konkursach otwartych nabór wniosków i ich ocena prowadzone są w sposób ciągły, do wyczerpania określonego limitu środków lub zamknięcia konkursu uzasadnionego odpowiednią decyzją.

Lista wydatków kwalifikowanych w ramach działań jest określona w dokumentach Regionalnych Programów Operacyjnych, Uszczegółowienie/ Szczegółowy opis RPO są zgodne z wytycznymi i podręcznikami dotyczącymi kwalifikowania wydatków.

7.6. Budżet gminy.

Od 21 grudnia 2010 roku zgodnie z Ustawą z dnia 29 października 2010 roku o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska /Dz.U. Nr 229 poz. 1498/ możliwe jest finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z działaniami w ochronie środowiska z budżetu gminy:

1. podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych, w szczególności:

- osób fizycznych,
- wspólnot mieszkaniowych,
- osób prawnych,
- przedsiębiorców;

2. jednostek sektora finansów publicznych będących gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi.

Zasady udzielania dotacji celowej na działania związane m.in. z ochroną powietrza określa rada gminy w drodze uchwały.

Udzielenie dotacji celowej, udzielane będzie na podstawie umowy zawartej przez gminę z podmiotami wymienionymi powyżej.

8. System monitorowania i oceny realizacji strategii.

System monitorowania jest ważnym elementem w procesie wdrażania strategii. Dane z monitoringu służą do oceny skuteczności realizowanych działań i pozwalają na bardziej efektywne wydatkowanie środków publicznych.

Zakłada się, że instytucją odpowiedzialną za ogólną koordynację i monitorowanie procesu realizacji strategii będzie Urząd Gminy w Jemielnicy.

Zadaniem będzie w szczególności:

- zbieranie i przekazywanie partnerom społecznym i gospodarczym informacji o dostępnych źródłach finansowania zewnętrznego (kierowanie potencjalnych beneficjentów do odpowiednich instytucji),
- wyrażanie opinii co do zgodności proponowanych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z zapisami strategii,
- wydawanie opinii o zgodności planowanej inwestycji/zadania z zapisami strategii (w przypadku gdy taka opinia jest wymagana),
- inicjowanie i koordynowanie opracowania średniookresowych dokumentów programowych (np. program rozwoju bazy oświatowej, program rozwoju usług społeczeństwa informacyjnego),
- informowanie społeczności lokalnej o istnieniu strategii i obranych kierunkach rozwoju, a także o postępach i efektach jej wdrażania.

Ocena postępów we wdrażaniu strategii będzie dokonywana w cyklu dwuletnim i będzie oparta o zestaw bazowych wskaźników. Poniżej zaprezentowano wybrane rodzaje wskaźników, dostosowując ich charakter do rodzaju monitorowanego celu.

Tabela 28. Wskaźniki monitorowania Strategii.

Nazwa celu	Rodzaj wskaźnika
I. Poprawa standardu życia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> ✓ stopa bezrobocia, ✓ dochód gminy na 1 mieszkańca, ✓ średni poziom zarobków mieszkańców gminy, ✓ stan powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych, hałasu komunikacyjnego i promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy, ✓ odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, ✓ liczba porad lekarskich i ambulatoryjnych w placówkach opieki zdrowotnej
II. Rozwój kultury, turystyki, oświaty, sportu i rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> ✓ współczynnik scholaryzacji brutto na poszczególnych poziomach edukacji, ✓ ilość turystów odwiedzających gminę, ✓ liczba miejsc noclegowych, ✓ % budżetu gminy przeznaczonych na sport, rekreację, turystykę ✓ liczba osób korzystających z obiektów sportowych na terenie gminy, ✓ łączna długość tras turystycznych na terenie gminy
III. Modernizacja i rozbudowa	<ul style="list-style-type: none"> ✓ stopień zwodociągowania

<p>infrastruktury</p>	<ul style="list-style-type: none"> i skanalizowania gminy, ✓ odsetek osób korzystających z sieci gazowej, ✓ liczba gospodarstw domowych posiadających dostęp do internetu, ✓ długość wyremontowanych, zmodernizowanych dróg w km i poniesione nakłady, ✓ długość wybudowanych nowych dróg, chodników na terenie gminy wraz z poniesionymi nakładami, ✓ liczba publicznych punktów dostępu do Internetu
<p>IV. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wartość wskaźnika przedsiębiorczości, ✓ wielkość utworzonych nowych terenów inwestycyjnych, ✓ % budżetu gminy przeznaczanego na inwestycje i remonty dróg, ✓ liczba nowych podmiotów gospodarczych, ✓ odsetek powierzchni gminy objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

Dane dotyczące zaproponowanych powyżej wskaźników dostępne są w ramach oficjalnej statystyki GUS i będą pozyskiwane m.in. z Banku Danych Regionalnych GUS, sprawozdań gminnych oraz z wydziałów Urzędu Gminy w Jemielnicy. Wskaźniki te w większości zostały wykorzystane w części diagnostycznej, przy opisie sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

9. Wykorzystane materiały, literatura.

1. Studium rozwoju systemów energetycznych na terenie województwa opolskiego do 2015 roku, Energoprojekt Katowice.
2. Strategia Rozwoju Gminy Jemielnica.
3. Dane pozyskane z Urzędu Gminy w Jemielnicy.
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jemielnica.
5. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Jemielnica.
6. Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych SWiK w Strzelcach Opolskich.
7. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Jemielnica.
8. Bank Danych Regionalnych GUS
9. Rejestr Form Ochrony Przyrody RDOŚ Opole.

ZAŁĄCZNIK nr 1. Najważniejsze przedsięwzięcia inwestycyjne w latach 2017-2021.

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Okres realizacji	Limity wydatków w latach				
				2017	2018	2019	2020	2021
1.	Realizacja projektu "Apetyt na naukę"	Urząd Gminy Jemielnica	2016-2018	249 789,00	201 185,25	-	-	-
2.	Przebudowa drogi gminnej - ul. Stawowa w Jemielnicy	Jemielnica	2016-2017	420 000	-	-	-	-
3.	Przebudowa drogi wewnętrznej nr 98 i 102 w m. Jemielnica	Jemielnica	2016-2017	131 120,00	-	-	-	-
4.	Termomodernizacja i przebudowa świetlicy wiejskiej z zapleczem LZS w Piotrówce, wraz z wymianą źródła ciepła (pompa ciepła) oraz wymiana dachu	Urząd Gminy Jemielnica	2014-2017	1 338 000,00	-	-	-	-
5.	Modernizacja i/lub rozbudowa sieci wodociągowej – zakres 80 mb sieci oraz wymiana armatury regulacyjnej i urządzeń	Urząd Gminy Jemielnica Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o.	2017	45 000,00	-	-	-	-
6.	Zakup i instalacja systemu monitoringu pracy sieci wodociągowej	Urząd Gminy Jemielnica Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o.	2017	35 000,00	-	-	-	-
7.	Modernizacja i/lub wymiana istniejących przyłączy wodociągowych – Piotrówka – zakres 140 mb przyłączy	Urząd Gminy Jemielnica Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o.	2017	15 000,00	-	-	-	-
8.	Modernizacja sieciowych przepompowni ścieków – wymiana urządzeń, armatury i automatyki sterującej	Urząd Gminy Jemielnica Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o.	2017	20 000,00	-	-	-	-

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Okres realizacji	Limity wydatków w latach				
				2017	2018	2019	2020	2021
9.	Modernizacja przydomowych przepompowni ścieków – wymiana urządzeń, armatury i automatyki sterującej	Urząd Gminy Jemielnica Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o.	2017	25 000,00	-	-	-	-
10.	Wykup urządzeń kanalizacyjnych	Urząd Gminy Jemielnica Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o.	2017	20 000,00				
11.	Modernizacja i/lub rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Urząd Gminy Jemielnica Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o.	2017	55 000,00	-	-	-	-
12.	Modernizacja studni i włączów kanalizacyjnych	Urząd Gminy Jemielnica Strzeleckie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o.	2017	20 000,00	-	-	-	-

Źródło: Opracowane na informacji pozyskanych z Urzędu Gminy w Jemielnicy, Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jemielnica, danych Strzeleckich Wodociągów i Kanalizacji.

*kwoty zostaną podane po określeniu ich w kolejnych planach budżetowych